НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ
Крагујевачке

Година VI, Број 275 | Излазе четвртком | Цена 70 дин. | www.kragujevacke.rs | 11. септембар 2014. године

ISSN 1821-1550

Недељне новине *Крагујевачке* у сарадњи са Издавачком кућом *Вулкан издаваштво* награђују **2x1** КЊИГА НА ПОКЛОН стр. 21

У СТРАГАРИМА ОТКРИВЕН РУДНИК ИЗ СРЕДЊЕГ ВЕКА

Туристи ће клечећи тражити сребро

ИНТЕРВЈУ:
ДУШАН ОБРАДОВИЋ

До сада смо упозоравали, сада морамо да радимо

СТРАНА 4

ЗАПОШЉАВАЊЕ
У ПРОСВЕТИ

Игранка и лична и политичка

СТРАНА 8

САРА МИЛОЈЕВИЋ,
ИСТРАЖИВАЧ У ПЕТНИЦИ

Пронашла полен из леденог доба

СТРАНА 14

ПОЛА ВЕКА ЖЕНСКОГ
РУКОМЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Од хазене до европске сцене

СТРАНА 18

(НЕ)ПЛАНИРАНИ РАСПУСТ У „ФИЈАТУ"

Бриге нису безразложне

Актуелни стручњаци ФАС-а ситуацију прво описују као привремени застој, затим као краткотрајно заустављање производње и, на крају, као привремено затварање фабрике. Као да се том градацијом од лакшег ка тежем оставља простор за могуће будуће радикалније потезе

ПРВОГ дана викенда за нама пронела се вест да Фијат аутомобили Србија неће радити десетак дана у септембру, а да ће радницима заузврат бити исплаћено 65 посто од примања. Оваква вест заснована је на основу ФАС-овог распореда радних дана за септембар.

Првог радног дана ове недеље корпоративним саопштењем огласила се и компанија Фијат аутомобили Србија. У саопштењу се наводи да су „узроци овог привременог застоја екстерног карактера и односе се на дешавања на европском и светском аутомобилском тржишту, која су условљена (...) економском кризом", а затим додаје како је „у савременом пословању, привремено краткотрајно заустављање производње један од уобичајених метода који се успешно примењују у оваквој ситуацији, омогућавајући компанији да убрзо настави са радом."

У другом делу корпоративне изјаве каже се и да је „привремено затварање фабрике и усмерено управо ка томе да се фабрика и пословање, а самим тим и радна места, људски и материјални ресурси, сачувају и ставе у пуну функцију у најскорије време".

У три реченице, иначе увек прецизни ФАС-ови пи ар стручњаци, актуелну ситуацију прво описују као привремени застој, затим као краткотрајно заустављање производње, а затим као привремено затварање фабрике. Као да се том узастопном градацијом од лакшег ка тежем оставља простор за могуће будуће радикалније потезе. Приде, ни речју не прецизирају колико ће овај застој да потраје.

Истини за вољу, и до сада било је прекида и пауза у „Фијатовој" производњи у Крагујевцу. Само у досадашњем делу 2014. године била су (најмање) три, али сваки пут као разлог за застој производних трака означаван је недостатак појединих делова које испоручују италијански кооперанти, ове године пре свих они из погона „Селмат групе". Ово је први пут да се као кривац наводи ситуација на светском аутомобилском тржишту и светска економска криза.

> „У ситуацији када ни постојећи модел нема (довољно) купаца према „Фијатовим" критеријумима, а као узрок слабије продаје наводи се светска економска криза, разговори о још једном моделу постају сасвим беспредметни

Но, да не нагађамо, тим пре што за 10. септембар (време када је овај број „Крагујевачких" у штампи) из Самосталног синдиката ФАС-а стижу најаве састанка синдикалаца и менаџмента Фијат аутомобила Србија. Два дана уочи овог састанка, председник синдиката у ФАС-у Зоран Марковић изјавио је како је још петог септембра овај синдикат затражио од државе и премијера да размотре ситуацију у фабрици аутомобила у Крагујевцу.

ЕПИЛОГ, дакле, још није на видику, а међувреме се користи за најразноврсније спекулације о разлозима паузе у раду ФАС-а. Према мишљењу већ поменутог Зорана Марковића, до обуставе производње највероватније је дошло због смањеног интересовања купаца за модел 500Л, чија је серијска производња почела средином 2012. године. То је прво значајније одступање од понекад чак еуфоричног хваљења тржишног успеха овог модела на светској аутомобилској пијаци.

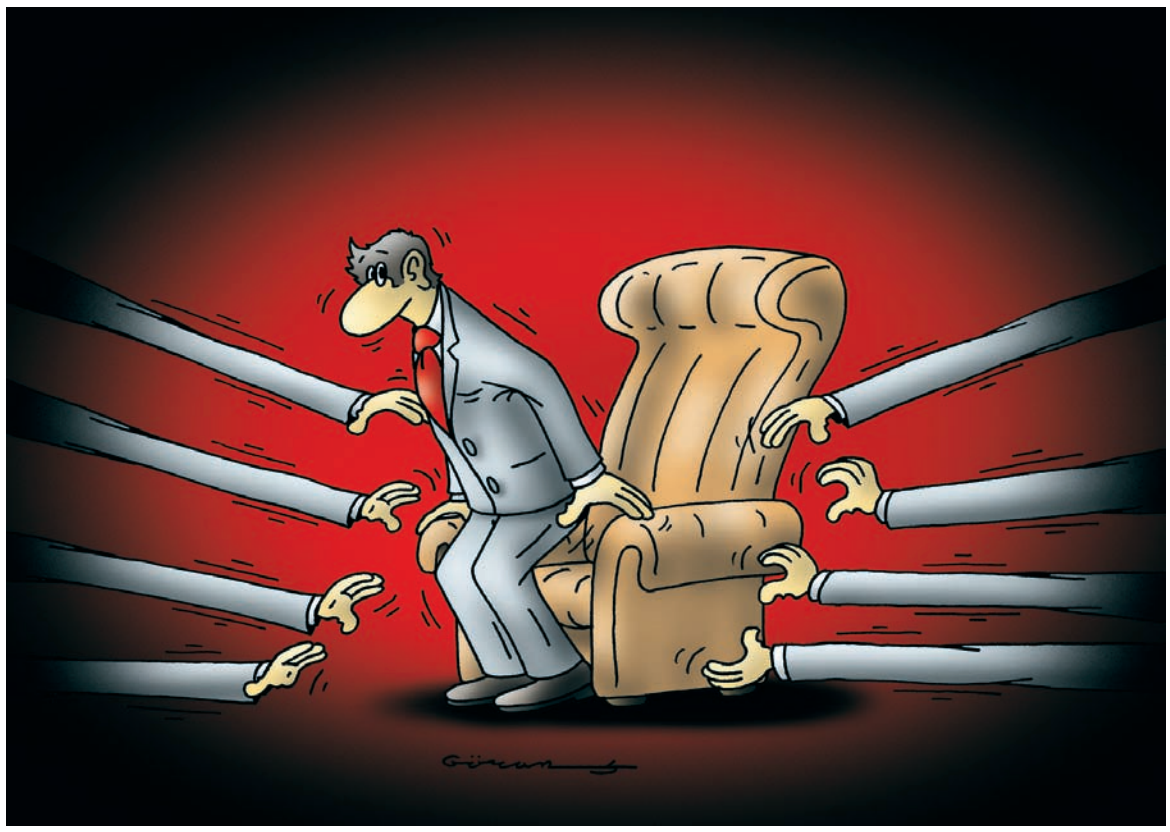

Карикатура Горан Миленковић

Није неважно додати да је у јулу са америчког тржишта „Фијат" повукао скоро 30 хиљада возила 500Л, због проблема са сигурносним јастуцима, што је друго повлачење једног контигента овог модела у не баш дугој историји продаје „великог фиће" преко баре. Прво се догодило средином марта, када је са тржишта САД опозвано 18.000, а са тржишта Канаде 1.500 возила 500Л због проблема на аутоматском мењачу са два квачила.

Симптоматично је и да су пред крај августовског колективног одмора почеле да се „подгревају" приче о другом „Фијатовом" моделу у Крагујевцу. Још један модел је не само пука жеља овдашњих радника ФАС-а, већ је други модел – бар према расположивим информацијама – саставни део уговора „Фијата" са државом Србијом. Овако, у ситуацији када ни постојећи модел нема (довољно) купаца према „Фијатовим" критеријумима, а као узрок слабије продаје наводи се светска економска криза, разговори о још једном моделу постају сасвим беспредметни.

Негде међу разлозима за главобоље менаџмента овог сада светског конгломерата треба наћи место и за овогодишњу корениту трансформацију укупног система „Крајслер-Фијат", што условљава велика претумбавања у организацији и функционисању компаније не баш претерано навикле на тако драстичне промене.

ИСТИНИ за вољу, ни овдашња држава није безгрешна у целом овом послу. Уговорена изградња инфраструктурних објеката, пре свега јужне и северне обилазнице, модерне саобраћајне везе са аутопутем Београд-Ниш и пруге Крагујевац–Лапово, на чему је „Фијат" од почетка инсистирао, далеко су од реализације, а „фијатовци" нису спремни на нова правдања и одуговлачења.

Кад се помиње овдашња јавност, није на одмет подсетити постојање не баш бројне али стабилне скупине оних који заговарају став да је долазак „Фијата" стратешка грешка, да држава Србија много више даје него што добија овим аранжманом, а све то тиња и због вела тајне којим је садржина самог уговора прекривена од самог старта.

А радници као радници. Навикли на опрез код сваке и најмање назнаке проблема, увек су пре спремни да „између редова" званичних саопштења и изјава пронађу аргументе за суморне прогнозе о томе шта их чека.

Ипак, кад овај број „Крагујевачких" буде пред читаоцима, требало би да се зна бар који детаљ више о дубини проблема и могућим решењима, мада је без активног укључивања и државе у све ово (право) решење још ван домашаја.

ОДБОРНИЦЕ НА ПОЛИЦИЈСКОМ ПРОПИТИВАЊУ

Ко је рекао: корупција

Пише Јаворка Станојевић

Нису познато шта су инспектори „сазнали” од три одборнице које су из Покрета за наш град прешле у Заједно за Шумадију, није познат ни подносилац пријаве, а уствари све се зна: у Крагујевцу се наставља жестока политичка борба за власт у граду

Вест да су три одборнице Скупштине града прошле недеље позване на информативни разговор у полицију, јер је у тужилаштво стигла анонимна пријава да су од градоначелника Верољуба Стевановића примиле по три хиљаде евра мита, довела је до усијања врућу политичку сцену Крагујеваца, чија локална власт месецима одолева покушајима Српске напредне странке да преузме вођење града. Како је писац анонимне доставе „сазнао” од поверљиве особе, која је такође желела да остане анонимна, куповина „верности” три чланице Покрета за наш град уследила је након одлуке ове политичке групације, коју чини 11 припадника некадашње Г17 плус изабраних на листи „Верољуб Верко Стевановић Заједно за Крагујевац УРС”, да ускрате поверење владајућој коалицији.

■ **Писмо међународним организацијама**

Пошто су Светлана Петровић, Снежана Трифуновић и Славица Миљковић Петровић одлучиле да остану верне групацији на чијој листи су добиле поверење Крагујевчана, владајућа Заједно за Шумадију сумња да „мотиви пријаве превазилазе оквире грађанске одговорности да се стане на пут корупцији у одборничким редовима”.

Ова странка, наиме, сматра да привођење три чланице градског парламента на информативни разговор „представља још један доказ државног притиска с циљем уподобљавања крагујевачке локалне самоуправе, које представља део полузваничног програма државне власти за успостављање апсолутне доминације СНС-а на свим нивоима”.

Подсећајући да су овакви видови злоупотребе државних органа коришћени у крагујевачким политичким процесима против двојице високих функционера ЗЗШ пре непуне две године, у овој партији истичу да ће учинити све како би заштитили законска и лична права одборница које су сада њихове чланице.

Први корак је направио председник Скупштине града Саша Миленић који је упутио писмо делегацијама Савета Европе и ОЕБС-а у нашој земљи, како би их „упозорио на институционалан, али и ванинституционалан притисак државног врха на крагујевачку локалну самоуправу и одборнике”. Најављујући да ће исто писмо, чија је садржина, за сада остала непозната јавности, стићи на адресе амбасада земаља чланица ЕУ и Сједињених Америчких Држава, у ЗЗШ „очекују да ће демократске институције ових држава стати у заштиту вредности отвореног света и подсетити све учеснике српске политичке сцене на обавезу поштовања демократских и цивилизацијских тековина”.

Јавност која се ових дана бави препознавањем рукописа анонимног пошиљаоца озбиљних оптужби које упиру прст у три „непослушне” чланице Покрета за наш град могла се ових дана уверити да пријава није закувана у кухињи ове политичке групације. Покрет је, наиме, званично саопштио да је за привођење својих, сада већ бивших, чланица сазнао из медија и истакао да, „уважавајући чињеницу да је сваки одборник власник мандата, поштују одлуку изабраних представника грађана да сами процене на који начин ће најбоље заступати интересе Крагујевчана”.

Постављајући питање ко су кувари анонимних кухиња у овој групацији, сматрају да за државне органе не би смело да буде неважно да их пронађе и идентификује, као и да истраже мотиве због којих се на овај начин дискредитују политички неистомишљеници.

■ **Нова тактика напредњака**

Иако део Крагујевачке јавности која прати политичка превирања у граду слути да је су последња догађања део специјалног рата који СНС, потпомогнут социјалистима и ДСС-ом, води за освајање натполовичне већине у крагујевачком парламенту, ова станка није јавно коментарисала догађања везана за сумњу на корупцију у локалној власти. То што ни њихови партнери овим поводом нису имале шта да кажу требало би вероватно да покаже да, без обзира што већ дуже тврди да градска власт нема легитимитет, СНС не жели да се меша у рад правосудних органа.

Слична „тишина” била је упадљива и на последњем заседању градске Скупштине на коме, приликом избора нових чланова Градског већа, одборници опозиције нису ни дискутовали ни гласали, могла би, међутим да наговести промену тактике и нову математичку комбинаторику која би опцији која неприкосновено влада у целој Републици обезбедиле магичну цифру од 44 лојална одборника. На такву могућност указују одлука ЗЗШ да као последње упориште одбране освојене подршке гласача заштиту потражи у европским институцијама и страним амбасадама.

ПОКРЕТ ЗА НАШ ГРАД ДОК ЈЕ НА ОКУПУ БИЛО СВИХ ЈЕДАНАЕСТ ОДБОРНИКА

Шта се ваља иза брда могло би се знати већ првог октобра, јер је овај датум у крагујевачкој чаршији незванично означен као дан када ће власт коју персонификује Верко Стевановић отићи у историју. Како промена власти у пројекцијама СНС-а не подразумева изборе, који у демократском свету представљају једини легитимни начин провере воље грађана, шест мандата који би им недостајали, у случају да им се приклони ПЗНГ, морали би да им обезбеде „прелетачи” из Веркових редова. Које методе убеђивања би могле бити у оптицају питање је на које нико искрено неће одговорити.

Поучени досадашњим „демократским тековинама”, у којим су многи дебело наплатили промену стране, Крагујевчани страхују да је на делу политичка пијаца на којој се не тргује само новцем него и утицајем и привилегијама. Због тога већина остаје равнодушна пред оптужбама које су на стуб срама ставиле три жене које нису „прелетеле” у јато које, процењујући своју тежину, још не открива намере. Навикнут да у политичкој арени све има цену, пук чека цех који ће му бити испостављен.

ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ, ВЕРОЉУБ СТЕВАНОВИЋ И БОШКО НИЧИЋ

НОВА ИНИЦИЈАТИВА ИЗ КРАГУЈЕВЦА ЗА ПОЛИТИЧКО УКРУПЊАВАЊЕ

Зрно по зрно – опозиција

Чедомир Јовановић најавио разговоре и са Бојаном Пајтићем и Борисом Тадићем, како би јачи опозициони блок наступио као алтернатива Александру Вучићу

Чедомир Јовановић, председник ЛДП-а, странке која у крагујевачкој Скупштини подржава владајућу коалицију Верољуба Стевановића, био је протекле недеље гост градоначелника Стевановића. Након разговора којима је присуствовао и председник Покрета „Живим за Крајину” из Зајечара Бошко Ничић, на конференцији за новинаре обелодањено је да тема разговора није била само подршка Стевановићу, већ и договори о обједињавању опозиције у Србији.

Циљ окупљања странака изван владајуће коалиције на нивоу државе је стварање алтернативе садашњој власти која није у стању да решава нагомилане проблеме у земљи, изјавио је Јовановић, додајући да је у току финализација вишемесечног рада политичких странака на стварању алтернативе и да је Србији потребна равнотежа, али да је равнотежа исто тако потребна и напредњацима и Александру Вучићу.

У свему што смо видели од када је на власти СНС јасно је да та странка жели да преузме апсолутну контролу над државом, док у исто време не може да побегне од немоћи да било шта конкретно уради. Ову земљу не може да води један човек. Очигледно је да тако нешто није могуће, као што је очигледно да је круг незадовољних грађана много шири од круга присталица опозиционих странака. Ми из опозиције морамо да учинимо све да постанемо уверљивији у очима оних људи који су незадовољни постојећим стањем, а одговорност не виде у актуелној власти, него у онима који су пре њих владали, рекао је Јовановић.

Он је најавио да ће за две недеље јавност бити упозната са оним што треба да буде изглед и карактер окупљања опозиције и да ће разговарати и са председницима ДС-а Бојаном Пајтићем и лидером НДС-а Борисом Тадићем, за које је рекао да имају велику одговорност због својих бирача и да немају право на дистанцирање, не једни од других, већ од посла који Вучић не може да ради, нити треба да га ради.

Лидер ЛДП-а је тешко стање у земљи илустровао подацима да се Србија задужила у августу са 900 милиона евра, да нема ребаланса буџета и договора са ММФ-ом, да се компликује међународна позиција земље и да имамо нестабилно Косово, тако да опозиционе странке времена за губљење више немају.

Описујући стање у Крагујевцу, Јовановић је рекао да је једини циљ напредњака у граду да „дођу главе” Верољубу Стевановићу, а да би једини који би тиме нешто добио био Градски одбор те странке, док грађани не би добили ништа. Уједињена опозиција, каже Јовановић, неће радити на тај начин, односно неће смењивати премијера Вучића да би на његово место довела другог, већ ће створити алтернативу постојећој власти, не због циљева, који нису спорни, него због пута којим се ка тим циљевима иде.

Градоначелник Стевановић захвалио се Чедомиру Јовановићу на подршци градској власти рекавши да земља срља у пропаст и да су притисци којима је изложена владајућа коалиција у Крагујевцу невероватни, од директиних до индиректних, преко сталних инспекција и контрола републичких органа. Упркос томе, власт у Крагујевцу опстаје и функционише боље него у многим другим градовима, закључио је градоначелник.

Идеју обједињавања опозиције подржао је и председник Покрета „Живим за Крајину” Бошко Ничић, речима да је стање у граду Зајечару нагло погоршано од када су на власти напредњаци.

Крагујевачке

НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ „КРАГУЈЕВАЧКЕ” ► **Оснивач и издавач** „Јавност” д.о.о., Крагујевац, Бранка Радичевића 9 ► **Директор** Гордана Божић ► **Главни и одговорни уредник** Мирослав Јовановић ► **Редакција** Милош Пантић (заменик гл. уредника), Елизабета Јовановић, Александар Јокићевић, Зоран Мишић, Марија Обреновић, Виолета Глишић, Вук Павловић (уредник спорта, sport@kragujevacke.rs), Милош Игњатовић (фоторепортер) ► **Графичка редакција** Иван Танић, Александар Димитријевић ► **Сарадници** Милутин Марковић, Горан Миленковић, Јаворка Станојевић, Мирослав Чер, Милорад Јевтовић ► **Маркетинг** Зоран Костић, Јелена Станковић (marketing@kragujevacke.rs) ► **Секретар редакције** Дивна Драгутиновић ► **Рачуноводство** Агенција Мани плус ► **Телефони** 333-111, 333-116 и 337-326 ► **Штампа** „ГРАФОСТИЛ” Крагујевац ► **e-mail: redakcija@kragujevacke.rs**

ДУШАН ОБРАДОВИЋ, ПОТПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ ЗА РЕФОРМУ ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА

На шта смо упозоравали - сада мор

Комисија се неће бавити вишковима запослених, јер то је питање за директоре. Ми желимо дубље да уђемо у пословање тих предузећа, јер ако град даје субвенције тим фирмама, а оне не могу да саставе годину и исплате плате, онда тако неће моћи. Директори са којима не будемо задовољни биће смењени

Разговарао Милош Пантић

Тек што је са још троје колега из ДС-а заузео место у Градском већу, добивши ресор локалне самоуправе, и тако постао део градске власти, Душан Обрадовић, председник крагујевачких демократа, постао је и потпредседник новоформиране Комисије за консолидацију и реформу јавних градских предузећа. Ка тој комисији, иако још није одржала ни један званичан састанак, усмерена је велика пажња јавности и од ње се очекује да исправи оно што се годинама лоше радило.

Обрадовић појашњава да је комисија формирана управо на захтев његове странке и да је то део коалиционог споразума, јер ДС жели да се стање у тој области битно мења. Комисија ће се бавити утврђивањем ценовне, односно тарифне политике јавних предузећа, побољшањем наплате комуналних услуга и новим дефинисањем односа између града и јавних комуналних предузећа. Она ће на нове основе поставити и издатке за плате запосленима и ускладити их са актуелном економском ситуацијом. Када направи комплетан „снимак стања" у тим фирмама десеточлана комисија, која ће бити појачана и представником Синдиката комуналног сектора, даће предлог мера за побољшање ефикасности рада јавних комуналних предузећа.

У јавности су се појавиле информације да ће ова Комисија утврђивати и вишкове запослених у јавним комуналним предузећима у граду. Да ли јој је и то задатак?

Ова комисија ће се бавити пословањем јавних предузећа. Не бави се вишковима запослених. Како ће да организују посао, то је питање за директоре. Зашто бирамо директоре ако ће комисија да води предузеће? Дакле, нисмо се питали ни када су запошљавани, нећемо се питати ни када буде смањивања броја радника. Директори ће имати путоказе у раду, што је био проблем до сада. Њима ће бити дате инструкције да не траже субвенције од града због садашње ситуације, а следеће године се мора знати како ће пословати.

> „Не можемо се ми мешати у рад јавних предузећа у контексту како ће они организовати посао. Ту су директори и ко не ради како треба биће смењен

Од директора тражимо одговорност према градској управи и тај фер однос ће имати и од управе града док се ДС буде питао. Значи, морамо да послујемо у складу са оним што је основна надлежност. Неке фирме су се расплинуле, баве се свим и свачим и имају седам делатности мимо основне, сада траже да их град субвенционише, а оне су по јефтиним ценама давале услуге које им нико није тражио. Дакле, ми имамо такав проблем. Немамо ми проблем да ли ће они отпуштати или запошљавати. Наравно да Скупштина града даје последње мишљење, а не градска управа.

Оквир за уштеде у јавном сектору града и програм консолидације јавних предузећа дат је кроз одлуку Скупштине града од 6. јуна, када је ваша странка на локалном нивоу била у опозицији. Шта мислите о овом документу?

Комисија за реформу јавних предузећа није формирана по тој одлуци. Ово је последица коалиционог споразума између ДС и „Заједно за Шумадију". То је био наш услов и комисија много дубље улази у пословање јавних предузећа. Ми желимо да чујемо професионалце, па нека нас убеде јер смо ми ти који дају субвенције. Ако могу на тржишту да зараде, онда супер, али да они користе средства од града и да притом не могу да саставе годину и исплате плате, то не може. Јер, негде су плате невероватне. Имате јавна градска предузећа где су плате чистачица 40.000 динара. Хајде да видимо која је то „ултра чистачица" која је толико боља од оних из других предузећа.

Али, пошто је то мало осетљиво, хајде да говоримо и о економистима и доректорима. Како је могуће да плата директора у предузећу за које је опште познато да је у кризи прелази 100.000 динара? Овај пример са чистачицама можда треба обрнути, па да прво видимо плате директора, економиста и правника који имају неадекватна примања.

Градска Одлука о консолидацији јавног сектора садржи и конкретан концепт за реформу јавних предузећа, где је наведено које основне делатности треба да остану под ингерецијом града, које се могу поверити приватницима, а где треба фирмирати мешовита предузећа кроз партнерство јавног и приватног. Шта мислите о том моделу?

Тај концепт није лош и ту има ствари које су у складу са политиком ДС-а. Наша странка је сада је део градске власти и нико неће моћи да доноси одлуке а да ми нисмо упознали јавност. Ако грађани Крагујевца буду крајње транспарентно обавештени да ће

> „Када говоримо о броју запослених у градској управи, он је и даље огроман. ДС је 2004. године предала градску власт са 380 запослених

неки део услуга од сада плаћати приватнику, о томе морају да буду веома добро информисани и то не може ад хок преко ноћи да се одреди. Ми смо става да ће то веома споро ићи и да огроман број делатности не треба поверавати приватницима. Не можемо ми неко јавно добро тек тако давати приватницима на управљање. „Водовод", рецимо. Не слажемо се ни да неко помене да то може дати приватнику.

У концепту датом у градској одлуци управо је за „Водовод" предвиђено партнерство јавног и приватног сектора, уз већинско учешће града од минимум 51 одсто и уз могућност стратешком партнеру да постави менаџмент предузећа?

За тај предлог ћемо видети да ли би могао да добије подршку ДС-а. Наш базични став је да то не би могло да добије подршку јер може да се деси исто као са „Телекомом", када је ОТЕ купио 21 одсто акција, али је за све морао да се пита. Они могу да имају финансијског директора, у Управном одбору свог представника, али са водом нема играња. То је део највећег богатства сваког града, тако да тај предлог апсолутно неће имати подршку ДС-а.

У градској одлуци је предвиђено да нечалници градских управа у року од четири месеца (истиче почетком октобра) дају анализу пословања и сагледавање да ли има вишка запослених, као и предлог за решавање вишкова. Да ли сте упознати са тим делом одлуке?

Постоје реалне бројке колико има запослених у градској управи. Тачан број је 758 запослених, не хиљаду, не 1.500, а међу њима су и они на привременим пословима. У тај број се урачунава и 90 запослених на одређено време. Дакле, када говоримо о броју запослених у градској управи, он је и даље огроман. ДС је 2004. године предала градску власт са 380 запослених. Највећи број од око стотину запослених је од тог тренутка отишао у пензију или је из других разлога напустио градску управу. Ми, дакле, говоримо о томе да је за последњих десет година велики број људи добио посао у градској управи.

Сада треба веома пажљиво направити смену генерација, али и

СПОРАЗУМ НАПРЕДЊАКА И ДСС У КРАГУЈЕВЦУ

Направљена платформа, треба се *попети*

Са пет одборника у Скупштини града ДСС је ојачао опозициони капацитет, али напредњаци и социјалисти заједно с придошлицама у „савезу" имају тек 31 мандат, мада им је циљ прављење нове скупштинске већине

Прошлог четвртка градски одбори Демократске странке Србије и Српске напредне странке потписали су Споразум о заједничком деловању у Скупштини града, као и Програм економског опоравка града. Практично то значи да су СНС-у пришли сви одборници ДСС-а, такорећи дојучерашња подршка градоначелника Верољуба Стевановића.

Споразум о заједничком деловању потписали су Радомир Николић, високи страначки функционер, председник Извршног одбора СНС (Градски одбор ове странке је распуштен), и председник Градског одбора ДСС Предраг Џајевић.

Николић и Џајевић су на заједничкој конференцији изјавили да је Крагујевац сваким даном у све већим проблемима, а да коалиција „Заједно за Шумадију", коју предводи градоначелник Верољуб Стевановић, нема ни снаге ни могућности да уђе у процес консолидације јавног сектора.

- Овог тренутка актуелна власт не треба да се плаши шта ће бити на седници Скупштине града, немамо већину. Споразум не подразумева заједничко деловање на формирању нове скупштинске већине, објаснио је Николић, бар не још увек, ово је платформа на којој ће се заснивати будуће прављење скупштинске већине, свеједно да ли пре редовног термина локалних избора или у термину за изборе, што је за годину и по дана.

НОВИ САВЕЗНИЦИ: ПРЕДРАГ ЏАЈЕВИЋ И РАДОМИР НИКОЛИЋ

Правимо стабилан савез и око плана се удружујемо, потписани програм о економском опоравку града предвиђа, између осталог, консолидацију јавних предузећа, смањење броја запослених у јавном сектору, тиме повећање броја запослених у приватном сектору, увећање прихода и смањење расхода, рекао је Николић.

И први човек крагујевачког ДСС-а Предраг Џајевић, уверава да споразум две станке има за циљ економски опоравак Крагујевца. - Суштина је да ћемо у Скупштини града, у опозицији, заједнички политички деловати, а оно што је веома битно, платформа о преговорима за стварање нове скупштинске већине се у потпуности заснива на програму опоравка и развоја Крагујевца. Ми смо у претходном периоду, тада као део владајуће коалиције, и били иницијатори плана консолидације града Крагујевца, који је усвојен у јуну на седници Скупштине града, али на жалост остао је само слово на папиру. Програм који смо потписали са СНС - ом је сличан, свакако и бољи од поменутог плана консолидације

амо да радимо

једно чишћење, уз то да се испоштује закон. Закон говори да до краја октобра ове године мора да буде највише 10 одсто запослених на одређено време у односу на број запослених за стално. Ми морамо прво то да испоштујемо. То је за 10 до 15 радника више него што је у овом тренутку запослено радника на одређено.

Питање броја радника у градској управо се веома озбиљно разматра од оног тренутка када је ДС ушла у градску власт. Говоримо о томе ко где ради, шта ради, разматрамо начине контроле радног времена, да ли увођењем картица, разматрамо промену систематизације на основу чега ће се тачно видети где је вишак. Нови Закон о раду је бруталан и ДС нема намеру да га злоупотребљава на штету оних који раде у јавном сектору.

> „Како је могуће да плата директора у предузећу за које је опште познато да је у кризи прелази 100.000 динара?

Мислите ли да ће консолидација јавног сектора моћи да се обави без отпуштања вишка радника?

То је, понављам, проблем послодавца. Значи, ако си директор и добио си јасне смернице, ти одлучи да ли ћеш запошљавати или отпуштати. Град је надређен јавним и јавним комуналним предузећима и он даје ритам, а директор је тај ко тај ритам треба да спроведе. Он ће рећи – да, од града смо добили јасне инпуте, не могу више да се кријем иза овога или онога. Све време причамо о броју радника. Не можемо се ми мешати у рад јавних предузећа у контексту како ће они организовати посао. Ту су директори и ко не ради како треба биће смењен. Постоје Надзорни одбори који то надгледају. А што се тиче саме градске управе, то је оно што јесте питање пре свега за челнике политичких партија, јер сви ми који смо у владајућим странкама седимо у градској управи и имамо одговорност као послодавци запослених у градској управи и на то ћемо врло брзо дати одговор.

Члан Градског већа Небојша Васиљевић, који је и члан Комисије за реформу јавних предузећа, дао је процену у једним новинама да је у „Водоводу" 40 одсто радника вишак, а у „Чистоћи" половина од око 400 радника. Да ли Ви имате неке процене и ко ће на крају одлучити о правом броју прекобројних?

Мислио сам да ово никада нећу изговорити, али то што је рекао Небојша Васиљевић ја подржавам, у смислу да се о томе говори. Ја мислим да је он тиме хтео да испровоцира јавност. То што он говори нема везе са реалном проценом, то су паушалне оцене, али заправо провоцирају да се та тема покрене. У том смислу има моју подршку. Наравно да не могу да се сложим с тим да неко ко је правник може да се бави овим проценама. Не бих смео ни ја. Могу да кажем да ДС није радила ту врсту истраживања. То су озбиљна истраживања, где морате да знате предузеће изнутра, а не са стране. Треба да знате многе параметре. У том смислу подржавам иницијативу да се о томе говори, ако је то хтео да постигне. Уколико мисли да је он једини релевантан да о томе говори, није. Ја сам то разумео као крајње добронамерну поруку.

Да ли као оштар критичар стања у јавном сектору града док сте били у опозицији мислите да ћете сада, као део градске власти, моћи своје критичке ставове да спроведете у дело?

Ја дубоко верујем у то. Наравно да сам свестан ситуације и одговорности. Не можете ви да промените став зато што сте дошли у власт. Чињеница је да неке ствари можда боље разумете, али не бих желео да неко то после због политиканства или куповине гласова мења. ДС нисам ја, већ сви чланови и симпатизери који имају право да изнесу своје мишљење о стању јавног сектора. Овде нема хушкања, али моје колеге и ја тражимо начин како да променимо стање јер носимо одговорност. Не треба ширити панику. Ми смо као опозиција имали сву могућност да на сав глас причамо оно што мислимо. Сада је време за деловање. Већ сада имамо неке планове о реформама јавних предузећа, а то ћемо рећи када за то дође време.

градских финансија, који се, поновићу, не примењује, а циљ нам је опоравак економије, јавних и јавно-комуналних предузећа, не да се у сваком градском предузећу уведе минималац, категоричан је Џајевић.

И Радомир Николић признаје да су напредњаци поздрављали оно што је градска власт изгласала на јунском заседању, али...

- На тадашњој седници Скупштине хвалили смо градску власт што је почела да размишља у добром смеру, али у јулу смо покренули иницијативу за стварање нове скупштинске већине, потписани су споразуми са СПС - ом, Покретом Снага Србије, Покретом социјалиста и Социјалдемократком партијом Србије. Разговара се са свим опозиционим странкама, открива Николић, а на новинарско питање колико одборника данас има опозиција, одговара:

- Не бројимо одборнике. Али, хајде, почели смо од 16, било је 22, данас имамо 31. Већина у градској скупштини се не доводи у питање и ми још увек нисмо разговарали са странкама које се налазе у локалној власти, додаје Николић.

Вратимо се онда плану консолидације. Како је, дакле, главни мотив новонасталих страначких споразума, не голо преузимање власти (злуради причају о уподобљавању Крагујевца са републичком влашћу чији је стожер СНС), већ повећање прихода и смањење расхода града, питање може да гласи - који то потез не повлачи актуелни градоначелник Верољуб Стевановић?

Једини смо имали храбрости да кажемо пред изборе, ризикујући да изгубимо гласаче, да ћемо смањити број запослених у јавном сектору Крагујевца. То је једини могући начин да град преживи. Већ је доведено у питање обављање комуналне делатности одвоза смећа, а оно што грађани овога тренутка не виде брзо ће испливати, уколико се овако настави са вођењем града. Упитаће се, на пример, да ли је вредело новац улагати у спорт, а не сређивати комуналну инфраструктуру. Не може се проблем решити преко ноћи, међутим чињеница је да треба преполовити број запослених у јавном сектору и ми смо спремни да у том правцу идемо. Истовремено треба подизати број запослених у приватном сектору, објашњава Николић.

А. ЈОКИЋЕВИЋ

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА ПРИВРЕДЕ ШУМАДИЈЕ У 2014. ГОДИНИ

Варљива лепота статистике

Пише: Милош Јовановић

„ФИЈАТ" НАЈВЕЋИ ИЗВОЗНИК, АЛИ И УВОЗНИК

Ако би се судило само по седмомесечним подацима, фирме са седиштем на подручју Шумадије збирно више извозе, али више и увозе него у истом прошлогодишњем периоду. Кад се све сабере, салдо је, ипак, „у плусу", а опет у извозу доминирају аутомобили под марком FIAT

На почетку ове године Фијат аутомобили Србија највећи су извозник, не само на подручју Крагујевца и Шумадије, већ и на нивоу државе. Од продаје ван Србије инкасирали су 921 милион евра, четири и по пута више од другопласираног на листи највећих српског извозника (НИС са 214 милиона евра). Са друге стране, ФАС је и највећи увозник, а када се на непосредан импорт дода вредност увоза кооперанта ФАС-а, онда је статистика једно, а оно што остаје у овој држави – нешто сасвим друго. Наиме, „Џонсон контролс Аутомотив", „ПМЦ аутомотив" , „Мањети Марели" и „Адлеритал Пластик" - сви са седиштем у Крагујевцу – на листи су 10 највећих увозника у Шумадији, али их нема међу водећим извозницима, јер њихови делови „путују" ван граница Србије уграђени у „Фијатова" возила.

Већ ово прерачунавање уноси дозу скепсе у праву специфичну тежину статистички евидентираних резултата. Томе треба додати неке од података о расту извоза појединих фирми који су стварно импресивни, кад је о процентима реч, али су у ствари само ефекат скромног обима извоза на она тржишта где претходно није било робе са овог подручја.

„Танак" учинак домаће кооперације

Занимљиво је да се на чело листе извозника полако враћају индустријске гране које су се ту налазиле пре двадесет и више година. Доминира поново металски комплекс и делови за возила, уз већ поменути ФАС ту су и „Јура корпорација" из Раче, „Грах аутомотиве" из Баточине, али и „Застава оружје" из Крагујевца. Код ових фирми, са изузетком „Заставе оружја", забележен је и висок степен увоза, што у Регионалној привредној комори Крагујевац (која покрива Шумадију и Поморавље) тумаче као нормално у овој фази функционисања пребројаних предузећа.

ПАД УВОЗА ТРЕБА „УПАРИВАТИ" СА ОБИМОМ ПРОИЗВОДЊЕ: РУЖИЦА СТАНЧИЋ

- Увек је у првим годинама функционисања таквих предузећа по правилу увоз висок. Код њих тек после неколико година, укључивањем домаће кооперације, долазе до изражаја пуни ефекти позитивног спољнотрговинског пословања. Ми и сада код свих њих, и код ФАС-а, и код „Јуре", и Граха", „Кроношпана" и сличних, бележимо додуше скроман, али ипак процентуални пад увоза у односу на раније периоде, али те податке увек треба „упаривати" са оствареним обимом производње, каже Ружица Станчић, која се у Комори бави спољнотрговинским пословањем.

На основу вишегодишњих података, фирме се могу класификовати у четири категорије. Једну чине компаније које у дужем временском року имају стални раст извоза, у другој су компаније код којих је дошло до оживљавања извозних активности, у трећој су оне са високим процентуалним растом експорта, а у четвртој су компаније-дебитанти на листи извозника.

- Комора има споразум са фирмама да се бави збирним подацима и постоцима, али да не даје информације о конкретним финансијским подацима за сваку појединачну компанију. Ипак, и на основу таквих сагледавања, очигледан је раст извоза – осим пребројаних – и код компанија „Универ Компонентс", „Вакер Нојсон", „РАП Застава" и „ТПВ Шумадија" из Крагујевца, а ту су и „Бекамент" и „Стублина" из Аранђеловца и „Радо Фрут" из Тополе, на страно тржиште вратио се аранђеловачки „Шамот", а међу новим извозницима су „Горење МДМ" из Крагујевца и „Стуко Италиано" из Раче.

Кад је реч о процентуалном расту, атрактивно звуче подаци о 350 процената раста извоза производа фирме „СЕНА" из Крагујевца, или троструко увећање извоза из фирме „Чар", али се најчешће ради о ниској основици за поређење, тако да су ови резултати – иако потенцијално битни - само на први поглед спектакуларни, процењује наша саговорница, додајући да је ове године запажена и спољнотрговинска активност „Агромаркета" (осми на листи изтвозника, а пети на листи увозника), али и „Форме Идеале" која је седма међу највећим извозницима, али није на списку великих увозника.

Највећи и извоз и увоз из Италије

Посматрано географски, највише се извози у Италију, а следе Словачка, Немачка, Словенија, Босна и Херцеговина, Румунија, Пољска, Руска Федерација, Црна Гора и Македонија, а само шест и по посто шумадијског извоза иде на тржишта неких других земаља. Ту вреди издвојити податак да је у Уједињене Арапске Емирате извоз порастао са прошлогодишњих 144.500 на 1,3 милиона долара, што наговештава (пре)оријентацију појединих фирми на нова и платежно способна тржишта. Уз пребројано, временски период на који се односе подаци нису у потпуности обухватили летошњи извоз воћа и других пољопривредник производа у Руску Федерацију.

Код увоза такође предњачи Италија, а следе Пољска, Румунија, Немачка, Чешка република, Словачка, Мађарска, Аустрија и Кореја.

Све у свему, шумадијски спољнотрговински салдо „у плусу" је за 378,7 милиона долара, овај суфицит расте из године у годину – али то је још увек спорије од очекивања стручњака и привредника, али и потенцијала привреде овог подручја. Када се томе дода да на листи извозника нема многих индустријских грана које су својевремено биле незаобилазне у оваквим прегледима (текстил, месо и месне прерађевине, неметали) очито да (охрабрујућа) статистика не мора нужно да значи и (стварно) побољшање перформанси привреде Шумадије.

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА У БРОЈКАМА

Шумадија у плусу – српска привреда у минусу

Од јануара до краја јула 2014. године привреда Шумадије извезла је производе у вредности од милијарду и 592,2 милиона долара, што је повећање од 12,6 одсто у односу на исти прошлогодишњи период. На другој страни спољнотрговинске размене, шумадијска привреда пазарила је у иностранству робу за милијарду 213,5 милиона долара што је за 10,4 посто мање него лане у исто доба године. Извоз привреде Шумадије, дакле, вреднији је од увоза за 378,7 милиона долара.

У свему томе привреда Крагујевца учествује са 87 процената у шумадијском извозу, а са 90 посто у увозу, те је крагујевачки спољнотрговински салдо у плусу за 286,4 милиона долара.

С обзиром да Регионална привредна комора Крагујевац бележи податке за Шумадију и Поморавље, наведимо да је поморавска привреда за првих седам овогодишњих месеци извезла робу вредну 121,4 милиона долара (увећање за 14,8 одсто), а за увезено платила 90,9 милиона долара (за 12,4 одсто мање), тако да су фирме у Поморављу остварилe спољнотрговински суфицит од 30,5 милиона долара.

Истовремено, привреда Србије за седам месеци ове године остварила је раст извоза за 12,3 посто, али је – за разлику од Шумадије – на нивоу државе увоз надмашио увоз за скоро седам одсто, тако да је спољнотрговински биланс Србије у периоду о којем је реч у минусу за три милијарде 294,5 милиона долара.

ФИЛУМНЕ О ДУСТАЈЕО ДД ОМАВ ОЈСКЕ

Надање и чекање

ДеканИ ванК оларићпр ег одинуд ана обновиопо кушајед аД омв ојскеб удеу з накнадуу ступљенна к оришћењеф акултету. Министартвоо дбранеј ошн ијед ало одобрење, али је остала нада да би то могло дасе д огодиов ај есени

Пише Јаворка Станојевић

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, ФИЛУМ, осим што представља једину високошколску институцију у држави која обједињује филологију и две уметничке дисциплине, посебан је и по томе што већ 13 година нема адресу. О томе да 2.000 академаца, уписаних на три одсека, прати наставу у просторијама градских основних и средњих школа, амфитеатрима других факултета и користи простор Народног и Музеја „21. октобар" у Спомен парку говорило се често и много, али је све остало на речима па факултет није успео да добијек ровна дгла вом.

ДОМВ ОЈСКЕ –НЕ ОСТВАРЕНАЖ ЕЉА

„Иван Коларић: Полазећи од става да држава нема пара, а да војска, ваљда, није држава у држави, још прошле године смо предузели кораке да нам Министарство одбране, уз одговарајућу надокнаду, уступи Дом војске.Очекивали смо да се то догоди прошлог лета

Иако је, као Одељење Филолошког факултете из Београда, почео да ради 1996. године, а још 2002. добио статус самосталне високошколске институција којој је држава, као оснивач, требало да обезбеди услове за рад који подразумевају и простор, ФИЛУМ тренутно има само ливаду на којој би требало да буде подигнута зграда, коју је поклонио град, и неколико, из градске касе, награђених пројеката за зграде за чију градњу су биле предвиђенер азнел окације.

Подстанарски статус ове институције, неретко коришћен као терен политичких утакмица у којима се противници надмећу у игри проналажења неспособних да реше проблем, једно време је представљан и као претња пресељења ФИЛУМ- а у градове који могу да му обезбеде услове за рад. Медији су прошле године пренели да је градоначелник Јагодине Драган Марковић Палма понудио да удоми овај факултет. Озбиљније су, ипак, биле гласине да би због нерешених просторних услова, који уз довољан број квалификованог кадра представљају главне предуслове за акредитацију, факултет могао остати без дозволе за рад пошто ове године улази и процес реакредитације.

Преговорит рају

Комисије које проверавају да ли факултет испуњава услове за продужавање петогодишње дозволе обилазе ових дана ФИЛУМ, а декан Иван Коларић тврди да простор који факултет нема неће бити препрека.

- Комисију само интересује да ли смо обезбедили два квадратна метра по студенту филологије и пет квадрата за сваког академца који студира уметничке дисциплине. Да ли је тај простор наш, или га изнајмљујемо, за њих није ни од каквог значаја. Пошто испуњавамо кадровске услове очекујем да нам сви студијски програми буду акредитовани, каже декан ФИЛУМ-а, додајући да је стигла акредитација одсека за италијански језик и књижевност на који су бруцоши уписани уз упозорења да је реч о студијама које чекају одобрење комисије.

Иако простор за рад највероватније неће бити препрека за реакредитацију услови у којима студенти свакодневно трче са једног на други крај града за крагујевачки Универзитет и декана Коларића нису више прихватљиви. Од када је, пре нешто више од годину дана, преузео одговоран задатак вођења ФИЛУМ-а први човек ове институције трага бар за привременим решењем које би, поред услова за рад постојећих студијских програма, представљало основу за реализацију озбиљних развојних планова који укључују и активности на подизању нивоа културног живота града.

- Често говорим да смо ми један виртуелни факултет који, будући да нема адресу, морате тражити на десетак места. Да би се боље схватила наша позиција треба замислити како изгледа ситуација у којој се, у време испитних рокова, дневно организује по 500 испита на различитим локацијама. Како се тада организују професори, шта раде студенти, то само они знају, али је сигурно да и једни и други заслужују боље услове за рад. Истовремено војни објекти, којих је Крагујевац пун, стоје празни и пропадају. Полазећи од става да је држава нема пара, а да војска, ваљда, није држава у држави, још прошле године смо предузели кораке да нам Министарство одбране привремено, уз одговарајућу надокнаду, уступи Дом војске. Очекивали смо да се то догоди прошлог лета и да генерацију која сада завршава прву годину дочекамо у згради која би бар привремено била наша. Из неких разлога, у које не бих да улазим, ова идеја није реализована, али се надам да би ове јесени могло да дође до потписивања уговора који би нам обезбедио коришћење овог војног објекта. Руководство Универзитета интензивно ради на томе, али иако све иде у добром смеру, поучен досадашњим искуством у коме су се изјаловила многа решења која су била на дохват руке, још не могу рећи да смо успели да се решимо проблем, каже наш саговорник.

Молбаа мбасадама

Постизање договора са Министарством одбране тек је један у низу корака које треба превалити на путу удомљавања ФИЛУМ-а. Други је решавање енигме – где пронаћи 100.000 евра за прилагођавање простора специфичним потребама високошколаца који студирају на овом факултету. Очекивати да ће паре стићи из државне касе није близу реалности јер и пре претње банкротом није била издашна када је требало дати школству, што се види из чињенице да је последњи пут инвестирала у објекте намењене образовању када је сазидана зграда Друге крагујевачке гимназије. Иако им, према Коларићевим тврдњама, и град дугује стање у градским финансијама, које скромним просветним буџетом једва подмирује текуће одржавање школа, не уливан аду.

- Пошто на државне паре не можемо рачунати план је да се обратимо амбасадама свих земаља чији језици се изучавају на нашем факултету. Већ сам дао налог сарадницима да конципирају писма која ће стићи на адресе амбасадора Енглеске, Америке, Француске, Немачке, Шпаније и Италије и очекујем да помоћ неће изостати. Уколико се остваре планови да Студенски центар добије на коришћење угоститељске објекте, базене и спортске терене, уз салу која је погодна за концерте и овални простор иза дворане у коме се могу постављати изложбе, добићемо нешто што у многоме подсећа ма модерне универзитетске кампусе у свету, каже декан ФИЛУМ-а.

Мада не жели исхитрено да најављује нешто што још треба договарати Коларић, ипак, прогнозира да би, у случају најповољнијег исхода, академци, пре свега филолози, у реновиран простор Дома војске могли да уђу почетком летњег семестрао вег одине.

Поучени досадашњим искуством да су многе ствари које су биле пред реализацијом остале нереализоване у ректорату Универзитета за сада не желе да коментаришу докле су стигли преговори са Министарством одбране. Незва-

ИЗМЕНЕЗ АКОНАО В ИСОКОМО БРАЗОВАЊУ

Студентина гу битку

Најављујесеу кидање једноги спитногр окаи и продуженего дине студирањаотр ошку државе

Нацрт Закона о изменама и допунама закона о виском образовању, који се ове недеље налази пред посланицима републичког парламената, уводи новине које по свој прилици неће наићи на одобрење студената. Јер, иако ће услов за студирање на буџету остати на нивоу од 48 ЕСПБ бодова ново законско решење укида један испитни рок и продужену годину студирања о трошку државе која је академцима завршних година омогућавала да без додатних трошкова студије приведу крају.

Како се Нацрт у процедури нашао у време када већина академацаби јеб иткуз ао безбеђивањеб уџетског статуса изостале су реакције студената који су се протеклих година често протестима борили за својапр ава.

Председник Студентског парламента Универзитета у Крагујевцу Недељко Мишић, ипак, најављује да би 12. септембара у Крагујевцу требало да буде одржана седница председништва и председавајућег Савета Студентске конференције универзитета Србије на којој ће легитимни представници студентских парламената свих државних високошколских институција у земљи донети одлуку о корацима које ће предузети како би заштитили студентске интересе.

ПРЕДСТАВНИЦИ СТУДЕНАТАНИ СУ ПИТАНИ: НЕДЕЉКОМ ИШИЋ

Мишић, наиме, износи став асоцијације којом председава да већина предложених измена иде наш тетув исокошколаца. Поред замерке да СКОНУС, као асоцијација која је званично призната и подржана од стране Министарства просвете и надлежних државних органа, није у довољној мери учествовао у процесу доношења, основне замерке крагујевачког Студентског парламента тичу се одсуства слуха предлагача за чињеницу да пооштравање критеријума за школовање о трошку државе не прати обезбеђивање услова да за ефикасније студирање.

- Ако погледате наставне планове видећете да су на свим факултетима остали исти, али то није спречило законодавце да, следећи стратегију о постепеном смањењу испитних рокова, студентима украте једну шансу да покушају да остваре услов за упис године. Ми практично не видимо ни један корак који би нам помогао да скратимо време учења, јер нам читаонице и библиотеке не раде 24 сата, мензе нам нису близу као ни студентски домови у којима нема довољно места, али се од нас очекује да на време испунимо све обавезе,к ажеМ ишић

Иако измене Закона о високом образовању не следе зацртано постепено повећање броја бодова потребних за школовање о трошку државе, већ и даље буџетски праг задржавају на 48 поена Мишић сматра да се, у контексту укидања продужене године студирања, на овај начин студентима чини медвеђау слуга.

- Ако направимо математику по којој студент сваке године може да пренесе 12 бодова неко ко студира четири године ће на крају студија практично морати да плати школарину за читаву годину, јер ће

КНЕЖЕВ АРСЕНАЛ

Допа рапр еко конкурса

Поред намере да се уселе у Дом војске развојни планови Филолошко-уметничког факултет базирају се и на коришћењу око 5.000 квадратних метара Кнежевог арсенала који је у власништву града и налази се под патронатом Завода за заштиту споменика. Иако им је овај простор обећан декан ФИЛУМ-а је свестан да стање у државној благајни и интенције да се оно мало пара намењених високом школству улаже у научне пројекте који ће повући развој привреде не погодују пројектима везаним за хуманистичке гране. Због тога је, по угледу на европске факултете који већину новца обезбеђују међународним пројектима, решио да покуша да аплицирањем на међународним конкурсима обезбеди средства за претварање Кнежевог арсенала у својеврстан инкубатор креативне интелигенције који би окупио и ангажовао око 4.000 креативних уметника. Тиме би историјско језгро било претворено у културни, уметнички и духовни центар новог Крагујевца. Први корак ка увођењу центра Шумадије у ред градова који, уз помоћ Универзитета, подижу културни ниво средине је ангажовање око аплицирања за европски пројекат „Хоризонт 2020" којим Европска унија настоји да помогне развој науке и унапреди живот заједнице.

нично се, пак, може чути је да се чека још једино потпис министра Гашића.

Мада ова непроверена информација улива доста наде треба знати да опрезност коју у најављивању удомљавања ФИЛУМ-а имају декан ФИЛУМ-а и представници Универзитета није без основа. Они који прате догађања везана за крагујевачко високо школство лако ће се сетити да је неколико пута најављиван почетак градње Центра за матичне ћелије коме је, такође, фалио потпис министра просвете, али се још није одмакло од сређивања папирологије. Мада се неколико пута о томе говорило као о готовој ствари још нема зграда са професорским становима. Од идеје градње научног парка се одустало, а градња легата Николе Коке Јанковића је остала на свечано постављеномк аменуте мељцу.

му остати испити који носе равно 48 бодова, колико и износи услов за буџет. То практично значи да ће сви уступци које држава сада, у форми законских решења, чини на крају стићи на наплату студентима који, користећи права која су им дата, нису положили све испите на време, објашњава наш саговорник.

Ако овоме додамо да губитак буџетског статуса који иде са укидањем продужене године носи ускраћивање права на дом и регресирану исхрану студенским мензама цех који ће стићи на наплату онима који су сада задовољни што им праг за школовање из државне касе није подигнут неће бити мали.

Упркос свему изгледи да ћемо на улицама универзитетских центара поново видети студенске протесте нису велики. Разлог лежи у чињеници да ће ефекте предложених законска решења осетити тек у октобрусле дећего дине.

Ј.СТ АНОЈЕВИЋ

БИРАЊЕИЗ БОРНИХП РЕДМЕТА

Руке у тесту – родитељи у недоумици

Недовољна информисаност родитељаи у ченика приликомб ирања изборнихпр едмета нијеј единипр облем.У некимшк олама,к ада је други језик у питању,би рања заправоне ма. Постављасе пи тање чемуњи ховоу вођење, ако се и педагози и психолозисла жуд асу , уместор астерећења, посталид адатните рет зађа ке

МНОГИЂА ЦИНЕ МАЈУМ ОГУЋНОСТИЗ БОРА

На питање да ли би волели да њихово дете о природи и њеним законитостима учи кроз различите експерименте многи родитељи би одговорили потврдно, при том се одмах надовезујући жалопојком како се на такав начин, ето, не ради у нашим школама, већ се сирота деца терају да напамет уче дефиниције и формуле.

Мало их је, међутим, чак и међу онима чија су деца основношколског узраста, који ће објаснити да такав предмет у српским школама егзистира већ пуних 11 година. Додуше, то и није чудо пошто је замаскиран у буквално преведени француски идиом који заправо значи извођење огледа или практичан рад - рука у тесту.

Иако је програм осмишљен тако да се о појавама као што су кретање, простирање звука, или, на пример, својствима различитих материја деца уче кроз једноставне огледе који не захтевају скупу опрему, у многим школама „заборављају" да га препоруче родитељима приликом опредељивања за изборни предмет који ће ученици током године изучавати.

Није, на жалост, само недовољна информисаност родитеља и ученика проблем приликом бирања, слободно се може рећи, такозваних изборних предмета.

Избор без избора

Да се деци у пракси често не нуди никакав избор најречитије говори прича маме Иване чије девојчице похађају истурено одељење једне крагујвачке основне школе.

- На почетку школске године у првом разреду добили смо анкетни листић. Заокружила сам грађанско васпитање и - од играчке до рачунара. После неколико дана учитељица нас је обавестила да ће сва деца ићи на верску наставу и на часове из предмета чувари природе. Пошто је у питању сеоска школа која нема много ученика, а за веронауку се определила већина, настави је морала да се прикључи и моја ћерка. Међутим, иако је већина родитеља желела да им деца похађају информатику, избор је пао на чуваре природе. Објашњено нам је да је прекомпликовано организовати наставу информатике.

Тако је било и наредне године када је у школу кренула млађа. Тако већ четири, односно три године деца уче ова два предмета за које заиста не знам зашто се зову изборни, пошто ми никаквог избора нисмо имали, прича Ивана.

Оваква ситуација, међутим, није само у сеоским школама. Искуство појединих родитеља градских основаца каже да се у нижим разредима за изборни предмет уместо деце заправо опредељују учитељице.

- У првом разреду нико нам није ни понудио да бирамо било шта осим између грађанског и веронауке. Учитељица нас је само обавестила да ће други изборни предмет бити лепо писање. То се на послетку претворило у додатни час српског језика. У другом разреду деца су имала народну традицију, а у трећем чуваре природе. О томе смо само обавештени на почетку године када нам је тражен новац за уџбеник, прича Катарина чија ћерка сада похађа четврти разред.

Истина, овако драстичних примера, који уосталом представљају кршење закона, нема пуно. Пракса крагујевачких школа, када су у питању млађи основци, је да се на почетку или на крају школске године поделе родитељима анекетни листићи на којима се налази списак од неколико изборних предмета, као и грађанско и верско васпитање. Ђаци који треба да пређу у пети разред опредељују се, поред тога, и за други језик, а од овог разреда па надаље сваке године бирају и по један спорт.

Али ни оваква процедура, на жалост, не гарантује да ће ђак надаље похађати предмет који је у складу са његовим афинитетима. На пример, у првом разреду основне школе учитељи углавном „топло препоручују" лепо писање и већина родитеља на крају само климне главом и заокружи овај предмет. Онима који желе нешто друго обично остаје само да се повинују пошто разред похађа оне часове за које се определи већина.

Поред лепог писања, у нижим разредима као изборни предмети предвиђени су још и поменуте руке у тесту, затим чувари природе, народна традиција и од играчке до рачунара. Списак је у вишим разредима нешто дужи и обухвата, рецимо, цртање, сликање и вајање, хор и оркестар, свакодневни живот у прошлости, домаћинство...

Ипак, ђацима није дата баш тако широка лепеза, већ се избор најпре на наставничком већу сузи на тричетири предмета. Изборни језик је посебна прича пошто није редак случај да школе, чак и оне градске, као други језик нуде једну-једину могућност.

Терет уместо релаксације

Ситуација је таква да се на наставничком већу најпре „мери" шта ће најмање да кошта школу. Тако у појединим школама не долази у обзир било кавкво сликање и вајање, пошто захтева набавку материјала, а ни рука у тесту, јер нема простора за одлагање „скаламерије" која се на тим часовима прави. Следећи врло важан критеријум за филтрирање коначне понуде је које наставнике треба „удомити". Елем, није тајна да изборна настава у нашим школама одавно служи за допуњавање фонда предавачка који су се нашли на листи технолошких вишкова.

Поред питања да ли се и колико изборни предмети заиста бирају, поставља се још једно, не мање важно, јесу ли они оно што је по првобитној замисли требало да буду – растерећање од класичне наставе и учење на један занимљивији начин.

По мишљењу многих психолога и педагога, па и наше саговорнице Наде Милутиновић, педагога у Основној школи „Светозар Марковић", ови циљеви остварени су само делимично.

- Идеја реформе била је да се изборним предметима ученици растерете и пружи им се могућност да кроз њих изразе неке своје жеље, склоности и способности. На неки начин требало је да замене оно што су некада биле секције – да ђаци део слободног времена проводе у школи у адекватно осмишљеним активностима. Међутим, самим тим што су постали део школских обавеза они су ђаке додатно оптеретили јер је фонд часова увећан. Захваљујући увођењу учења енглеског језика од првог разреда основне школе и још два изборна предмета, стигло се до тога да у нижим разредима неколико пута недељно деца имају пет часова, што је некада било незамисливо. Иако верујем да се већина учитеља и наставника труди да осмисле часове тако да буду занимљиви, када је нешто обавеза то по правилу престаје да буде забава, објашњава наша саговорница.

Са њеним мишљењем се у великој мери слаже и начелник Школске управе Радојко Дамјановић.

– Замисао је била добра, али се у пракси на неки начин изврнула у своју супротност и уместо растерећења постала додатно оптерећење. У нижим разредима још и колико толико могуће је извести да се усклађивањем распореда споје ученици из различитих одељења како би учили баш онај предмет који желе, али је у вишим разредима то немогуће извести. И изборни језик се показао као велики проблем за школе, када је у питању компоновање распореда, а камоли када би требало исту могућност пружити и за предмете који не спадају у обавезан избор попут информатике, чувара природе и сличног, каже Дамјановић.

Спровођење замисли коју је тим тадашњег министар просвете Гаша Кнежевића имао уводећи у наставу изборне предмете „кочи" и Стручно упутство о формирању одељења које каже да број ученика за изборни предмет не може бити мањи од 15 по групи. Код редовних основних школа за шире подручје или са више од једне трећине одељења изван седишта школе број група је одређен бројем одељења.

МаријаО БРЕНОВИЋ

АНКЕТА: ШТА КАЖУ РОДИТЕЉИ

Слободаи збораи пр итисци

Светлана Ранковић, мама два средњошколца:

- У Основној школи „Свети Сава" у коју су моја деца ишла углавном није било проблема, осим када је требало да изабере други језик. За нешто што се зове изборни језик понуђена нам је само једна опција – руски. Наиме, у школи је била запослена само наставница тог језика. Нисмо желели да се помиримо са непостојањем алтернативе, па смо извршили притисак на школу и деца су, на послетку, добила могућност да бирају између руског и француског.

Љубица Станојевић, мајка двоје основаца:

- Пракса школе коју моја деца похађају је да се сваке године пред распуст поделе анкетни листићи који служе за изјашњавање о изборним предметима. Жао ми је што се на списку који је добила ћерка, која иде у трећи разред, није нашао предмет рука у тесту јер сматрам да је у питању заиста занимљив начин да се деца упознају са основама природних наука. На жалост, у школи су нам рекли да немају услова за организовање наставе из овог предмета. Не би било лоше ни да се уведе домаћинство, које смо ми имали у основној школи. Мислим да би то деци било занимљиво.

Горан Павловић, тата двао сновца:

- Старији син је седми разред, а млађи похађа четврти у Основној школи „Трећи крагујевачки батаљон". Школа им је понудила да бирају, а избор су правили уз моје сугестије. Обојица су се определили да иду на информатику, јер се без знања рада на рачунару данас не може, а старији је као други језик почео да учи италијански. Заиста од стране учитеља и наставника није било никаквих сугестија, већ су деца добила слободу да одлуче шта год желе.

УЧЕСТАЛЕ ЖАЛБЕ ЂАКА ЗБОГ ЈЕДИНИЦА НА ПОПРАВНОМ ИСПИТУ

Понавља разред ко се баш потруди

Иако се процењује да је пролазност на поправним испитима преко 80 одсто, готово сваки ђак се због јединице у августу жали школи или просветној инспекцији, која је у претходној школској години поништила сваку другу слабу оцену са поправног

Пише Виолета Глишић

Како без муке и труда завршити школовање у Србији и брзо доћи до толико жељене дипломе, најбоље могу објаснити сами ђаци основних и средњих школа. Мада ова тврдња помало подсећа на рекламе за бројне курсеве језика или рачунара, на којима полазници експресно долазе до нових знања, изгледа да је школски систем код нас спао управо на такве гране. Насупрот деци која вредно уче, све је већи број оних који се годинама провлаче из разреда у разред, што им је омогућио наш систем образовања.

Док су некада ученици устајањем поздрављали наставника који улази на час, а неретко услед бахатости и безобразлука били и повучени за уво или добили неку „васпитну“, данас на часове долазе само ако баш морају и то потпуно незаинтересовани за градиво. А и зашто би се трудили, када увек могу да се жале на, буквално, сваку јединицу коју добију у току школске године, а онда и на закључну оцену. Ако им случајно разредно веће не поправи јединицу и буду принуђени да се „ваде” у августу, па ни тада не ураде ништа, имају „зелено светло” да се жале просветној инспекцији и траже заштиту својих права.

Свака друга јединица спорна

Будући да су инспектори дужни да реагују по свакој жалби, ђаци и родитељи имају пуну слободу да као разлоге за незнање наведу све што им падне на памет почев од врућине и буке у учионици, треме и страха од наставника, преко приватних проблема и болести до развода родитеља, због чега дете није могло да покаже да је „научило“ градиво.

Тако је ова инспекција у прошлој години поништила чак половину закључених јединица у школама у Србији, па је од укупно 22.687 средњошколаца, који ни у августу нису могли да добију прелазну оцену, за 11.715 ђака било омогућено додатно полагање. Од 265.508 ученика у средњим школама, разред је понављало нешто мање од 5.000, што је мање од два процената, иако се наставници слажу у оцени да је оних који нису савладали градиво далеко више. На питање у ком случају ова инспекција може да поништи процену комисије на поправном испиту и ђаку који није показао ни елементарно познавање градива одобри поновно полагање, у Градској просветној инспекцији, кажу, нису надлежни да процењују знање ученика, него да ли да ли је испит спроведен у складу са законом. То подразумева да уколико се утврди ма каква процедурална грешка, ученику ће бити пружена нова шанса.

ВАЖНА ЈЕ САМО ДИПЛОМА, БЕЗ ОБЗИРА НА КОЈИ НАЧИН ЈЕ ДОБИЈЕНА: ЈАСМИНА ЂУРИЋ

- Један од разлога за понављање испита може бити то што, рецимо, није уписан датум у записник или се нису потписали сви чланови комисије. Уколико постоји писмени рад, поред потписа комисије мора да стоји и потпис ученика. Осим тога, нико не сме да прекида испит, а два члана комисије морају да буду предавачи предмета који се полаже. Ми смо ове године имали само 13 жалби. На шест смо одговорили потврдно, а углавном је разлог био што је припремна настава почела пре истека трећег дана од добијања књижице или сведочанства, јер ученик за то време има право да се жали школи на закључену оцену, објашњава Жикица Пајовић, просветни инспектор.

Она објашњава да је од ове године законска обавеза наставника да ученицима држе припремну наставу, али су многи почели са часовима пре него што је закључна оцена у школи постала и коначна, тако да инспектори нису имали друго решење него да такве испите пониште.

Лоше за професоре, штетно за ђаке

Док у просветној инспекцији сматрају да је, ипак, много боље ђацима дати нову шансу него дозволити да само једно дете понавља разред, професори објашњавају да овакав начин рада инспекције руши њихов ауторитет и деградира систем образовања.

- Ако и занемаримо то што се на овај начин наставници обесправљују, овај систем је контрапродуктиван за децу. Више се не бавимо васпитањем, јер их од малих ногу учимо да могу да се жале, да ће свака жалба бити усвојена, да не постоје никакви ауторитети и да не морају ништа да ураде да би прошли у следећи разред. Такав ученик даје лош пример осталима, јер ће и други да се запитају зашто они уче целе године када постоји много једноставнији начин, коментарише Јасмина Ђурић, професорка математике у Политехничкој школи.

Као један од ралога за овакво стање у образовању она наводи поремећен систем вредности у друштву у коме се знање све мање вреднује. Важна је само диплома, без обзира на који начин је добијена. Осим тога, сваке године је све нижи ниво знања са којим ученици уписују у средње школе. Томе је допринела и могућност да се пријемни испит положи са нула бодова, тако да, практично, сви могу да се упишу у четворогодишње школе.

ИНСПЕКЦИЈА НИЈЕ НАДЛЕЖНА ДА ПРОЦЕЊУЈЕ ЗНАЊЕ УЧЕНИКА: ЖИКИЦА ПАЈОВИЋ

- То је системски проблем, јер углавном полажу исти ученици који имају лоше предзнање. Нису криви ни учитељи, јер је програм преобиман, па не могу да их науче ни основне ствари. Чињеница је да су ученици преоптерећени, сваки дан имају по седам часова, али ипак, морају да покажу бар мало интересовања. Иако им за поправни смањимо градиво, кажемо шта треба да науче, дајемо задатке који су вежбани на часу, има и оних који три дана пре испита долазе да се распитају шта ће бити на поправном, објашњава ова професорка математике.

Нова обавеза држања припремне наставе, по њеним речима, није ништа променила, јер су професори и пре њеног законског увођења добровољно држали ове часове. Већи је проблем то што наставници не знају како да упишу припремну наставу ако се ниједан ученик не појави, што може бити разлог да инспекција поништи испите.

Наша саговорница сматра да, мада просветна инспекција мора да одговори на сваку жалбу, не мора да поништава испите због правних бесмислица.

Са друге стране, пак, сваки „понављач“ представља велики губитак за буџет, како градова, тако и државе. Ову тврдњу поткрепљују подаци Форума средњих стручних школа по којима школовање једног ђака кошта просечно 800 евра - 700 за ученика гимназије, а 900 евра за ученике средњих стручних школа. Зато и не треба да чуди што понавља само онај ко се баш потруди.

Стање у крагујевачким школама у школској 2013/2014. години

Школа	Изашло на поправни	Понављало	Жалило се школи
Економска	53	3	3
Техничка	226	36	18
Медицинска	38	4	1
Прва гимназија	13	1	4
Друга гимназија	77	4	3
„Тоза Драговић“	105	9	3
Политехничка	326	18	6

СРЕДЊА ШКОЛА „КРАЉ ПЕТАР I“ У ТОПОЛИ

Пола века гимназијског образовања

Уз спортско надметање, али и огледање у знању, свечану академију и сусрет прве генерације матураната Средња школа „Краљ Петар I“ у Тополи прославила је у понедељак пола века постојања гимназијског образовања. Према сачуваним документима прва школа у овој варошици била је „Занатско-трговачка школа“ основана септембра 1925. године. Пошто нема расположивих докумената сматра се да је ова образовна установа радила све до 20. јуна 1941. године када је обављен последњи завршни испит.

Међутим, после ослобођења школа наставља да ради као „Мешовита школа ученика у привреди“. Године 1964. заслугом тадашње локалне самоуправе основана је Гимназија „Јован Скерлић“ чиме је средње образовање у Тополи подигнуто на четворогодишњи степен. До тада су у школи били заступљени само занати у облику течаја и трогодишњег образовања.

Пуну деценију гимназијалци и занатлије ишли су у две одвојене школе. Најзад 1974. године долази до спајања свих средњошколских смерова под кровом средњошколског центра „Милић Радовановић“. Име је у „Краљ Петар I“ променила пре тачно 10 година.

ОБРАЗОВАЊЕ ПРЕМА ПОТРЕБАМА РАЗВОЈА ТОПОЛЕ И ОКОЛИНЕ: СРЕДЊА ШКОЛА „КРАЉ ПЕТАР I“

У предратном периоду школовала је трговце, по завршетку Другог светског рата занатлије, углавном металске и текстилне струке, а средином седамдесетих и гимназијалце друштвено-језичког и математичког смера.

Увођењем четворогодишњих занимања машинске, пољопривредне и ветеринарске струке школа је средином осамедесетих почела да образује и потенцијалне машинске и пољопривредне инжењере, агрономе и докторе ветеринарске медицине. На тај начин проширен је спектар образовних профила са којих се могло одлазити на факултете.

Пре неколико година, пратећи потребе развоја свог краја, у школи се образују будући виноградари-винари.

Кроз школу „Краљ Петар I“ за пет деценија постојања продефиловало је око 2.000 ученика. Многи од њих вратили су се након завршених студија као наставници.

М. О.

АКЦИЈА ФИЈАТ АУТОМОБИЛА СРБИЈА ЗА ЂАКЕ-ПРВАКЕ

Од куће до школе – пажљиво и безбедно

На почетку нове школске године, Фијат аутомобили Србија су у крагујевачким основним школама „Наталија Нана Недељковић“, „Живадинка Дивац“ и „Милутин Тодоровић“ организовали предавања и презентације за ђаке-прваке о безбедности у саобраћају, а затим су им уручили пригодне поклоне за полазак у школу. О безбедности у саобраћају малишанима су говорили представници саобраћајне полиције, а у пригодном програму учествовао је и глумац Светислав Гонцић. Фијат аутомобили Србија су, иначе, поклоне пред нову школску годину обезбедили за свих 1.750 ђака-првака у 24 основне школе на подручју града Крагујевца.

Оваквим потезом, ФАС је – како се наводи у корпоративном саопштењу за медије – пожелео свим првацима у Крагујевцу и у Србији срећан полазак у школу, уз жељу да свим ђацима, а нарочито првацима, помогне у побољшању њихове безбедности у саобраћају на путу од куће до школе и назад.

О БЕЗБЕДНОСТИ У САОБРАЋАЈУ НА РАЗУМЉИВ И ЗАБАВАН НАЧИН: ГЛУМАЦ СВЕТИСЛАВ ГОНЦИЋ МЕЂУ ЂАЦИМА-ПРВАЦИМА

Ова акција део је националне кампање под именом „Смарт кид“, посвећене безбедности деце у саобраћају, коју Фијат аутомобили Србија организују и спроводе у партнерству са националном Агенцијом за безбедност саобраћаја. У оквиру ове кампање покренут је портал на интернет адреси www.smartkid.rs помоћу којег родитељи и деца могу да се на једноставан и забаван начин информишу о безбедном учешћу у саобраћају.

ЗАПОШЉАВАЊЕ У ПРОСВЕТИ

Игранка и лична, и политичка

Док Унија синдиката упорно брани тезу да упражњена радна места треба попуњавати људима са спискова технолошких вишкова, министар просвете се залаже за расписивање конкурса како би до радног места дошли најбољи

Пише Марија ОБРЕНОВИЋ

У овдашњој Политехничкој школи лане је један од професора фискултуре отишао у пензију, а на његово место дошао је млади колега. У нормалним околностима ово не би била вест – ем је „бајата“, ем је, ваљда, уобичајено, да када неко оде у пензију буде замењен неким млађим. Али у српској просвети околности су дуго већ далеко од нормалних.

Шта се заправо догодило?

На упражњено радно место пензионисаног професора примљен је у марту прошле године млади фискултурник, како ђаци не би губили часове док се не распише и не оконча конкурс. Школа је одмах од Школске управе затражила одобрење за расписивање конкурса. Одобрење је стигло неколико месеци касније и у јуну је у листу „Послови“ објављен оглас.

За радно место се пријавило девет свршених дифоваца, међу њима и неколико месеци раније запослена замена. Њихове наде да ће добити посао је, међутим, „угасила“ градска просветна инспекција налогом да се уместо са бироа, професор фискултуре преузме са подугачке листе технолошких вишкова. Убрзо затим стигао је „утук“ републичких просветних инспектора: било какво поступање у овом случају је стопирано док Републичка просветна инспекција не донесе коначну одлуку.

До дана данашњег у Политехничку школу није стигао такав папир.

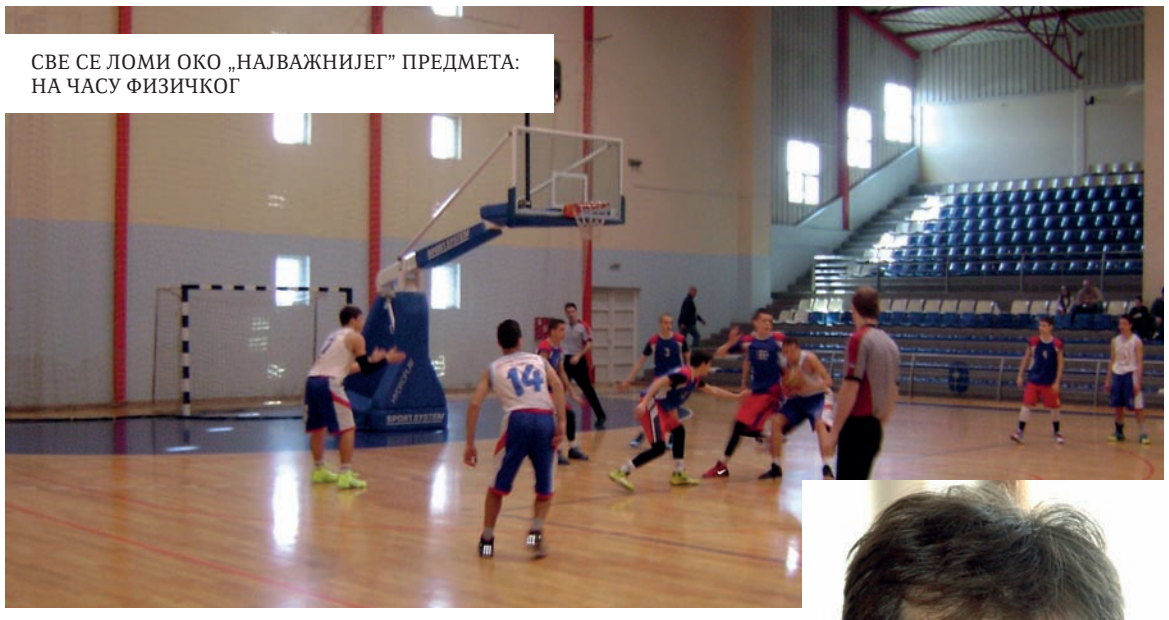

СВЕ СЕ ЛОМИ ОКО „НАЈВАЖНИЈЕГ“ ПРЕДМЕТА: НА ЧАСУ ФИЗИЧКОГ

Фискултурник „на леду“

Пријем новог наставника фискултуре још увек је „на леду“, а док се то не промени ђацима наставу држи у марту прошле године примљена замена. Пре извесног времена за читав случај се заинтересовао и заштитник грађана. Све ово потврдио је за „Крагујевачке“ Синиша Којић, директор Политехничке школе.

- Све што је у школи рађено било је у складу са законом. Колега је у пензију отишао у марту. Младог наставника физичког, који се - морам да кажем - уклопио у колектив и посвећено ради свој посао, примили смо привремено, док се не оконча конкурс. За конкурс смо тражили одобрење Школске управе. У моменту када се све то дешавало није постојала листа технолошких вишкова, пошто се она објављује на почетку школске године, а конкурс смо расписали у јуну.

- Међутим, док је трајала читава та процедура стигао је септембар и градски просветни инспектори су нам наложили да преузмемо неког са листе, а онда је стигло решење републичке инспекције да се конкурс „замрзава“, прича Којић.

Док школа стрпљиво чека расплет ове заврзламе, градски аброви не мирују. Игранка је, како се прича, и лична и политичка. Сплела се ту, како се говорка, и утицајна мајка, и ургенције „са највиших места“, и тврдоглавост синдиката да овога пута не попусти, па и упињање локалне и републичке власти да се на овом примеру докаже ко је у граду на Лепеници „главни Баја“.

За упућене у просветне прилике све ово, на жалост, није изненађење. У граду где на стотине младих професора чами на бироу, а приличан број наставника ради са смањеном нормом, свако ново место које се појави разлог је за борбу „на живот и смрт“.

Уђи у прегломазан образовни систем за новопечене дипломце наставничких факултета ни није није било баш једноставно, али од када су пре неколико година почеле да се састављају листе технолошких вишкова постало је још теже. Идеја синдиката била је да се систем на неки начин затвори, односно да се радна места упражњена природним одливом људи попуњавају наставницима који већ раде са смањеним фондом часова. Само у случају да на листи технолошких вишкова нема адекватног кадра расписивао би се конкурс.

ВИДИ СЕ ДА ЈЕ МИНИСТАР НЕИСКУСАН И ДА НЕ ПОЗНАЈЕ СИСТЕМ КОЈИМ УПРАВЉА: МИЛАН ЈЕФТИЋ ИЗ УНИЈЕ СИНДИКАТА ПРОСВЕТЕ

Оно зашта су се синдикати годинама борили коначно је ушло и у Закон о основама система образовања и васпитања као члан 131. Он каже да је запослени који је у установи у радном односу на неодређено време, а остао је нераспоређен или има статус запосленог са непуним радним временом, остварује право на преузимање стављањем на листу запослених са које се врши преузимање. Листа вишкова се, каже закон, утврђује до 15. августа за сваку наредну школску годину, у оквиру школске управе по јединицама локалне самоуправе, а на основу пријава установа о запосленима који имају право на преузимање.

(Не)рационална политика

Најважнија одредба, са аспекта синдиката, ипак је она која се налази у члану закона који претходи одредбама о преузимању запослених и каже да се може расписати конкурс за пријем у радни однос на неодређено време уколико није могло да се изврши преузимање запосленог са листе вишкова.

- На жалост, и после увођења ове одредбе у закон, у појединим школама било је покушаја да се приме радници мимо листе. Није у питању само Политеничка. Реаговали смо у сваком од таквих случајева. Годинама упозоравамо да је запошљавање „на парче“ велики проблем и да је пре свега то скупо за систем јер се сваком учитељу и наставнику који ради са непуним радним временом плаћају доприноси у износу који не може бити мањи од доприноса на минималац, каже Милан Јевтић, из Уније синдиката просветних радника.

Минстар просвете Срђан Вербић, ако је судити по најсвежијим изјавама, не слаже се са ставом синдиката.

- Синидкати истичу захтеве који њима звуче рационално, али другима не звуче тако. Захтев да се заустави нерационално запошљавање нових људи у просвети један је од таквих. Ако желимо да наши најбољи студенти буду једнога дана наставници и учитељи, онда је најнерационалнија ствар да им пошаљемо поруку да неће бити запослени, него да ће довека да буду запошљавани људи са листе технолошких вишкова, рекао је Вербић за РТС.

Договор са синдикатима да приоритет приликом запошљавања имају људи са листе технолошких вишкова стоји и министарство неће да га прекрши. Међутим, додаје Вербић, и томе у једном тренутку мора да дође крај.

- Ми морамо да распишемо конкурсе и да почнемо да запошљавамо најбоље људе на та места, а не оне који су технолошки вишкови, тврди Вербић.

По мишљењу Јефтића ова изјава не само што потврђује недостатак искуства новог министра и чињеницу да никада није радио у школи, већ и елементарно непознавање система којим управља.

РАДИЛИ СМО ПО ПРАВИЛИМА И НИШТА НЕ ЗАВИСИ ОД НАС: СИНИША КОЈИЋ, ДИРЕКТОР ПОЛИТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ

- Систем бодовања је такав да се на листама технолошких вишкова углавном налазе млади професори, они који су последњи дошли у колектив пошто се највише поена добија на радни стаж. Зато не стоје приче да је увођење нових људи у просвету давање шансе младима, објашњава Јевтић.

У Шумадији краће листе вишкова

У Школској управи кажу да је, упркос свему, политика запошљавања у управном округу који они покривају протеклих година била рестриктивна, што доказују и најновијом листом технолошких вишкова.

- Она је ове године далеко краћа него претходних, иако генерација која је уписала основну школу има мање ђака. На листи се у овом моменту налази 175 учитеља и наставника, а након прераспоређивања у друге школе и допуњавања фонда изборним предметима биће их и мање. Сматрам да је претходних година на неки начин прављена вештачка равнотежа између преузимања људи са листе и попуне упражњених радних места новозапосленим кандидатима. То показује и смањење броја људи на листи запослених са непуним радним временом и оних који су у потпуности остали без норме, објашњава Радојко Дамјановић, начелник Школске управе.

Осим по броју имена, који је за стотинак мањи, овогодишња листа се мало разликује од лањске. У структури вишкова највише је наставника оних предмета чија је норма два часа недељно, попут хемије, физике, музичког, ликовног... Потпуно без норме су углавном наставници стручних предмета у теничким и металским школама, али и неколико учитеља, па и наставника фискултуре.

Да ли ће место у Политехничкој школи добити неко од њих или ће часове држати неко од оних који су се пријавили на конкурс требало би да се сазна ускоро јер је заштитник грађана већ дао рок за решавање ове заврзламе, а он - како сазнајемо - истиче ускоро. И ту ништа не зависи од Политехничке ...

КРАГУЈЕВАЧКЕ – ДОСТАВА НА АДРЕСЕ – КУЋНЕ ИЛИ ПОСЛОВНЕ

Контакт телефони: 034 333-116 и 333-111; **е-маил**: redakcija@kragujevacke.rs

Уколико се претплатите на Недељне новине „Крагујевачке“, разносач штампе ће вам сваког четвртка, у време које ви назначите, на адресу где станујете или радите достављати ваш примерак новина

Претплата на 3 месеца – 910,00 динара
Претплата на 6 месеци – 1.820,00 динара
Претплата на 12 месеци – 3.600,00 динара

Уплату извршити на рачун банке Intesa 160-0000000152459-54 са назнаком „достава новина“.
Доставу је могуће вршити на територији града Крагујевца

ПРЕТПЛАТА НА ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ

Поред штампаног издања, недељник „Крагујевачке“ доступан је и у електронском издању

Претплата на 6 месеци – 1.000,00 динара
Претплата на 12 месеци – 1.800,00 динара

Сваког четвртка имате „Крагујевачке“ на својој адреси

ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА РЕКОВАЧКИ НАЧИН

Гас стиже и у напуштене куће

Мештани Ратковића питају надлежне зашто бацају новац за гасификацију кад сељаци не планирају да уведу гас - или имају дрва за огрев, или гасовод стиже у напуштене куће. Из локалне самоуправе пак одговарају да је обавеза општине да домаћинствима понуди све могућности енергетске ефикасности

ГАСОВОД ТИК УЗ ЗАПУШТЕНИ ДОМ КУЛТУРЕ У РАТКОВИЋУ

Пише: Марија Раца

Гасификација општине Рековац, започета пре две године, успешно се наставља и ове јесени, али у селима око вароши на сваку појаву радника и машина, мештани се и крсте, и љуте. Цеви за гас у неким селима стигле су до сваког засеока, сваке куће, али у тим засеоцима нема људи, а многе куће су напуштене или срушене. Док се шумадијски и поморавски домаћини у чуду питају зашто се „бацају“ паре и за чије се то потребе уводи гас, механизација наставља започето. Прекопавају се и тек насути путеви, после машина остају блатњави друмови којима оно мало сељака не може више ни трактор да провезе. Сељачком мудрошћу старине питају- зашто се уводи гас када села немају воду, канализацију, путеве, амбуланте, домове културе, тоалете у школама...

БАЦАЈУ ПАРЕ У СОКАКЕ БЕЗ ЖИВЕ ДУШЕ: МИЛОВАН НИКОЛИЋ

У време када су “Крагујевачке” посетиле село Ратковић код Рековца стује није било због радова на мрежи, а нису радили ни телефони. Гас само што није. Дуж регионалног пута ка Рековцу ископан је канал и крај њега леже цеви за гас. Дом културе у Ратковићу, баш испод пута и канала, пропао је и напуштен. Испод њега је некадашња сушара за шљиве, такође напуштена. Давно, овде су били и пошта, амбуланта, станица милиције. Живаљ је отишао, млади се одселили, школу похађа само један ђак. У путеве се не улаже, премало је гласача за већу инвестицију. То за гас, ко зна зашто - не важи.

Маните се гаса, уредите путеве

Милован Николић, пензионер, након смрти родитеља у Ратковићу борави два-три дана недељно. Живи у Крагујевцу. Каже да су га комшије молиле да се распита може ли некако да се измоли општина да се мане увођења гаса, већ да сељацима наспу путеве или уведу воду.

- Шумадијски и поморавски сељак је домаћин човек коме није јасно зашто паре од пореза свих грађана Србије неко баца на увођење гаса у сокаке где нема живе душе, где су и оне једине преостале куће напуштене. Питали смо општинаре исто то, а одговорено нам је да је то “нека донација” и да паре могу да се потроше само на гас!? Нормално је да су људи збуњени. Они су деценијама молили локалну власт да им се наспу путеви, а када су видели да од молби нема вајде, сами су их насули. Сада неко уводи гас који они неће да уведу у куће, не треба им, а радови на гасоводу им уништава те исте путеве. Како су то стари људи, путеве неће више моћи сами да насипају, а родбина неће моћи ни на капију да им дође, сем ако вози ладу ниву, каже Николић.

У Ратковићу сељаци кажу да их нико није питао да ли ће увести у куће гас, када им мрежа стигне пред капију. Нико није, пре гасификације села, ни прорачунао исплативост инвестиције. Само су дошли и почели да копају, кажу мештани Ратковића.

Када се са главног пута ка Рековцу сиђе и крене “џадама” кроз село, почиње авантура, бар за оне са бољим аутом. Кише спирају земљу крај ископаних канала за гас и наносе је по уском путу. Ауто се заноси. Екипа „Крагујевачких“ је од десетак кућа крај сеоског пута, видела станаре тек у неколико. Остале су напуштене.

На дну стрмог пута, у долини, опет леже цеви за гас. Тиосав Радосавчевић, крагујевачки пензионер на привременом стану у селу, расипа по блату испред своје ограде пиљевину од дрва за огрев.

- Када ми ти радници опет дођу, а њих 30 овде ради, све ћу да их најурим. Пут су разровали, не могу ни капију да отворим. Копају за гас овде где живи неколико пензионера лети, а крај нас још по који викендаш. Моја баба и ја увече

РАСКОПАЛИ И УЛАЗЕ У ДВОРИШТА: ПРЕД КАПИЈОМ ТИОСАВА РАДОСАВЧЕВИЋА

КОЛИКО КОШТА РЕКОВАЧКИ ГАСОВОД

Забуна тешка милионе евра

Мада је више пута до сада као вредност инвестиције гасификације Рековца у медијима навођена сума од 1,2 милиона евра, подаци “Србијагаса” показују сасвим друге вредности.

У презентацији о инвестицијама од 2008. до 2012. године, предузеће “Србијагас” наводи да гасификација општине Рековац кошта 13.300.000 евра!

У извештају под називом “Полазни елементи за пројекат реструктурирања ЈП Србијагас” из октобра 2013. године, опет се помиње слична цифра. У табели под називом “Делатност дистрибуције (плаћање путем продаје прикључака)” стоји да улагање у гасификацију општине Рековац износи 13.298.250 евра. У истој табели наведено је и да је општина до 30.септембра 2013. платила део инвестиције, а до реализовања уговора преостало је за плаћање још “само” 13.040.277 евра.

НЕДОУМИЦЕ О ПЛАЋАЊУ ДАЉИНСКОГ ГРЕЈАЊЕ ОВЕ ЗИМЕ

Како каже Министарство енергетике

Закон о енергетској ефикасности обавезује да од ове грејне сезоне крене наплата према утрошку, али и град, и „Енергетика” још чекају на инструкције Министарства енергетике. По свему судећи, остаје наплата по квадрату површине објекта

Сви су изгледи да ћемо и ове грејне сезоне рачуне за грејање плаћати по старом, према квадратури стана. Међутим, од грејне сезоне 2014. - 2015. требало је да се примењује обрачун мерене потрошње. Колико потрошиш, толико и платиш.

Али..., овог лета Србију су задесиле поплаве, многе топлане су претрпеле штету, па управо из тог разлога већина њих није у могућности да испуни све услове како би и централно или парно грејање постало мерена категорија.

Крагујевачка „Енергетика” је, тврди се, за разлику од других спремна и да мери. Из овог предузећа подсећају да имају око 20.000 корисника градског грејања, претходних година уградили су (у подстаницама) 2.800 централних мерача - калориметара.

У старим зградама колективног становања власници станова о свом трошку постављају индивидуалне мераче, а у новоградњи градитељи имају обавезу да сваки стан, осим струјомером и водомером, опреме и мерним уређајем топлотне енергије. Овог тренутка, иако то није обавеза, „Енергетика” има

„ЕНЕРГЕТИКА“ СПРЕМНА ЗА НОВЕ ОБРАЧУНЕ: МИЛОШ АНЂЕЛКОВИЋ

око 5.000 корисника, који грејање плаћају по утрошку.

Плаћање по утрошку, према дугогодишњим најавама и стручним коментарима, треба да омогући уштеду од 20 до 30 одсто, али сетимо се, децембра прошле године „Енергетика” је кренула са пробном доставом „мерених” рачуна.

Уз постојеће и важеће задужење према квадратури стана ишли су и пробни обрачуни потрошње, са намером да од јануара 2014. стартује наплата по утрошку. Али дешавало се да се задужења за станове идентичне квадратуре, у једној згради, разликују и за по неколико хиљада динара.

Проба је такође, показала да су многима „необавезни” рачуни били и до 50 одсто већи. Затекла их је и ставка фиксног дела рачуна - трошио не трошио платићеш 40 одсто.

„Енергетика” се правдала да је дошло до пропуста приликом примене формуле за обрачун, у неким ситуацијама и правдала своју рачуницу, а Скупштина града је због незадовољства грађана - пресекла. Остаје по старом, живела квадратура.

Да ли ће и од ове грејне сезоне једина мера бити квадрат, члан Градског већа Зоран Јовановић, задужен за комуналну делатност, није могао прецизно да одговори. Заправо, ових дана, свакако пре званичног почетка грејне сезоне, град би требало да добије конкретне инструкције Министарства енергетике.

И портпарол „Енергетике” Милош Анђелковић потврђује да још увек нема званичне потврде како ће се обрачунавати грејање. У сваком случају важећа цена по квадрату је 92 динара, највероватније - квадрат ће остати као мера.

- Закон о енергетској ефикасности нас обавезује да од ове грејне сезоне кренемо са наплатом грејања према утрошку. „Енергетика” је међу топланама које су спремне, уградили смо централне мераче, обавеза секундарне мреже и мерача је у надлежности скупштина станара, односно, власника станова, а код новоградње, подсетићу, одмах се уграђују секундарни мерачи. Осим њих, и станари колективне градње уколико желе могу да поднесу захтев за мерење потрошње, каже Анђелковић.

- Градско веће је донело одлуку да се од 1. јануара ове године примењује нови обрачун потрошње, крајем прошле достављени

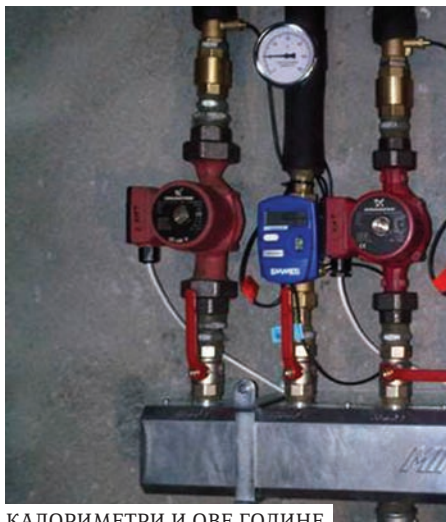

КАЛОРИМЕТРИ И ОВЕ ГОДИНЕ ОСТАЈУ БЕЗ ПОСЛА

су пробни обрачуни, али, тачно је, било је одређеног незадовољства. У сваком случају, одлучено је да се нови рачуни и даље паралелно достављају са важећим обрачунима према квадратури, односно, кубатури стана, а изгледи су да ће Министарство енергетике прихватити захтев Удружења топлана и грејање ће се наплаћивати по старом, наводи Анђелковић.

Намеће се питање како је мерење некоме исплативо, а некоме не. Проблем се без изузетка појављује код старих објеката, где се на

немамо с ким кафу да попијемо, нигде никога. Нико од нас седмоpo у комшилуку неће гас да уведе, и то смо им рекли. Они који овде живе, греју се дрвима. Овде жене не укључују веш машину него откувавају веш на шпорету на дрва и лети. Домаћице имају шпорете у летњим кухињама, ту кувају и када је напољу 30 степени. Старци неће гас јер се плаше да не забораве да га затворе. Како који умре, кућа замире, коме гас уводите, питам те људе стално, каже Радосавчевић.

Пакујући се да напусти село и пређе у Крагујевац где проводи зиму, наш саговорник каже да има хектар и 80 ари шуме, те да је то довољно за огрев његове фамилије док су живи, и уз то додаје:

- Рекли су ми да ће сеча шуме да се забрани, па ћу морати да уведем гас. Док се то не деси, иструлиће им цеви у земљи, кажем ја. Нама овде то увођење гаса служи да правимо вицеве. Видео сам пројекат за гасоводну мрежу, уцртана је до напуштених кућа, до домаћинстава која су срушена, чак и до једног где су сви потомци годинама у Немачкој.

■ Општина нуди енергетску ефикасност

У протекле две године радови на постављању гасификационе мреже су завршени у Течићу, Кавадару, Ломници, Урсулама и Цикоту. До краја године у плану је да се гасификациона мрежа постави и у насељу Ратковић.

Мрежа кроз Рековац дуга је 60 километара. Инвеститор је "Србијагас", радове изводи предузеће "Високоградња" из Јагодине. Потписник тројног уговора је и Скупштина општина, чији први човек Предраг Ђорђевић не види ништа спорно у томе што су километри цеви положени у земљу, а да се притом не зна има ли заинтересованих за прикључење на гасовод.

Ђорђевић је више пута напомињао да је гасификација Рековца веома важна због потенцијалних привредних инвестиција, јавних предузећа и установа, али и за домаћинства која ће имати алтернативу за грејање. У општини кажу да је њихова обавеза да грађанима понуде све могућности енергетске ефикасности и да није дугорочно оправдано сећи шуме зарад грејања.

Челни људи Рековца објашњавају и да општина није задужена да се бави исплативошћу мреже, те да нико никог не приморава да уведе гас.

све стране расипа енергија. Одговор је, бар на први поглед једноставан. Уколико у стану нема мерача његова уградња није једино улагање власника стана. Потребни су и, лаички речено, вентили, односно делитељи топлоте на сваком грејном телу, али и уградња нове столарије, затим топлотна изолација... Тек тако се спречава расипање енергије, а како један киловат стаје 205 динара, без ПДВ-а, све се то, у коначном, и те како исплати. Наравно, кад почне наплата по новом.

А. ЈОКИЋЕВИЋ

ИЗАБРАНО 10 НОВИХ МРТВОЗОРНИКА

Без дилеме кога прво звати

Скупштина града Крагујевца је донела нову Одлуку о раду мртвозорника, по којој су на свеобухватан начин први у Србији регулисали ову материју која је врло штуро обрађена законским и подзаконским актима

Одлуком Скупштине града изабрано је 10 мртвозорника који ће у наредне три године обављати ту дужност и извршена је привремена територијална подела за сваког од њих , а до краја недеље Одлука би требало да постане коначна и објављена на званичном сајту града. Неки од новоизабраних лекара су већ били ангажовани на овим пословима раније и само им је потврђен мандат. Највише их је из редова запослених у Хитној помоћи - четворо. Према последњем решењу убудуће ће град покривати осморо њих, док ће по један бити задужен за Завод за смештај одраслих лица „Мале Пчелице" и Геронтолошки центар.

■ Нови распоред

Грађане мање интересује ко су нови мртвозорници од тога на који начин и колико брзо се до њих може доћи, поготово у тренуцима када је породица збуњена због губитка ближњих. Интересовање пре свега влада за организацију и експедитивност ових људи. Било је притужби да је владало хаотично стање у овој служби без које се дефинитивно не може, поготово у време викенда и празника, кад здравствене станице Дома здравља не раде, те се дешавало да по више сати људи нису могли доћи до лекара који би утврдио време и узрок смрти умрлих ван здравствене установе на територији града и издали потврду на основу које могу да уђу у даљу процедуру припремања сахране.

Неки грађани су се жалили да поједини мртвозорници нису долазили брзо. Чињеница је да по слову закона мора да прође одређено време од тренутка наступања смрти (два сата), па до момента док се човек не прогласи и званично мртвим, али то је знало да потраје. То оклевање из неких разлога понекада је породицу покојника и додатно коштало, јер није исто да ли ће тело покојника погребници преузети пре или после поноћи.

По речима др Гордане Дамњановић, портпарола Дома Здравља, од пре две године та установа више нема никакве ингеренције над мртвозорницима. Они су у искључивој надлежности локалне смоуправе, која их финансира из буџета града и пише правилник по коме раде. Задатак Дома здравља је само да да име мртвозорника и његов број телефона, све остало више није њихов посао. Није ни Службе Хитне медицинске помоћи, мада су најчешће изабрани лекари - мртвозорници из њихових редова.

Тај сегмент здравства сада уређује орган града, у складу са Законом о здравственој заштити, који предводи Марија Ђорђевић, начелница Одељења за здравствену заштиту. За ефикасно организовање послова мртвозорства лекари мртвозорници одређују координатора. У 12 тачака правилника тачно су дефинисана права и обавезе лекара који се баве овом делатношћу и, наравно, казне уколико не испоштују правилник, који се односи и на кашњење по пријави.

- У јуну месецу Скупштина града је донела нову Одлуку о раду мртвозорника, којом смо на један свеобухватан начин, први и једини у Србији регулисали ову материју која је врло штуро обрађена законским и подзаконским актима, дакле, републичким прописима. Дата нам је сада већа могућност да можемо да имамо већи број мртвозорника, максимално до 15. Сада смо расписали позив за 10 мртвозорника и исто толико је одређено од стране Скупштине града на период од три године, каже Марија Ђорђевић.

■ Новине у раду

Она наводи да су то мртвозорници који ће радити према територији здравствених амбуланти, јер се смрт утврђује према насељеном месту где је наступила и тако се одређује територијална надлежност мртвозорника. За сада постоји привремени територијални распоред, али у неколико наредних дана одржаће се састанак тако да ће имати дефинитивни распоред.

Све здравствене станице, амбуланте, огранци Дома здравља, „Застава" Завод за здравствену заштиту радника и Завод за хитну медицинску помоћ имају тај распоред и свако лице код кога се деси смртни случај, било да је у питању рођак, пријатељ и свако друго лице за које сазна за смрт, пријављује смрт по правилима здравственим станицама где је лице имало изабраног лекара. Уколико га, пак, није имало обраћа се најближој здравственој станици, дакле Дому здравља, или „Заставиној амбиланти" или Хитној помоћи, који позивају дежурног територијално надлежног мртвозорника.

Он има обавезу да у року од 12 сати од тренутка позива изађе на терен и утврди време и узрок смрти и изда потврду, а процедура је иста. Лицу које је пријавило смрт издаје се потврда која служи за добијање решења за дозволу за сахрану. То је онај први корак, а након тога мртвозорник доставља потврду надлежном матичару, пошто је претходно обишао амбуланту у којој лице има изабраног лекара, допунио податке, шифре болести и евентуална друга обољења која су постојала и допринела смрти тог лица. Након тога, после два три дана, лице које је пријавило смртни случај може након сахране да дође код надлежног матичара по извод из матичне књиге умрлих - умрлицу. То би била комплетна процедура.

Рок за излазак на терен мртвозорника је 12 сати од момента пријаве смрти. Али, када су летњи месеци у питању они излазе врло брзо, а осталим месецима када не постоје хитни санитарни услови излазе након пар сати. То су законом предвиђене ствари и мртвозорници се увек тога придржавају, а морају и зато што је прописана казна услед непоштовања тог рока.

- Ми нисмо имали ситуацију да није испоштован рок од 12 сати, каже Марија Ђорђевић.

Иначе, запрећене казне за неизлазак у року су од 30.000 до 50.000 динара по закону, а скупштина града је још додатно прописал казне од 5.000 до 75.000 динара за ту врсту пропуста. Осим тога има још низ ситуација у којима лекар мртвозорник може бити кажњен, а једна од њих је ако није пријавио случај полицији, а није могао да идентификује особу, ако није пријавио повреде на телу покојника које могу указати на насилну смрт или уколико није на основу расположиве документације могуће утврдити узрок смрти.

Битно је да грађани у сваком тренутку имају коме да се обрате у вези мртвозорника. На располагању им је Хитна помоћ 24 сата, а списак њихових имена са контакт телефонима је достављен и Полицијској управи и свим здравственим установама.Списак мртвозорника са територјалним распоредом имаће и дежурна лица у Скупштини града. Мртвозорници увек морају бити доступни, а уколико су спречени из неких разлога дужни су да организују замену и обавесте координатора који о тим променама обавештава ПУ, односно здравствену установу.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

ЛИСТА МРТВОЗОРНИКА

Надлежност по распореду амбуланти

Нови мртвозорници су др Владимир Гајић, др Драган Милојевић, др Драган Ђорђевић, др Горан Игњатовић, др Јагода Аћимовић, др Александар Аритоновић, др Ана Сантрач, др Катарина Арсенијевић, др Милена Крстић и др Владан Ћирић. Прва двојица ће покривати огранак Бреснице и здравствену амбуланту Велике Пчелице, део Ердоглије, Здравствену станицу број 4 и амбуланту Илићево, Ресник, Цветојевац и Горње Комарице. Др Ђорђевићу је припао један део Аеродрома, затим Здравствена станица Страгари и амбуланта Угљаревац, део Бреснице, Здравствена станица број 4, амбуланта Горња Сабанта, као и део Ердоглије.

Др Игњатовић, др Аћимовић и др Аритоновић по последњој подели покриваће део Станова, Здравствену станицу број 2, амбуланте Ердеч, Грошница и Драгобраћа, док ће др Ана Сантрач и др Катарина Арсенијевић бити задужене за други део Ердоглије, Здравствену станицу број 1, део Аеродрома и амбуланте у Чумићу, Десимировцу, Лужницама, Грбицама и Јарушицама. За разлику од њих др Владан Ћирић биће мртвозорник само Завода за смештај одраслих лица „Мале Пчелице", а Геронтолошки центар покриваће др Милена Крстић.

ПРОМО

AIK Banka
domaća i jaka

У АИК Банци исплата пензија седам дана раније

Сви пензионери који примају пензију у АИК Банци, од 8. септембра могу да користе нову услугу Банке и да затраже исплату пензије унапред.

Нова услуга АИК Банке омогућава пензионерима, држављанима Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији, располагање средствима у висини једне пензије или дела пензије, седам дана пре редовне исплате Фонда ПИО Републике Србије.

Исплату пензије унапред могу користити сви грађани који пензије примају у АИК Банци који са банком закључе уговор о коришћењу ове услуге.

НОВАТУ РИСТИЧКАТУ РА–„К РАГУЈЕВАЦУ В ЕЛИКОМР АТУ”

Двосатни круг по локалној, али и светској(и сторији

Каосв ојпр илого бележавањус тогодишњицеП рвог светскогр атак рагујевачкаГ радскату ристичка организацијао смислилај ено вув одичкуту ру ук ојојпо сетиоциз ад васа там огуд а погледају и чују све оно што је било битно за наш град у том периоду

Ма колико мислили да увек и све знате о свом сопственом граду, поготово када су у питању дешавања из славног периода Првог светског рата, никада није згорег да та знања обновите, утврдите, а, богамии пр оширите.

Е, управо због тога крагујевачка Градска туристичка организација, као свој прилог обележавању стогодишњице овога, до тада највећег светског ратног сукоба, осмислила је нову (стручно речено – водичку) туру под називом „Крагујевац у Великом рату” чији садржај и обилазак није намењен (види антрфиле) само гостима са стране и туристима, него и самим Крагујевчанима.

Тура је организована и изведена прошлесу боте,6. сеп тембра.

Полазак аутобуса тачно у подне „Код крста” где вас дочекује стручни водич (лиценцирана за наше и немачко говорно подручје) Марија Радовановић, која је активно учествовала у осмишљавању и конципирању (види антрфиле) читавог обиласка.

ОБИЛАЗАКМ УЗЕЈА„С ТАРАЛ ИВНИЦА”–С АП РОЛЕЋНЕТУ РЕЗ АЧЛ АНОВЕ УДРУЖЕЊА„А РЧИБАЛДР АЈС”(ФО ТОЗ .П ЕТРОВИЋ)

НАМ ЕТИНОМ БРДУ,П ОРЕД СПОМЕНИКА РАКИ ЉУТОВЦУ КОЈИЈЕ П РВИ ОБОРИО АВИОНУ ИСТОРИЈИ РАТОВАЊА

Међу педесетак заинтересованих и знатижељних „истраживача” (свих година, доба и узраста) о судбини Крагујевца у Великом рату нашли су се и увек историјских сазнања о свом граду гладни и жедни ученици Музичке школе и „21.ок тобар”.

Наш водич Марија Мара Радовановић не дангуби него се одмах лати „пута кроз време”. Од „Крста” прича почиње већ првим „пресоком” и обиласком споменика Јовану Ристићу, чији лик и дело нису баш најуже везани за сама ратна збивања, али је он (рођени Крагујевчанин) као елитни дипломата Кнежевине Србије један од најзаслужнији за проглашење њене независности после Берлинског конгреса 1885. године. Није згорег подсетитисе.

И баш на том правцу на којем се данас налази његов споменик (што би Крагујевчани рекли код „Пролеће’” кафане, водич скреће пажњу и на правац Железничке станице, са које су се у току 1915./16. године обавиле две интернације и преко 2.500 Крагујевчана послато у немачке, мађарске и аустријске логоре.

Ракаи бл агороднес рпкиње

На путу ка Метином брду Марија Радовановић посетиоцима је дочарала слику о предратном Крагујевцу, чаршији од 15.000 душа са турском калдрмом, фењерима и неадекватним водоснабдевањем и који је на одар отаџбини током овог сукоба „несебично подарио” чак читавих 15 посто свог целокупногс тановништва.

А, на Метином брду једна од најславнијих епоизода са почетка рата, локација са које је тобџија Радивоје Рака Љутовац (пореклом из села Пољна код Трстеника) током бомбардовања града 30. септембра 1915. године из преправљеног турског топа оборио први авион у васколикој историји светског ратовања. Авион је пао у данашњу главну улицу (код кафића „Бахус”) поред тадашње куће ђенерала Арсе Јовановића, а Љутовац је на коњу одјахао до олупине летелице и војнички салутирао над телимап огинулихн емачкихп илота.

ХАНТЕРОВО„С РПСКОБ УРЕ”ИЗ МИШЉЕНОУ К РАГУЈЕВЦУ

По повратку ка граду водич скреће пажњу на Улицу Николе Тесле (који је финансијски помагао долазак бројних добровољаца из САД и Канаде), Улицу Стојана Протића – првог „правог” српског премијера, али и руту којом су ослободиоци града из правца Сабанте 28. октобра 1918. године (војници 6. пука Дринске дивизије) под командом пуковника Стевана Радосављевића ослободили Крагујевац. Тога дана, на Свету Петку, баш „Код крста” дочекале су их чланице Женског друштва са извеженим пешкиром на којем је писало: „Благодарне Српкиње својим ослободиоцима”. На жалост, тим истим правцем, подсетила је Марија Радовановић, Немци су ушли у град приликом окупације у наредномсв етскомр ату.

Прича о Крагујевцу у Првом светском рату била би непотпуна без епизоде о Војно-техничком заводу, којег су окупатори оголили „до пода и зидова” и чије су машине Централне силе братски поделиле - по 30 посто Немци, Аустријанци и Бугари, док је Турска за своје „ратне заслуге” добила само 10п осто.

- Ратна одштета никада до краја није исплаћена, напомиње наш водич.

ПетороП етковићаи „С рпско буре”

Тура даље иде поред монументалног споменика „Палим Шумадинцима” из 1932. године, рада великог југословенског вајара Антуна Августинчића па ка Палилулама.

Право место за причу о браћи Петковићима, чији су отац Спиридон и мајка Алексија – Лепа у овом крају држали кафану „Девет Југовића” и који су у прве две ратне године изгубили чак петорицу (од шест) својих синова. Најстарији и најпознатији Александар Чаре Петковић (радник ВТЗ-а) погинуо је на падинама Цера, официр Милутин – одбивши да буде регентов ађутант пао је у борбама на почетку рата, Никола, такође пешадијски капетан подлегао је од последица рањавања (херојски је већ рањен спасао свог команданта Јована Наумовића) приликом битака за Смедерево и Костолац, док су браћа Светолик и Владимир погинули приликом одбране Београда. Једино је син Ђорђе, који је прошао албанску голготу преживао рат. Сестре Катарина, Косара и Софија биле су болничарке током рата и због страдања своје браће зарекле су се да се никада не удају и одржале су свој завет.

И док тура даље „завија” ка Театру Марија Радовановић подсећа на „Икино позориште” – ђачко позориште са националним репертоаром које је за време рата покренуо ученик Илија Јовановић, Нову цркву са које су скинута звона и бакарни кров (и у којој је поред олатара списак свих 426 официра, подофицира и војника из Крагујевца страдалих у рату), Регентову кућу – кућу троговца и градоначелника Алексе Обрадовића у којој је до 11. октобра 1915. године живео и боравио будући краљ Александар.

Уз причу како су се за време рата јеле трице стиже се до Великог парка, локације на којој је крајем 1914.г одинеб илосм ештено„ш аторско насеље”. Реч је о смештају бројних лекарских мисија, махом из Енглеске и Шкотске (најпознатија је мисионарка Елизабет Рос) које су помагале српском народу у борби са епидемијом пегавог тифуса, који је 1914/15 године само у српским редовима „однео” 35.000 војника и преко 200.000 цивила. У Крагујевцу је измишљено и патентирано и „српско буре” (проналазак енглеског хирурга Вилијама Хантера) који је од буради из ВТЗ-а патентирао направу у којој се парила одећа и на тај начин је тифусб иоса владан.

До комплекса „Словачког гробља” пролази се поред још једног, старог српског војничког на којем су сахрањивани и окупаторски војници, али и наши подлегли ранама (из две градске болнице) и жртве тифуса (уз епизоду о каменом лаву са Опленца). Сви посетиоци, пре свега они најмлађи – више

ПРИЛОГ ОБЕЛЕЖАВАЊУ СТОГОДИШЊИЦЕ

За госте, али и Крагујевчане

Водичке туре у организацији Градске туристичке организације „Крагујевац” одржавају се сваке друге недеље, али је тура о нашем граду у Великом рату нова. Ипак, прошлонедељна тура по знаменитостима Крагујевца у Првом светском рату није била први обилазак овакве врсте. Част да буду на њеној „премијери” имали су пролетос чланови Удружења потомака „Арчибалд Рајс” из Београда.

- На овај начин и ми из Градске туристичке организације хтели смо да дамо свој аутентичан допринос обележавању стогодишњице Првог светског рата. Ова тура није намењена само људима са стране који долазе у наш град, већ и самим Крагујевчанима. Житељи Крагујевца, нећу да кажем да не знају, али много тога им није познато и ипак нису упућени у многе детаље о збивањима у нашем граду током овог, до тада највећег светског сукоба, тврди Марија Радовановић, водич туре „Крагујевац у Великом рату”, која је такође била и део креативног тима ГТО који је осмислио и конципирао читаву туру.

По њој значај ове туре је за наше суграђане баш у томе што се не сећамо само локација, већ и људи који су на њима живели, деловали и дејствовали.

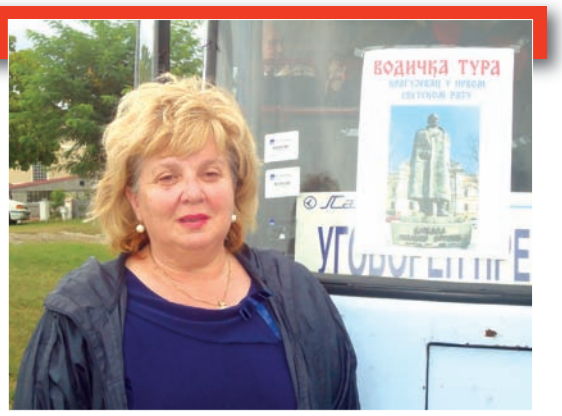

ВОДИЧМ АРИЈАР АДОВАНОВИЋ

- Опште чињенице о Првом светском рату мањевише су познате свима, као и славне, историјске личности. Али, када је у питању овај Велики рат на нашем простору ја лично никада не могу да изоставим и понеку личну причу, попут судбине породице Петковић и херојске жртве (види текст) коју је та породица поднела, каже наша саговорница.

Она сматра да би, поготово када је овај обилазак у питању требало „појачати” сарадњу са овдашњим школама, али Школска управа није показала интересовање.

него задовољни новим сазнањима. Речју,о душевљени.

ПобунаС ловакаи п обеда ђака

Обилазак „Словачког гробља" и подсећање на побуну махом словачких војника из састава 71. аустроуграске регименте који су се 2. јуна побунили против нељудских услова у окупаторској војсци, заузели делове града и прекинули телеграфски, телефонски и железнички саобраћај. Њихову буну угушио је Седми драгонски пук из Београда, а 8. јуна на Становљанском пољу стрељано је 44 побуњена војника и пет грађана Крагујевца (међу њима и једна жена) као „комитадција" јер су помагали побуњенимС ловацима.

Пут даље води друмом којим је 18. новембра промарширало 1.300 каплара, цвет српске младости „положен" у Колубарској бици, па поред Сушице, насеља кроз које су се ка Петровцу и даље београдским друмом 28. октобра 1918. године окупатори повукли из Крагујевца. Дан раније њихово минерско одељење подигло је у ваздух мост на Сушичком потоку (поред млина) и то је било последње непријатељско

ДЕОУ ЧЕСНИКАТУ РЕНА СЛОВАЧКОМГРО БЉУ

дејство у Првом светском рату на територији Крагујевца. Довиђења досле дећегр ата.

Тура се завршава са зградом суда, здањем у којем је током 1915. године била смештена српска врховна комада и у којој је довршена (напоменуто је да је прве делове партитуре складао у Ваљеву) и по први пут изведена легендарна композиција Биничког „Марш на Дрину" и одакле су врховни командант српске војске регент Александар, начелник штаба војвода Путник и његов помоћник, тада ђенерал Мишић (обојица као и Степа, командант Друге армије и Никола Пашић ученици наше Гимназије) ковали све ратне планове који су донели славу српској армији и прве савезничке победе у Великомр ату.

Од Крагујевца и Крагујевчана ето, толико – Велики рат и још већи подвизи и доприноси. У минут тачно круг од два сата по локалној, алис тварносв етскоји сторији.

ЗоранМ ИШИЋ

ЗАХТЕВЗ А СТОПИРАЊЕП РОДАЈЕБ АЊСКИХЛ ЕЧИЛИШТА

Чијесу на шеба ње

На списку 502 предузећаза к оја државапо кушавад а нађе купца су и бањскале чилиштау (доказаном) власништвуФ онда ПИО,па ј еУ дружење синдикатапен зионера Србијеи зв анично упутилоза хтевд а надлежниспрече приватизацијути х лечилишта.У А генцији запр иватизацију кажу како није реч о продаји,в ећо сагледавању интересовања потенцијалних партнераи не намеравајуд апо вуку бањеса спи ска

НА СПИСКУ ЗА ПРОДАЈУ И „МЕРКУР" У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

На адресе многих редакција у Србији стигло је реаговање Удружења синдиката пензионера Србије, у којем се, уз остало, упозорава да држава намерава „да распрода имовину фонда ПИО и тако на још један начин одузме од онога што припада Пензионом фонду, односно пензионерима у целини". Зато се захтева од надлежних органа да спрече најављену продају којом би се учиниле ненадокнадиве штете и докрајчило уништавање пензијско-инвалидског осигурања.

Повод за ово реаговање јесте чињеница да су се на недавно објављеном списку предузећа за приватизацију нашла и бањска лечилишта која су у неспорном власништву Фонда ПИО. Судским одлукама својевремено је потврђена својина овог Фонда над некретнинама специјалних болница Новопазарске бање, лечилишта „Жубор" у Куршумлијској бањи, „Меркура" из Врњачке Бање, нововарошког „Златара", „Чиготе" на Златибору, и лечилишта „Озрен" и „Сокобања" у Сокобањи. У току је њихов упис у катастар, а у току је још 19 судских спорова на исту тему.

Сиромашни фонд са богатом имовином

Стављање лечилишта на списак за приватизацију био је сигнал за узбуну пензионерских асоцијација које су устале у одбрану имовине Фонда ПИО, али су на површину избациле једну годинама „скрајнуту" тему: коликом имовином располаже Фонд ПИО и, што је још важније, како је користи.

Процене су да укупна вредност те имовине износи између пет и 10 милијарди евра (?!), а распон је толико велики јер у Фонду ПИО није урађен прецизан обрачун вредности те имовине.Седамдесетих и осамдесетих година прошлог века новцем Фонда изграђено је више од 30 бања у Србији, новац осигураника улаган је у 180 здравствених установа, затим у 125 предузећа за запошљавање инвалида рада, као и у 350 других предузећа, све до давања новца за водоводну и канализациону мрежу у 55 општина у Србији.

На све то треба додати значајан финансијски износ (мери се милијардама динара додуше) уложен у различите хартије од вредности, а посебна прича су објекти у власништву. Према подацима које је Фонд својевремено доставио Министарству рада, он у власништву има објекте укупне површине од 110.000 квадрата, многи од тих објеката су на врло атрактивним локацијама, али се од тих површина тек један посто комерцијално издаје.

Ови и многи други подаци срамежљиво су доспели у јавност у време рада радне групе за реструктурирање Фонда ПИО, када је доста јасно дефинисан став о Фонду као лошем домаћину богатом имовином. Део те оцене сада се додатно потврђује и лошим стањем у којем су затечена нека од лечилишта понуђена потенцијалним партнерима.

Фонд наклоњен партнерству

Ово последње, међутим, поједини челници Фонда ПИО сада користе као аргумент за подршку потезу Агенције за приватизацију. Тако, у Фонду званично саопштавају да је продаја само један од начина располагања имовином, али да су они наклоњенији налажењу стратешког партнера за поједина лечилишта или заједничком улагању са потенцијалним партнерима, не би ли им и једно и друго донело и модерно и ефикасно управљање овим ресурсима, што је досад очито била ракрана ове делатности.

- На који начин ће ти објекти бити ревитализовани видећемо у директној сарадњи са државом, а поступак који је агенција за приватизацију покренула у смислу прикупљања писама заинтересованости за бање може да буде од значаја за Фонд. Путем информација које Агенција буде добила на овај начин (расписивањем јавног позива, прим.аутора), своју имовину ћемо ставити у функцију кроз онај облик партнерства који ће дати најбоље резултате, казала је Јелица Тимотијевић, директор Сектора за односе са јавношћу ПИО фонда.

У сличном тону су и изјаве из Агенције за приватизацију. Вршилац дужности директора те агенције, Маријана Радовановић, сматра да је сада прави тренутак да се понуђене бање и продају, јер ће без улагања њихова вредност даље падати.

- То је изузетно значајан ресурс Србије који отвара велике могућности за улагања. Верујем да ћемо превазићи све препреке због великог интересовања инвеститора за бање. ПИО фонд је државна институција и као таква моћи ће активно да учествује у самом поступку приватизације. Пензиони фонд ће имати значајну улогу, исто као и друге заинтересоване стране, попут Министарства здравља, али и Министарства трговине, туризма и телекомуникација, изјавила је Маријана Радовановић.

Поучене досадашњим искуством, асоцијације пензионера у свему овоме назиру и могућности да се бањска лечилишта, ипак, и продају, чиме би се, како сматрају, даље додатно уништавао систем инвалидско-пензијског осигурања у Србији. Другим речима, пензионери би постали још сиромашнија категорија и поред очигледног имовинског богатства Фонда ПИО непосредно стицаног њиховим парама током минулих деценија.

М.Ј ОВАНОВИЋ

НИЈЕ СПОРАН САМО ФОНД ПИО

Штај еса и мовиномна следника бањскихв ила

Док се воде судски поступци за утврђивање власништва Фонда ПИО над појединим бањским лечилиштима, покренут је и један број судских поступака за повраћај или накнаду имовине наследницима власника бањских вила и других објеката својевремено национализованих и прикључених фонду некретнина појединих лечилишта. Постоје наследници некретнина чије је власнике суд рехабилитовао, али им држава никад није исплатила одузету имовину, а они су решени да у истеривању правде иду и до Стразбура.

Најилустративнији је пример Софије Димић, која је наследник виле у Рибарској бањи. Она је амерички држављанин и њен случај се води преко Амбасаде САД у Србији. Сличне случајеве из Бугарске и Румуније, на пример, суд у Стразбуру решио је у корист наследника.

ШТА ДРЖАВА СТВАРНО ПРИВАТИЗУЈЕ

Лековитав ода остаје државна

У Агенцији за приватизацију категорични су у ставу да лековита вода није на продају.

- Извори се неће приватизовати, јер је то природно богатство и као такви остају државни. Само се преноси право коришћења изворишта уз одређену надокнаду која се плаћа надлежним институцијама по утврђеним тарифама, каже Маријана Радовановић, вд директор Агенције за приватизацију.

Имајући све ово у виду, има указивања на грешке приликом приватизације бања у Словенији. Тамо је у бањама после приватизације скоро потпуно потиснуто бањско лечење, а примат су преузели спа центри који су далеко од основне функције изворног вида здравствене рехабилитације становништва.

ПРОМО

ХОТ ДОГ У СРПСКОМ И АМЕРИЧКОМ СТИЛУ

Квалитетомд ос талнихм уштерија

Крагујевчани који свакодневно пролазе поред Прве гимназије и позоришта уочили су киоск брзе хране, необичног изгледа и са специјализованом понудом. Реч је о „Хот дог шопу", где се већ скоро годину дана припрема хот дог најбољег квалитета уз веома приступачне цене.

Власник киоска Стефан Милошевић, одлучио је да своју љубав према америчком начину живота пренесе у Крагујевац, па су тако на менију поред класичних хот дога са кечапом, сенфом и мајонезом и српски са кајмаком, њујоршки са качкаваљем, а суграђани могу да пробају и специјалитете са тартар сосом, шампињонима или павлаком.

- Волим Њујорк и Америку, па су ме њихови улични продавци хот дога подстакли да нешто слично отворим у Крагујевцу. Продаја за сада иде добро, најчешћи купци су ми гимназијалци, мада и старији суграђани пробају, присећајући се некадашњих хреновки и црвених трафика. Већ имам сталне муштерије, што је по мени показатељ да добро радим, а жеља ми је да их цео град проба, па да онда одлуче о њиховом квалитету, објашњава овај предузетник.

Његова девиза је квалитетом и ценом до муштерија, па тако хот дог спрема од најквалитетнијих виршли „Паво" које у себи садрже 49 посто пилећег и 42 посто ћурећег меса. Спрема их по опробаном рецепту, а процес припреме траје само неколико минута.

- Виршле се кувају на пари, на одређеној температури, не постоји могућност да се нешто поквари. Затим се греје лепиња, додају се састојци и хот дог је спреман. Људи се полако све боље упознају са квалитетом мојих производа, јер их спремам као за себе. Не разумем људе који се баве производњом брзе хране, а не једу у својим киосцима, објашњава Стефан.

Овим послом почео је да се бави захваљујући субвенцији за самозапошљавање, новцем из тог фонда купио је сву потребну опрему, док је изглед радње, која је исцртана графитима осмислио уз помоћ неколико другара.

Поред хот дога у овом киоску продаје и неколико врста кобасица, али објашњава да неће даље ширити асортиман јер жели да његов киоск буде специјализован и јединствен.

Хот дог овде може да се купи по цени од 100 динара за кла-

ПРЕПОЗНАТЉИВП ОД ОБРОМЗ АЛОГАЈУИГР АФИТИМА ИСЦРТАНОМК ИОСКУ:Х ОТД ОГШО П

сичне и 120 са састојцима, а највише се тражи класичан са сенфом.

Овај киоск ће 31. септембра прославити први рођендан, а наш саговорник најављује пригодну прославу за верне купце.

В. Г.

САРА МИЛОЈЕВИЋ ИСТРАЖИВАЛА АРХЕОЛОГИЈУ ЖИВОТА

Пронашла полен из леденог доба

Уз помоћ полена из геолошке епохе Плеистоцена млада Крагујевчанка реконструисала вегетацију Петничке пећине

Да полен, осим својих негативних страна и алергије коју изазива код великог броја људи, може да послужи за реконструкцију вегетације која је постојале пре чак 127.000 година, показала је Крагујевчанка Сара Милојевић у оквиру свог пројекта из архебиохемије у Истраживачкој станици Петница. Она је са Богданом Ранђеловићем, учеником гимназије из Лесковца, истраживала које су то биљне врсте постојале у Петничкој пећини у периоду Плеистоцена, када је на земљи било последње ледено доба.

Ово истраживање било је могуће јер је полен изграђен од једне од најиздржљивијих материја на свету, која се назива спорополенин. Он остаје непромењљив током неколико милиона година, па са сигурношћу можемо одредити ком периоду припада.

- Одабрали смо Плеистоцен јер је тада било последње ледено доба и тада се јављају прве претече човека. То је период који траје од пре 2,5 милиона година, до пре 10.000 година, када почиње доба у коме ми живимо, Холоцен. Сигурни смо да узорци које смо ископали из Петничке пећине припадају овом периоду на основу остатака животиња, који су тамо пронађени предходним истраживањима. Конкретно, ради се о остацима пећинског медведа који је изумро пре 27.000 година, објашњава наша саговорница.

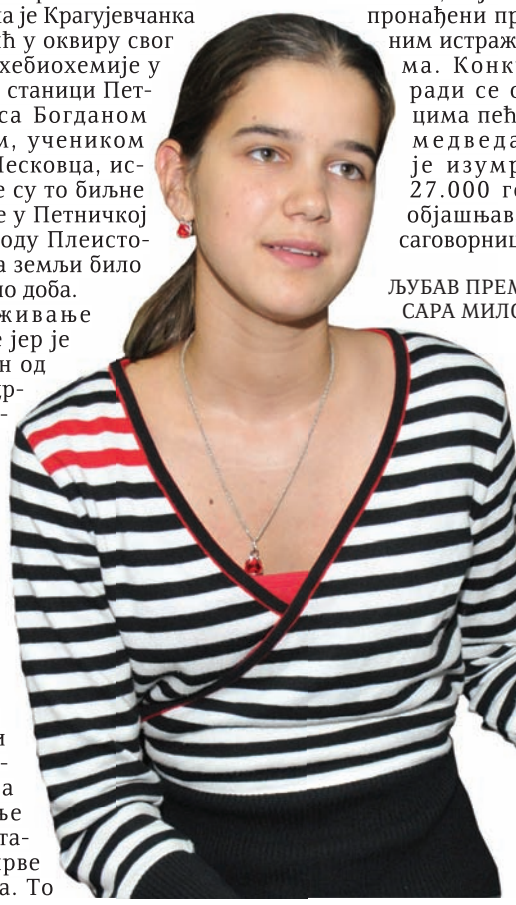

ЉУБАВ ПРЕМА ИСТРАЖИВАЊУ: САРА МИЛОЈЕВИЋ

Будући да су у том земљишту пронађени трагови живота, млади истраживачи закључили су да су на овим просторима постојали мање сурови услови за живот него на другим локацијама током леденог доба, па су се дали у откривање биљних врста које су у пећини живеле.

- Прва фаза је узимање узорака из земље, што је морало бити експресно урађено да не би дошло до контаминације савременим поленом. Када се слој очисти, у лабораторији се врше хемијске анализе, где се он третира најјачим базама и киселинама, како би се уклониле све нежељене материје и остао само полен. Након тога добили смо плочице за микроскопирање, на којима смо детерминисали полен и утврдили којој биљној фамилији припада, објашњава Сара Милојевић.

Међутим, да би добро протумачили резултате није било довољно само знање биологије, већ су Сара и Богдан морали да буду добро потковани и знањем из геологије и географије.

ЦЕО ТИМ АРХЕБИОЛОГИЈЕ У ПЕТНИЦИ

ПОЛЕН БОРА СТАР 127.000 ГОДИНА

- Биљке које су постојале у Плеистоцену постоје и данас, само се њихово станиште временом мењало. У току леденог доба имамо глацијале, када се ствара лед и када је температура изузетно ниска и интерглацијале, који постоје између два таква периода, када се лед топи. Пошто се током глацијала лед шири од севера ка југу и са планинских врхова ка подножју, биљке из севернијих крајева морале су, условно речено, да беже и долазе у средњу Европу, каже Сара.

Географија Апенинског и Пиринејског полуострва је таква да су Алпи и Пиринеји затворили пут биљкама да „побегну“ даље на југ, али је на Балканском полуострву била другачија ситуација. Између Карпата и Динарида постоји узан пролаз којим су биљке дошле на наше полуострво и тако је Балкан постао једно од највећих уточишта, где је склониште пронашло преко 6.500 биљних врста које су преживеле лед.

Наши „археолози“ утврдили су да њихов полен припада периоду између 127.000 и 115.000 година и да се ради о интерглацијалу на прелазу из глацијала Риса у Вирму.

- Добили смо водене, дрвенасте и зељасте биљке. Водене живе у великим воденим површинама, па је њихово присуство указало да се ради о периоду топљења леда. Такође, доминира полен зељастих у односу на четинарске врсте, што је условљено њиховим враћањем на север. Полен указује да је у Петничкој пећини,

МИЛЕНА АРСИЋ ПРЕДСТАВЉАЛА СРБИЈУ У ЕВРОПСКОМ ЂАЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Парламентарац без политичких амбиција

Ученица Прве крагујевачке гимназије изборила се представљала Србију на прошлогодишњем заседању Европског ђачког парламента у Летонији, а средином ове године на летњем заседању тог парламента у Барселони. Ипак, политика је не занима – жели да студира глуму или режију

Када је у другом разреду Прве крагујевачке гимназије постала члан ђачког парламента ове школе, млада Крагујевчанка Милена Арсић није ни слутила на какве ће је све путеве ово искуство одвести. Иако нема амбицију да се бави политиком, постала је ђачки парламентарац јер верује да су овакве организације важне за младе људе који желе да нешто промене, како у свом животу, тако и у друштву.

НИСМО ИНЕРТНА И НЕЗАИНТЕРЕСОВАНА ГЕНЕРАЦИЈА: МИЛЕНА АРСИЋ

- Не желим цео дан да седим код куће и гледам тв или сурфујем по интернету. Довољно је изаћи напоље, упознати нове људе, научити нове ствари и већ сте остварили неку промену. У овом узрасту потребно је да неко буде заинтересован, да има довољно енергије, жеље и времена да се бави актуелним темама. Неке посебне особине као што су креативност и комуникативност, стичу се радом. Дивно у вези парламента је што добијамо прилику да јавно наступамо, што касније много значи у животу, истиче млада Крагујевчанка.

Управо је преко ђачког парламента чула да Европски ђачки парламент организује регионално заседање у Крагујевцу и одмах је одлучила да се пријави. На њему је учествовало око 50 ученика из крагујевачких средњих школа који су расправљали о актуелним културним, образовним, социјалним и политичким темама.

■ У Скупштини смо се осетили великим и важним

- Свако заседање састоји се из три дела. Први има за циљ да се ученици упознају, опусте и уведу у програм. Други део је рад у групама, где свака група добије тему, расправља о проблемима везаним за њу и на крају дође до одређених закључака. Последњи део је генерално заседање на коме се представљају решења. Систем рада је сличан као у скупштини, дебатује се, друге групе постављају питања, а ви морате аргументовано да браните своје ставове. На крају се гласа, она решења која су добра пролазе, друга не, објашњава Милена Арсић.

ИСКУСТВА МЛАДИХ ИЗ РАЗЛИЧИТИХ ЗЕМАЉА НА ЈЕДНОМ МЕСТУ: МИЛЕНА МЕЂУ УЧЕСНИЦИМА СКУПА У БАРСЕЛОНИ

Најбољи са регионалног заседања добили су прилику да учествују на националном које је одржано у Београду, а међу стотину њих своје место пронашла је и Милена. Посебан утисак на њу оставило је генерално заседање одржано у Скупштини Београда, јер су се, како каже, осећали великим и важним за правом скупштинском говорницом. Важне су биле и теме које су обрађивали, па је њена група говорила о дискриминацији Рома и начину на који би се они најлакше укључили у друштво.

На овом заседању за Милену је било веома важно да се добро покаже, јер је најбољих осам добијало шансу да представља Србију на интернационалном заседању у Риги. Будући да је у групи било петнаестак чланова, није било довољно ни времена ни улога да сви буду активно укључени. Када се расправља о теми у групи сви подједнако раде, али постоји само четири до пет улога које могу да се добију на генералном заседању. Ипак, нису сви подједнако комуникативни, па је Милена добила шансу да учествује у дебати.

- Генерално заседање има уводни и закључни говор, а између су дебате. Оне су врло занимљиве јер тада имамо шансу да причамо са људима из других група, да видимо како би они нешто урадили, да бранимо своје ставове. Из онога што сам тамо чула, мислим да није тачно да су млади инертни и незаинтересовани. Има много њих који су ентузијасти, са жељом да нешто промене, објашњава наша саговорница.

■ Колико се као вршњаци (не) разликујемо

Међу осам изабраних за пут у Ригу, Милена је била једина ван Београда. Објашњава да је пред пут имала малу трему јер није добро познавала своје колеге, неке није чак ни срела на националном заседању, а и језик је могао да представља баријеру.

- Сви смо одлично говорили енглески због тога смо и изабрани, али постоје неке ствари које не могу добро да се објасне ако нисте са Балкана. У Риги је било 200 учесника, а правило је да два члана из једне земље не могу бити у истој групи, па смо тако добили прилику да упознамо друге културе, њихов начин размишљана, сличности и разлике. Људе не треба делити по националности, сви смо ми различити, али је сигурно да постоји утицај културе, то се посебно осећа између нас и вршњака из севернијих западних држава, каже Милена.

Иако је присуство на интернационалном заседању највише

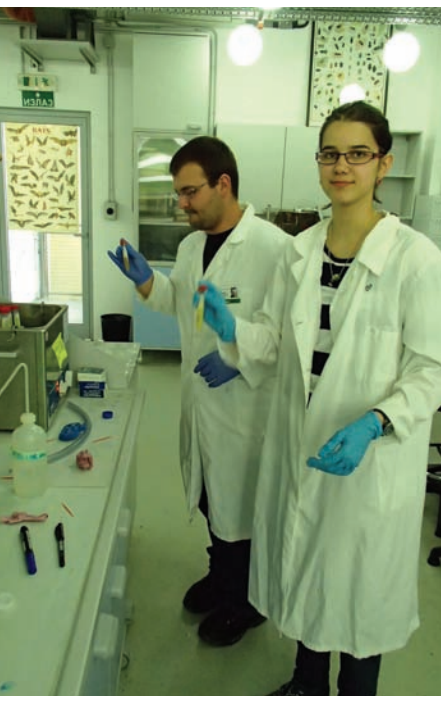

САРА СА КОЛЕГОМ У ЛАБОРАТОРИЈИ

пре свега, било степске и шумске вегетације, али нисмо добили биљне фамилије које би указале да је она била уточиште. То је вероватно због чињенице да се ради о периоду интерглацијала, када се све стабилизује, лед се топи, а биљке се враћају у своја станишта, објашњава млада Крагујевчанка.

Сари је ово друга година у Истраживачкој станици Петница, за коју има само речи хвале. Осим што је стекла пријатеље за цео живот, каже да је научила да размишља и да се снађе у свакој ситуацији, за шта ће и предавачима и колегама бити увек захвална. На предстојећем јесењем семинару сви полазници представиће своје пројекте, а Сара се нада да ће са колегом Богданом заслужити место на годишњој конференцији најбољих полазника, јер би то била круна њеног рада у овој установи.

В. ГЛИШИЋ

што ученик може да оствари квалификујући се са предходних такмичења, постоји могућност да се они који су на њему учествовали самостално пријаве на летње заседање које је у августу одржано у Барселони. На овај пут кренула је са још осам колега из Србије, поново као једина Крагујевчанка.

- У Барселони сам схватила колико приче о бољем животу на западу у ствари нису тачне. Обрађивали смо тему самохраних родитеља, како да балансирају између посла и породичног живота. Мислила сам да се у уређеним земљама води рачуна о томе, да имају боље судство, али када сам слушала ученике из Швајцарске, Шведске, Енглеске било је као да говори неко из Србије. Занимљиво је да су у свим земљама закони нешто другачији, па је управо циљ да се прикупе најбоља искуства из свих земаља, истиче наша саговорница.

Иако програм Европског парламента није намењен томе да учесници себи обезбеде посао, праксу или волонтирање искуства која је тамо стекла су непроцењива. Да жели да се бави политиком, сигурно би за њу било места на нашој политичкој сцени, али каже то јој није амбиција, па по завршетку гимназије планира да упише глуму или режију.

Оваква одлука не треба да чуди јер се Милена већ 13 година успешно аматерски бави глумом у Драмском студију Дома омладине. Иза себе има двадесетак улога и три награде, две за епизодну и једну за главну улогу. Будући да овај драмски студио ове године слави 30 година рада Милену ћемо видети у дугометражном филму који се тим поводом снима у Крагујевцу.

В. ГЛИШИЋ

У СТРАГАРИМА ОТКРИВЕН РУДНИК ИЗ СРЕДЊЕГ ВЕКА

Туристи ће клечећи тражити сребро

Геолог који је радио у Француској и Африци истражује у свом родном месту рудник стар 800 година, а највећа му је жеља да у њега доведе туристе

Бранислав Пашајлић, геолог из Страгара који је деценијама радио у Француској и Африци, открио је средњевековни рудник сребра у својој варошици. Последњи пут пре њега у рудник су људи ушли пре 800 година, а онда још једном четворица рудара 1945. године. Бранислав је у рудник ступио најпре случајно, у потрази за лисицом, па намерно, у потрази за сребром.

Оно због чега највише воли да прича о руднику јесте идеја да заборављена јама буде део туристичке понуде Страгара. Бранислав каже да је у једном узорку стена које је он предао на анализу пронађено више од 100 грама сребра по тони, што је импозантна количина.

ЈАМА РУДНИКА СТАРОГ ОСАМ ВЕКОВА

Копали после Косовског боја

- Сребро је у овом крају копано још у доба деспота Стефана Лазаревића, сина кнеза Лазара, који је владао и пре свог пунолетства 1393. године. Има списа о руднику из села Бушинци, како се тада звало село поред Страгара, садашњи Љубичевац. Тада се звао Бушинци јер је земља испод тла била избушена током трагања за драгоценим металима. У реци Сребреници, која протиче кроз Страгаре, пронађена је средњевековна шљака, односно остаци топљења руде. Од тада је овај рудник заборављен, а опет се неко њега сетио 1945. године. Тада су четворица рудара ушла у напуштено окно по налогу, да провере има ли у њему уранијума. После тога ушао сам само ја, објашњава геолог у пензији Бранислав Пашајлић.

Он је деведесетих година платио да истражује рудник у Страгарима и о њему сада зна више него било ко у Србији.

УЗОРАК РУДЕ ПОКАЗАО ДА ИМА СРЕБРА: БРАНИСЛАВ ПАШАЈЛИЋ

- У средњем веку руду и драгоцене метале под земљом проналазили су такозвани "узбојници", људи који су руду проналазили по боји земље и камена на површини. Како сама реч каже, ишли су "уз боју" камена. Када они руду нађу копано је док се до ње не дође. Средњевековни рудник у Страгарима има уске и мале ходнике, кроз које се може ићи само на коленима. То је одлика рудника из тог времена. Постоји ту једна предност, јер се такав рудник много ређе обрушава него они где су ходници шири. У средњем веку су рудници копани чекићем и глетом. Овај потиче из 11. и 12. века, када је изграђено највише манастира у околини. Што се тиче одговора на питање шта је у њима ископавано, могу да кажем само - највероватније сребро и злато. У окну у које ја улазим постоје два ходника. Од потомака рудара који су у јами били 1945. године сазнао сам да у левом ходнику окна нема руде. У десном има попречних ходника на сваких 25 метара и ту је нечега било, објашњава Пашајлић.

Намена - туристичка атракција

Оно шта је овом геологу најинтересантније у вези рудика јесте, ни мање ни више, него сеоски туризам. Пашајлић тврди да је број заинтересованих за сеоски туризам у вароши последњих година десеткован јер „не продају кревети" туристички понуду. Саговорник "Крагујевачких" објашњава да у вароши туриста нема шта да ради ни три дана, а камоли десетак.

НЕУГЛЕДАН УЛАЗ У ЈАМУ

- Ту је место овог рудника у целој причи. Стари рудник сребра у Француској, скоро исти као наш, претворен је у туристичку атракцију. Они су оспособили 100 метара ходника за пролаз туриста, а ти ходници су уски као ови у Страгарима. У Аустрији је држава дала човеку новац да стари рудник стави у туристичку понуду. Пошто су ходници већи, тај Аустријанац је направио вагонете за туристе и њима их води у обилазак. У Канади сам обилазио села која су ни од чега направила сјајну туристички понуду. Сиве старе дрвене куће офарбали су јаким бојама, туристе учили да играју њихове народне игре, направили су догађај од парчета свежег хлеба и јаворовог сирупа на њему. Ми имамо далеко више него они, али нема ко то да организује, да те туристе доведе код нас, а нама да омогући да радимо, каже Пашајлић.

У РУДНИК СА РУЧНИМ КОЛИЦИМА

У визији овог човека група туриста стиже у Страгаре. Могу да обиђу манастир Вољавчу, а недалеко и манастире Благовештење рудничко и Петковица. Могу да се бањају у Вољавчи, а сутрадан да крену у авантуру до средњевековног рудника на врх брда. Могу да завире у последњу воденицу у околини и чују веровања везана за воденице. Могу да прегазе реку Сребреницу која се некада звала Златница, а тек у Страгарима сазнаће због чега.

- Ја сам правио авион од дрвета, али он неће полетети због дозвола и папирологије у Србији. Такви авиони у свету превозе туристе и представљају атракцију. Правио сам и моторног змаја са истом идејом. Направио сам базен са бањском водом, хтео да легализујем објекат и оживим бањски туризам. И ту ме је држава "саплела". Ја се ипак борим и даље, убеђен да ћу некоме успети да објасним шта све имамо и можемо у Србији, каже Пашајлић.

Овај човек и даље има наде за своје идеје јер је годинама гледао како то раде странци. Радио је као геолог у Француској где је заволео и оженио Францускињу Соланж. Успео је да је доведе у Страгаре. Имају троје одрасле деце, синове Ненада и Николу и ћерку Мари. Бранислав је радио и у неколико афричких земаља, доста је путовао. Видео је како странци праве туризам од мириса хлеба, лоших разгледница и још горих сувенира. Боли га што Србија има шта да понуди, али то код нас успева само ако се битни људи "добро уграде". Нада се већ дуго да ће на битне функције једном доћи посвећени људи, стручњаци, ентузијасте какав је он.

Марија РАЦА

СРБИЈА БИЛА ЕВРОПСКИ ЛИДЕР У ПРОИЗВОДЊИ СРЕБРА

Закон о рудницима из 1412. године

Геолог Бранислав Пашајлић тврди да је ископавање руде грешком запостављено у Србији која лежи на рудном благу. Он каже да је Србија међу геолозима целог света позната као држава која је једна од првих на планети имала "законик о рудницима". Настао је у време деспота Стефана Лазаревића.

Он је 29. јануара 1412. године објавио "Законик о рудницима". Тиме је додатно појачао развој рударства, које је било главна привредна грана тадашње Србије. Крајем његове владавине Србија је била један од највећих произвођача сребра у Европи. Сматра се да је законик формулисан још 1390. године. Сам документ је јединствен правни споменик средњовековне Србије. По својој правној и историјској вредности превазилази српске националне оквире. Сам спис је очуван у неколико познијих преписа, од којих је најзначајнији илустровани препис из 16. века, откривен 1959. године и тада поклоњен Српској академији наука и уметности.

ИЗЛОЖБА КРИСТАЛА И МИНЕРАЛА

Колекционар камења из бајки

Бранислав Пашајлић је пасионирани љубитељ кристала и минерала које проналази и прикупља. У својој кући има колекцију, а примерци изгледају као чаробно камење из бајки. Он ће 21. септембра у Бањи Вољавчи у Страгарима организовати Изложбу кристала и минерала. Изложба почиње у 10 сати.

"Организација изложбе је у сопственој режији, а уз велику помоћ колега, професора и чланова геолошког друштва. Идеја да се у организацију укључе туристичка организација Крагујевац и Привредна комора није наишла на разумевање, те ће и ова изложба бити скромног карактера. За сада је осигурано преко 500 кристала, углавном из Трепче, али и из света, који ће бити изложени и понуђени на продају", стоји у позиву.

ПАШАЈЛИЋ СА УЗОРЦИМА КРИСТАЛА

ЈУБИЛЕЈ ЧАСОВНИЧАРСКЕ РАДЊЕ ПЕТРА МЛАДЕНОВИЋА

Шест деценија на истом месту

Златни период радње био је седамдесетих и осамдесетих, када је било посла „преко главе". Оправљали су све врсте сатова, највише ручне, али и будилнике, зидне и понеки џепни сат. А данас, сат кад се поквари – баца се, а и те сатове потискују мобилни телефони

Часовничар - једноставно пише на тенди која сакрива радионицу сајџије Петра Младеновића, који ове недеље слави шест деценија рада у њој. Минијатурни сто, лампа, лупа, ситни шрафцигери и најмања бритвица коју сам видео, основни су алат за поправку часовника.

Уз зид дуга уска тезга са ручно прављеним сајџијским машинама, више подсећају на дечије играчке: струг мало већи од шаке, још мања брусилица за стакло, машина за прање делова и вибограф, електронски апарат за контролу тачности и исправности механичких сатова. Ту је и велики стари сеф, да чува сатове муштерија преко ноћи и ормар са безброј фијока и посудица са деловима. Између тезге и улазних врата витрина са каишевима за ручне сатове, на зиду два стара сата, а на улазним вратима наслоњен на футер, мајстор Пера поздравља познанике и дочекује ретке муштерије.

ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА ТРАДИЦИЈЕ: ЧАСОВНИЧАРСКА РАДЊА ПЕТРА МЛАДЕНОВИЋА

Исто место – три адресе

- Има један малишан од седам–осам година који сваки дан са мајком долази у моју радњу и тражи да му пуштам да звони стари зидни сат са теговима. Као опчињен гледа механизме које оправљам. За занат да науче јављају ми се и младе девојке које привлачи светлуцаво камење на бразетлама па би воледе да науче да мењају каишеве, а уз то и занат да савладају. Али од мушких нико није заинтересован, почиње причу најстарији часовничар у граду који је цео радни век провео на истој локацији, а различитим адресама. Пре Другог светског рата била је то улица Бранка Радичевића, после рата постала је Лењинова, данас опет Бранка Радичићева број тринаест.

ПЕТАР У ПЕНЗИЈИ, РАДЊА И ДАЉЕ РАДИ

Син кафеџије Живојина из Рековца, основну школу завршио у родном месту, а за часовничара изучио је у ШУП-у 1957. године. У његовој генерацији било их је двојица, два Петра, Младеновић и Филиповић. Филиповић је наставио школовање и сада је прекршајни судија у пензији.

Сећа се наш саговорник да су пре њега завршили славни крагујевачки мајстори Љуба Марковић, Бора Обрадовић, Драган Ђоровић, Драган Јеремић, Боро Миловановић... Сви они радили су и као прецизни механичари, када није било посла за основни занат, јер су их тадашњи мајстори примали и отпуштали како им се прохте.

Од калфе до пензионера

- На крају школе полагали смо завршни „калфенски испит". Полагали смо га у септембру у Занатској комори која се налазила у данашњој згради СУП-а. Положио сам „из прве" и одмах сам се запослио код мајстора Боривоја Николића код кога сам пекао занат од првог дана, тринаестог септембра 1954. године.

Радио је код истог мајстора све до одласка у Панчево, на одслужење војног рока, а и током боравка у ЈНА радио је као оптичар у техничкој служби.

- После војске мајстор ме уцењивао да радим код њега, али да ме не пријави, на шта ја нисам пристао, без кајања присећа се Петар. Зато одлази за Чачак у радњу Селимира Цветковића и ради две године, све док судбина није поделила карте.

- У саобраћајној несрећи код Ниша гине мој први мајстор, Боривоје Николић, а његова супруга проналази ме у Чачку и понуди ми да откупим сав инвентар и да наставим ову радњу. Требало је да исплатим 900.000. динара до краја године. Одем код оца у Рековац да се посаветујем и потражим помоћ. Ом ми је дао део новца и ја постадох млад газда и сам свој мајстор. Позајмицу сам вратио оцу, мада није очекивао и није хтео да прими. Посао је добро ишао и ја зато уредим мокре чворове у родитељској кући, сећа се са поносом Петар, и наставља:

- Радња и цео блок од седамосам локала у том крају припадала је Науму Ђорђевићу, Крагујевчанину и једном од 1.300 каплара. Југословенска власт је одмах по ослобођењу национализовала све локале – од ове радње па на горе, до некадашње продавнице „Србије" у Карађорђевој. Наумовој мајци, Хераклија се звала, још као калфа носио сам кирију коју је мој мајстор плаћао сваког месеца за локал који му је доделила градска власт по национализацији.

Златни период радње био је седамдесетих и осамдесетих, када је било посла „преко главе", оправљали су све врсте сатова. Највише ручне, али и будилнике, зидне и понеки џепни сат. У то време било је мало квалитетних сатова, поправљале су се углавном „штиферице" једноставни сатови од којих многи и нису били за поправљање. Појава руских „анкерица" лошег квалитета донеле су нов посао, поправљале су се осовине, кључеви, мењала стакла и, наравно, чистили и подмазивали механизми. „Страт", „Славу", „Кировски" замениле су велика светска имена „Дарвил", „Омикрон" и „Арета" који су преплавили тржиште, али и они се кваре.

Ако падне ломи се осовина, кад се удари пукне стакло или се сломи кључ, уквасе ли се зарђају, ређе пукне федер... Али наиђе кри-

ХАЈДУЧКИ ГРОБ КРАЈ ПУТА ЗА РЕКОВАЦ

Мистерија и поштовање предака

Родбина Вулете хајдука уређује његов гроб из 1867. године. Уз стари споменик ту је и мермерна плоча „Вулетин гроб", поред су две клупе, а сам Вулета изабрао да – као грешник - почива крај пута

Крај пута Крагујевац- Рековац, у селу Ратковић, налази се гроб Вулете хајдука. На гробу, поред старог каменог споменика стоји нова мермерна плоча на коме пише ко је био Вулета, када је рођен и преминуо. Крај гробнице две дрвене клупе. Око гробнице - мистерија. О њој се по Левчу прича дуго, колико Вулета лежи под земљом.

Мало даље од споменика су куће наследника овог хајдука, домаћинства Вулетића. Ту живе Стева, Слава и Перица Вулетић са фамилијама. У близини су и куће потомака Вулетине браће.

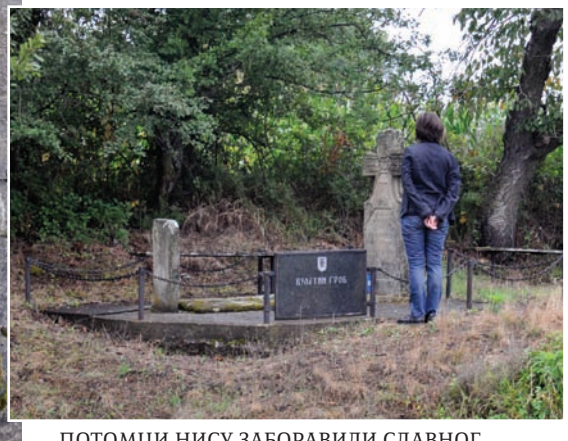
ПОТОМЦИ НИСУ ЗАБОРАВИЛИ СЛАВНОГ ПРЕТКА: УРЕЂЕН ГРОБ ХАЈДУКА ВУЛЕТЕ

Вулета Милосављевић рођен је 1771. године на простору Вучитрна на Косову. После очеве погибије, Вулета се са мајком и троје браће досељава у Левач око 1778. године. Учествовао је у Првом и Другом српском устанку. Увек је са собом носио две кубуре, са тим кубурама је и сахрањен.

- Прича је да је био висок и крупан човек, продорног погледа и бујних црних бркова. Народ га се плашио. Ни његови најближи саборци нису смели да га нагло буде из сна, јер је знао из сна да скочи и нападне. Био је оран за борбу и из најтврђег сна. Легенда каже и да је имао вид као нико у крају, па су га чували ближњи да не гледа често у пламен ватре, да не би тако покварио вид, објашњава Перица Вулетић.

У селу је ипак једна од најпознатијих прича како се чувени хајдук оженио. Вулета је био нежења до пете деценије живота, када му је преминула мајка. Онда је решио да проси девојку, више од две деценије млађу од себе.

Бирај- барут или јабука!

- Кажу да је кренуо са четири друга у село Парцане недалеко од Трстеника. Са собом је понео барут и јабуку. Стигну они тако испред куће оца девојке и Вулета му пошаље гласника. Овај девојчином оцу уручи кесу барута и јабуку- да бира. Човек се, наравно, скаменио. Знао је ко је Вулета, а знао је и шта значи јабука, а шта барут. Девојка, која је прошена, Пауна, схватила је шта њен отац бира и сама пристане на старог младожењу. Родила му је три сина, Андреју, Милоша и још једног који је на рођењу преминуо. Живели су у данашњем Ратковићу. Све од споменика, па километар ка Рековцу, испод пута, биле су њихове њиве и њиве Вулетиних наследника, каже Перица Вулетић.

КЛЕТВА ЗЛАТНОГ ТАКОВСКОГ КРСТА КАО ТАЈНА: ПЕРИЦА ВУЛЕТИЋ

О јунаштвима хајдука Вулете причају се различите приче, зависно од наследника са којим се разговара.

По једној о тих легенди, за Вулету је чуо и Бела Паша, који га је позвао да му помогне око извлачења воде из ратковићког потока. Вулета је послушао и отишао да изврши наређење. Када је Вулета паши донео тестију воде, овај му рече "вода је врућа, мораћу да те поткујем ако се понови исто". Вулета се због тога разјарио, поново отишао по воду, али је у ногавицу сакрио нож. Њиме је убио Бела Пашу. По овом догађају је место названо Белане, тврде неки Вулетини наследници који сада живе у истоименом засеоку села Ратковић.

Перица Вулетић ипак не верује у ову причу, каже да је Вулета убио заправо Турчина Шокорца, пашу за подручје Левча.

- Моја информације је веродостојнија, тим пре што и данас постоји део атара који припада

ХАЈДУКОВ РОДОСЛОВ

Од три брата – три фамилије

Далеке 1877. године у Левач су са Вулетом, још дечаком, стигла и тројица његове браће - Јован, Младен и Вучко. Њихови потомци су Јовановићи, Младеновићи и Вучковићи.

Вулета је имао два сина, Милоша и Андреју. Милош је добио Радоја и Момира, а Андреја Драгића и Драгољуба. Радоје је добио синове Александра и Михајла, који је деда саговорника „Крагујевачких", Перице Вулетића.

за овог посла, дође време ратова и санкција. Општинари ми рекоше да проширимо делатност бижутеријом и домаћом радиношћу. И ја који никада нисам ништа продавао већ само оправљао, запослим жену у радњи. Она је шила мушке кравате, траке за главу, доносила робу из Турске и продавала, и тако догурах до пензије 2001. године. Сада сам најстарији активни часовничар у Крагујевцу, не уплаћујем здравствено по закону. Радим све ово време, већ шездесет година, на једном месту и трудићу се да радим док могу или док буде посла, оптимиста је седамдесетпетогодишњи витални сајџија.

■ Занат се полако гаси

Од муштерија помиње глумце Пендулу и покојног Бруна, кафеџију Пеку, покојног Воју шнајдера...

- Код мене су углавном долазили обични људи. Најпознатији Крагујевчани, али и сваки сељак ишли су код Ђоревића, јер је био на гласу а и локал му је био у строгом центру, хвали колегу-сајџију Младеновић.

Занат се ипак полако гаси, премало је муштерија, већина људи носи најјефтиније сатове на батерије, које кад се покваре бацају, будилници и векерице нису више у оптицају, мобилни телефони мењају све: буде, показују време и постају модни детаљ и младих, и старих.

- Сада је сат бижутерија , нарочито код девојака. Битно је да шљаште каменчићи, а за тачно време није их брига, ионако нико не ради. За скупе сатове и делови су скупи. Многи ми доносе у радњу златне сатове да им извадим механизам, а они онда продају златну кутију. Туга је кад кутија Лонжина или Омеге одлази за лекове. На савет да га продају као сат, увек исти одговор: а коме да га продамо.Узмем тако сто до двеста динара за растурање, комшијама ни толико, једва чујним гласом описује Пера крај ере хронометара.

Милош ИГЊАТОВИЋ

општини Кнић, а зове се "Шокорчев кревет". То место је недалеко од Равног гаја, каже Перица.

■ Тајна из гроба

Преживео је много тога, а дочекао дубоку старост, 96 година. Преминуо је 1867. године. Потомци говоре да је Вулетина жеља била да буде сахрањен крај пута, не на гробљу, зато што је хајдук и убица, па није хтео да лежи са онима који нису били тако грешни. Супруга му је сахрањена на освећеном локалном гробљу.

Око Вулетиног гроба век и по лебди тајна.

Пре 14 година потомци хајдука Вулете, њих деветорица, санирали су његов гроб. Рака је откопана, све до сандука. Даске су биле потпуно здраве. Неки од потомака хтели су да га отворе и виде да ли је Вулета стварно био висок и крупан како се прича, али то најстарији наследник хајдука није дозволио. Фамилија је такође одувек сумњала да је један од потомака узео златни таковски крст из сандука и продајом крста купио кућу. Ту породицу пратила је клетва да немају деце и кућа се пре десетак година потпуно угасила, прича се у крају.

- Такође сам од оца и деде слушао приче да је једна старица, пар кућа од нас, током Другог светског рата продала Вулетин крст, да је код ње био све време, али то никада није доказано, завршава Перица Вулетић све што зна о свом хајдучком пореклу.

Колико год прича о хајдуковом гробу била повод за маштаре, у ово модерно доба има и не мање значајну поуку. У време када наследници заборављају да плате уређивање гробног места где им леже најмилији, а споменици родбине нестају у корову, фамилија Вулетић из села Ратковић код Рековца уђује гроб претка већ век и по!

М.Р.

НОВИ СПОТ „ПРОПАГАНДЕ" И СИНГЛ „УМА ИНДИВИДУУМА"

Старо гвожђе, стари 'кумулатори

Наша, домаћа, крагујевачка музичка сцена, од прошле недеље богатија је за два нова музичка урадка, спот „Пропаганде 117" и сингла „Ума индивидуума" (песма „Туга с' планина") који најављују беријетну глазбену јесен

„ПРОПАГАНДА" СА САРАДНИЦИМА НА СНИМАЊУ СПОТА У КНЕЖЕВОМ АРСЕНАЛУ

Спот крагујевачке групе „Пропаганда 117" који је летос сниман у Кнежевом арсеналу за нумеру „Старо гвожђе, стари 'кумулатори", завршен је, монтиран и већ „окачен" на „Тјубу", где га је до сада погледало преко шест хиљада фанова овог бенда. Аутор текста и музике песме је фронтмен групе Александар Сретеновић, спот је режирао глумац крагујевачког Театра Милић Јовановић, док је за организацију и техничку подршка снимања и монтирања спота био задужен Драган Теодоровић – Зеко. Спот је рађен у продукцији куће ГМР Ганета Пецикозе.

Стандардни састав бенда „Пропаганда", Александар Сретеновић – вокал, Дејан Илић – бубањ, Дарко Миленковић – гитара и Душан Божиновски – клавир, за потребе снимања спота био је појачан колегама Милошем Петровићем – бас, Александром Стојановићем – виолина, Борисом Херманом – тамбурица, Драганом Јеремићем – бас–прим и пратећим вокалом Ксенијом Јовановић.

У споту играју и глумци Дарија Нешић, Иван Видосављевић и Милић Јовановић, као и деца Јана Недић, Растко Радовић и Лазар Мишић.

Такође, на снимању спота „Пропаганде" у Кнежевом арсеналу учествовале су балерине Школе балета „Аплауз", Фолклорни ансамбл СКЦ-а Крагујевац, а уметничко-техничка екипа „Старог гвожђа, старих 'кумулатора" захваљује се Дому омладине и Књажевско српском театру.

Камермани на снимању спота били су Александар Ђујић и Александар Радојичић, монтажу је урадио Владимир Ђорђевић, фотограф је био Страхиња Ђујић, док је о расвети и сцени бринуо „Еуротон". Да све буде „фес", „Пе Ес" и баш како треба, онако светски, побринуо се Драган Теодоровић – Зеко, па у пропратном материјалу послатом новинарима први пут до сада у нас нису заборављени и педантно су пописани и сви они који се у споту директно не виде, али је њихово чинодејствовање далеко од неважног, попут шминке Милице Гуцулић, гардеробе за коју је била задужена Драгица Илић, фризура које „потписује" Драгана Ђујић, реквизитерске тројке у саставу Милан Петровић, Ненад Милеуснић и Владимир Грујић, са на крају, али никако не и најмање важним, кетерингом Драгана Ђирића и возачем Зораном Николићем. Машала!

Све у свему, аудио-визуелна посластица за праве музичке сладокусце и рафиниране спотаџије и крунски доказ да, можда, нисмо музички само за „старо гвожђе"

З. МИШИЋ

СИНГЛ „УМА ИНДИВИДУУМА"

Нова песма - баш на време

Да не буде да је приопћавање истина резервисано искључиво за премијера Вучића побринуо се и фронтмен групе „Ум индивидуум" Димитрије Савић. Као што је почетком лета, када смо представљали његов бенд поводом првог хита „Ствар", кантаутор Савић и обећао, на крају лета финиширана је и нова песма „Туга с' планина".

Сингл „Ума индивидуума", за разлику од претходног („Ствари"), садржи „мало више молских тонова" и самим тим алудира на неку „тугу", непознату „силу" и помешана осећања којом се песник и аутор текст (у оба случаја Д. Савић) у овом случају позабавио.

И у овом („Туга с' планина") као и на претходном синглу аутор музике и текста је Димитрије Савић, аранжман потписују Ђорђе Јаковљевић и сам бенд „Ум индивидуум" онако, колективно, док је за снимање, микс и мастеринг био задужен Марко Петковић.

И сам састав бенда је истоветан као и приликом претходног сингла: Душан Лазић (бубањ), Иван Раденковић (бас гитара), Богдан Ђурић (клавијатуре), Иван Пантелић (виолина), Момчило Кнежевић (вокал) и Димитрије Савић, опет у двострукој улози као гитариста и вокал, али и Ђорђе Јаковљевић, само сада (за разлику од „Ствари") у улози пратећег вокала.

ГРУПА „УМ ИНДИВИДУУМ" „ИЗБАЦИЛА" СИНГЛ БАШ С ПОЧЕТКА ЈЕСЕНИ

Дакле, што се „Ума" тиче, све је ту, ваше је само да послушате, а где друго него на свемогућем „Тјубу", где „Туга с' планина" поетски и нежно музичко-лирски „тугује" још од прошле недеље.

Обавите то да не испаднете музички необавештени у друштву к'о Коштуница у најбољим данима.

СУСРЕТАЊЕ ПРЕСТОНИЧКИХ БОЕМИЈА

Крагујевчани Скадарлији

Удружење Крагујевчана у Београду у сарадњи са београдском Кућом Ђуре Јакшића, крагујевачком Туристичком организацијом, Центром „Абрашевић" и СКЦ-ом данас организује вече Крагујевчана у Скадарлији

И НАШ И БЕОГРАДСКИ – ЂУРА ЈАКШИЋ, УМЕТНИК И БОЕМ ОБЈЕДИНИО ОБЕ ПРЕСТОНИЦЕ, ИСПРЕД СВОЈЕ, БОЉЕ ОЧУВАНЕ КУЋЕ У СКАДАРЛИЈИ

Са жељом да стваралачку и уметничку причу из прве престонице модерне Србије пренесу у осведочено уметничку и боемску Скадарлију, чланови Удружења Крагујевчана у Београду, у сарадњи са скадарлијском Кућом Ђуре Јакшића и крагујевачким установама, уприличиће у четвртак, 11. септембра, уметничко вече „Крагујевчани у Скадарлији".

Са циљем да култна Скадарлија, како су организатори и навели, „поново постане место које храни и душу, а не само стомак" и да нас као стваралачку и креативну средину што репрезентативније представе боемско-уметничком сусретању двеју престоница, Удружење Крагујевчана је за скадарлијско вече уприличило богат култрни програм.

Вечерас ће се у Скадарлији у Кући Ђуре Јакшића тенор Милош Радовић (уз клавирско-гитарску пратњу Александре Радовић и Милана Маринковића) представити Београђанима потпуријем староградских песама и одабраним нумерама нашег Драгише Недовића, биће читана поезија „домаћина" Ђуре настала у периоду док је живео и радио у Крагујевцу и околини, као и „препричаване" анегдоте о њему и његовим компањонима, прослављеним боемима, из књиге карикатуристе Милете Миће Милорадовића „Ненаручене приче".

Сем тога, у простору београдске Куће Ђуре Јакшића биће презентована и туристичка понуда и потенцијали града Крагујевца, а рецитоваће се и песме о Београду, аутора Данила Лучића, добитника награде крагујевачког СКЦ-а за најбољи литерарни првенац у прошлој години.

У програму учествују наши познати глумци, сви од реда пореклом Крагујевчани: Горица Поповић, Бранко Јеринић и Милан Милосављевић, а водитељ и модератор вечери „Крагујевчани у Скадарлији" је Владимир Ђорђевић, драмски писац и глумац из Центра „Абрашевић".

Па ако сте у Београду – не пропустите. Скокните до Скадарлије, почетак вечери је у 19 сати испред Куће Ђуре Јакшића. *З. М.*

ПОЛА ВЕКА ЖЕНСКОГ РУКОМЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Од хазене до европске сцене

Прошле недеље обележен је јубилеј рукометног клуба „Раднички”, али у мушкој конкуренцији, мада је истог датума пре пет деценија основан и његов женски парњак и имењак. Сем хроничара крагујевачког спорта Миће Ранковића, тога се нико није сетио. Из његове богате документације подсећамо на пионирске дане „Радничког”, угашене и фузионисане „Економац”, „Студент”, „Крагујевац”, „Лепеницу”...

ЖРК „РАДНИЧКИ” – ПРВА ФОТОГРАФИЈА СНИМЉЕНА У ЈЕСЕН 1964. ГОДИНЕ НА ИГРАЛИШТУ МЕДИЦИНСКЕ ШКОЛЕ СА ТРЕНЕРОМ ЖИВОТИЈЕМ ПРОЦЕНКОМ

Пише Зоран Мишић

ЖИВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА КГ СПОРТА – МИЋА РАНКОВИЋ СА „РУКОВЕТИМА” ЖЕНСКОГ РУКОМЕТА ОВДАШЊЕГ

Иопет, да не би Миће Ранковића – ништа. Додуше, прошле недеље, баш на дан када је и основан, 4. септембра 1964. године, обележено је 50 година од оснивања рукометног клуба „Раднички”, али само у мушкој конкуренцији. Мушки рукомет је постојао у граду и пре тог датума, међутим „надлежни” су испустили чињеницу да је тог дана, истовремено, основан и његов женски имењак, што се узима за званичан почетак женског рукометног спорта, не рачунајући предратну хазену (види антрфиле) у нас.

Да нас не оптуже за спортску и рукометну мизогинију, уз свесрдну помоћ Миће Ранковића, најприљежнијег и најпреданијег хроничара крагујевачких спортских збивања, исправљамо ову спортску (не)правду.

Није тајна, вели он, да је мушки рукометни спорт у Крагујевцу постојао и пре оснивања „Радничког”. Још 1961. године основан је „Студент” који се такмичио у Српској лиги и играо квалификације са „Црвенком” за виши ранг и у томе није успео. Није реч о касније познатом рукометном клубу „Студент”, већ о оном старијем који се у сезони 1967/68. фузионисао са „Радничким” и који је своје утакмице играо на терену тадашњег Економског, а данашњег Медицинског факултета.

- И пре тога постојао је рукомет, али такозвани „велики”. Секција у овом спорту оснива се при Фискултурном друштву „Раднички” (од 1952. године фискултурна друштва мењају назив у спортска) и наредне сезоне 1949/50. већ се такмичио у Српској лиги. Велики рукомет се као спорт у Југославији играо од 1948. до 1958. године, када је угашен. Играо се на терену нешто „краћем” од фудбалског, димензија 50 пута 30 метара. Наш „Раднички” се такмичио у републичкој лиги, а победници из свих република сачињавали су на крају сезоне јединствену лигу првака у којој се одлучивало о титули. Први државни првак била је селекција „Загреба”, а последњи сарајевска „Босна”, педантно набраја Ранковић.

Е, али је зато баш тај 4. септембар прото датум за крагујевачки женски рукомет јер су на тај дан 1964. године основане рукометашице „Радничког”.

ИГРАЛО СЕ НА ЗЕМЉАНИМ ТЕРЕНИМА - РУКОМЕТАШИЦЕ „РАДНИЧКОГ” ПРОТИВ ЛАПОВСКЕ „МЛАДОСТИ” (СРЕДИНОМ ШЕЗДЕСЕТИХ ГОДИНА)

Проценко у Медицинској школи

- Клуб је играо на терену Медицинске школе, први председник био је Павле Паја Томашевић, секретар Спортског друштва, а први тренер, легенда крагујевачког спорта, прерано преминули Животије Проценко. Он је био свестрани спортиста. Завршио је Учитељску школу, где је играо кошарку за чувени ПУШК („Партизан”, Учитељска школа Крагујевац), спортско друштво при овој установи које се такмичило у регионалним лигама, а седамдесетих година био је и оснивач пливачког клуба „Раднички”, подсећа Ранковић.

Женска рукометна екипа „Радничког” такмичила се у Поморавској лиги (са средиштем у тадашњем Светозареву, данашњој Јагодини), а потом и у Другој српској лиги у конкуренцији клубова из Јагодине, Ниша, Књажевца, Неготина, Зајечара, Бора..., све до 1970. године, када се клуб угасио.

- Томе су кумовали неуспеси тима, финасијска ситуација, прелазак играчица у друге клубове, као и „виши интереси” , односно жеља Спортског друштва „Раднички” да одржи клуб у мушкој конкуренцији, који се такмичио у вишем рангу, тврди Мића Ранковић потврђујући тезу о „хендболашкој мизогинији”.

Из тог периода, по њему као спортском хроничару Крагујевца, издвајају се два играчка имена као најзначајнија: капитен Деса Петровић (удато Кунарац) и Гордана Шаренац (удато Малушев).

- Женски рукомет не постоји све до 1983. године, када је са доласком на студије у Крагујевац једна група студеткиња (махом из околине, Аранђеловца и других места), изразила жељу да се при Економском факултету оснује клуб, наставља Ранковић.

ЖРК „ЕКОНОМАЦ” – ПРВА ПОЛОВИНА ОСАМДЕСЕТИХ ГОДИНА

Те 1983. године уз подршку градске СОФКЕ (Савез организације за физичку културу) и УСОФКЕ (исто то, само при универзитету), оснива

ЗАГОРКА СТОЈИЉКОВИЋ СА БОКОМ СТЕФАНОВИЋЕМ, ЧЛАНОМ УПРАВЕ СПОРТСКОГ КЛУБА „ШУМАДИЈА” (ТРИДЕСЕТИХ ГОДИНА 20. ВЕКА)

ПРЕТЕЧА ЖЕНСКИХ ИГАРА СА ЛОПТОМ

Секција фудбалске *Шумадије*

Спортска игра хазена била је претеча женског, не само рукомета, већ и играња лоптом уопште. У хазени су играчице две екипе настојале да постигну гол руком, а играла се на терену димензија 48 пута 32 метра. Утакмица је трајала два пута по пола сата (или 25 минута), а екипе су се састојале од по седам играчица.

Хазена потиче из Чешке, где су прве утакмице забележене 1905. године. На нашим просторима се јавља после Првог светског рата, а Хазена савез основа се 1921. године и имао је регистрована три подсавеза: београдски, загребачки и љубљански. Првенства у хазени су играна у Краљевини СХС и Југославији од 1925. до 1938. године. После Другог светског рата хазена је обновљена 1948. године, али „доласком” све популарнијег такозваног „малог рукомета” престаје интересовање за ову женску лоптачку игру.

ХАЗЕНАШИЦЕ - ТИМ „ШУМАДИЈЕ”, ТРИДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА

У Крагујевцу хазену су играле девојке при Спортском клубу „Шумадија”, где је хазена основана 1927. године и регистрована у оквиру Београдског подсавеза.

Лопташице „Шумадије” нису биле активно укључене у такмичење, већ су играле пријатељске и ревијалне утакмице, махом са колегиницама, хазенашицама из београдских клубова, такође секцијама познатијих и старијих фудбалских клубова попут БСК-а и „Југославије”.

Из тог предратног периода старог Крагујевца сачувана је успомена на две најпознатије хазенашице, свестрану спортисткињу Загорку Загу Стојиљковић (удато Јанићијевић), мајку познатог крагујевачког кошаркаша Душана Јанићијевића Загинца, и Мицу, познатију по надимку Шило, која је касније завршила права и била позната београдска правница у Министарству правде.

КЛУБ „СТУДЕНТ" (90-ИХ ГОДИНА) ПОСЛЕ ФУЗИЈЕ СА „ЕКОНОМЦЕМ"

ПОПУЛАРНЕ „ОСИЦЕ" - ЖРК „КРАГУЈЕВАЦ"– КРАЈЕМ 90-ИХ СА ТРЕНЕРИМА БОЈАНОМ НЕКТАРИЈЕВИЋЕМ И ДУШАНОМ ТРАЈКОВСКИМ (МАЈА ЛОЈПУР И КАЋА БУЛАТОВИЋ – ТРЕЋА И ЧЕТВРТА У ГОРЊЕМ РЕДУ С ЛЕВЕ СТРАНЕ)

КЛУБ „ЛЕПЕНИЦА", АЛИ „КРАГУЈЕВАЦ 2003. ГОДИНЕ

РЕОСНОВАНИ ЖРК „РАДНИЧКИ" 2005. ГОДИНЕ

се „Економац", који се такмичио у регионалној лиги. Председници клуба били су ректори Економског факултета Илија Росић и Радослав Сенић.

- Утакмице су се играле на терену ПМФ-а, а универзитетско руководство имало је амбиција да то игралиште код Великог парка чак и „препокрије", наводи наш саговорник.

Али, од тога ништа није било и рукометашице „Економца"спајају се 1988. године са мушким рукометним клубом „Студент" (не оним старијим, већ млађим, основаним 1975. године), иако су у сезони 1987/88. године биле првакиње регионалне лиге. Деведесетих година се такмиче у вишем рангу. Половином 90-их финансирање женског клуба „Студент" преузима предузеће „Медна" и они ће до пред крај деведесетих наступати под именом „Студент – Медна"...

Из првих генерација Ранковић је приљежно записао и сачувао имена рукометашица „Економца" и „Студента" попут Слађана Јефтић, Миомирке Марковић, Марије Гојић, Оливере Јаничић, Миланке Арсенијевић...

Клуб се гаси 2002. године, када неке играчице прелазе у „Лепеницу", о којој ће касније бити речи.

■ **„Осице", „Тигрице", „Бамбијевке"**

- У граду је очигледно порасло интересовање за женски рукомет, па се у најтежој, кризној и хиперинфлаторној 1993. години формира клуб „Крагујевац", популарне „Осице", који је имао више селекција по узрасту и годинама старости. Један од оснивача клуба и први тренер био је Верољуб Пајевић, а први председник Милан Манојловић, наводи Ранковић, напомињући да су „Осице" у млађим категоријама остваривале веома запажене резултате.

И обе крагујевачке репрезентативке (види антрфиле) Маја Лојпур и Катарина Богдановић поникле су баш у редовима „Осица".

Одлуком Управног одбора ЖРК „Крагујевац" од 3. септембра 2004. године овај клуб прелази у Заједницу клубова СД „Раднички" и фузионише се са реоснованим женским клубом овог друштва.

Потом је 1996. године основана „Лепеница", прва од два женска рукометна клуба са тим именом, по Ранковићевој евиденцији.

- Оснивач ове „Лепенице" био је Драшко Стоиљковић, а тренер Звонко Јовановић. Млађе селекције „Лепенице" биле су и првакиње Србије, а једна група играчица 2002. године спојила се са рукометашицама „Студента". Потом је 2003. године покренут клуб „Лепеница КГ" којег оснива Томислав Мачужић, а чији је тренер био такође Звонко Јовановић. Играчице „Лепенице КГ" спајају се са колегиницама из „Радничког" у сезони 2009/10. одакле ове потоње после фузије баштине надимак „Тигрице", наставља наш саговорник, додајући да под именом „Лепенице КГ" и даље постоје и раде млађе селекције.

И онда 3. септембра 2004. године (опа, текст је дакле дупло пригодан – пола века од оснивања и деценија од реоснивања) обновљен је Женски рукометни клуб „Раднички", који, како смо видели, у старту се фузионише са „Осицама".

Новообновљени ЖРК „Раднички" у сезони 2004/05. наступа у друголигашкој конкуренцији и осваја треће место у Другој лиги – Центар. Наредне сезоне постаје члан Прве лиге Србије, због иступања црногорских клубова, али је исте јесени промовисан и у суперлигаша.

- Пошто је пожаревачки „Бамби" одустао од такмичења у Суперлиги, понудили су место рукометашицама „Радничког", уз услов да уз своје име додају и „Бамбијево". Наше рукометашице су под именом „Бамби – Раднички" наступале две сезоне и прве биле последње, уз само једну победу и четири бода, али су, опет због реорганизације, задржале суперлигашки статус и наредне сезоне изборише седмо место у елитном рангу, набраја Ранковић.

■ **Од бетона до Лиге шампиона**

Од сезоне 2007/08. крагујевачке рукометашице наступају поново само под именом „Раднички", али им то није донело неку посебну срећу – биле су последње и испадају из највишег ранга.

У сезони 2008/09. десете су у Првој лиги Србије, а у наредној седме у истом рангу под именом „Раднички Лепеница Кг". Под тим истим називом тријумфују у Првој лиги Србије у наредној сезони и то веома супериорно са 21 победом, једним поразом и чак 42 освојена бода, пет више од другопласираних из инђијске „Железничар Метал Цинкарне".

Поново у суперлигашкој конкуренцији у сезони 2011/12 освајају треће место (иза клубова из Зајечара и Јагодине) и почињу да наступају на међународној сцени. И у сезони 2012/13. рукометашице „Радничког" поново заузимају треће место (опет иза клубова из Зајечара и Јагодине), али су зато у сезони јубилеја 2013/14. године постале први пут првакиње Србије са чак освојених 40 бодова, 20 победа и само два пораза у току лиге.

У овој сезони рукометашице „Радничког" бране титулу и учествују у квалификацијама за Лигу шампиона које ће се одвијати на турниру чији смо ми домаћини у Хали „Језеро" 20. и 21. септембра, где ће се огледати у јакој конкуренцији вицешампионки Данске „Митјиланда", хрватске „Подравке" и норвешког „Бјасена".

По Мићи Ранковићу, данас – пола века по оснивању и деценију по реоснивању – ЖРК „Раднички" је стабилна и јака екипа, жељна међународног доказивања и европских и интернационалних трофеја.

ШАМПИОНСКИ ТИМ „РАДНИЧКОГ" У СУПЕРЛИГИ – СЕЗОНА 2013/14. ГОДИНЕ

ИЗНЕДРИЛИ И ДВЕ РЕПРЕЗЕНТАТИВКЕ

Осице Маја и Каћа

За пола века крагујевачки женски рукомет изнедрио је и две репрезентативке у овом спорту. Обе играчице, Марија Лојпур и Катарина Булатовић, биле су чланице клуба „Крагујевац", популарних „Осица".

Марија Маја Лојпур рођена је у Крагујевцу 13. августа 1983. године, а била је и члан београдског „Радничког" и „Јагодине". Интернационалну каријеру отпочела је 2004. године у данском „Хумелу", после две сезоне наставила у италијанским клубовима „Аристопаламано" (у два наврата), „Касалгранде" и „Нуоро", а после играња у Јагодини рукометну „печалбу" наставила је у македонском „Вардару", чији је тренутно члан.

У својој репрезентативној каријери Маја Лојпур освојила је сребрну медаљу као чланица селекције СЦГ 2005. године на Медитеранским играма у шпанском граду Алмерији и такође сребро на прошлогодишњем Светском првенству одржаном у Србији.

Катарина Каћа Булатовић рођена је у Крагујевцу 15. новембра 1984. године. У својој каријери освојила је осам националних лига у четири различите државе и три титуле Лиге шампиона. Сем „Крагујевца" до сада је наступала за „Књаз Милош", београдску „Ласту", дански „Слагелс", подгоричку „Будућност", румунски „Олчим Валчеу", мађарски „Ђер". Тренутно је играчица „Будућности" из Подгорице.

Била је члан свих селекција СЦГ, а од 2006. до 2008. године наступала је за репрезентацију Србије. Од 2011. године такмичи се у репрезентацији Црне Горе, са којом је освојила сребрну медаљу на Олимпијским играма 2012. године у Лондону и злато на Европском првенству одржаном у Србији исте године, на којем је била и најбољи стрелац са 56 постигнутих голова. Номинована је 2013. године и за најбољу играчицу света.

ЗА САДА ЈЕДИНЕ РЕПРЕЗЕНТАТИВКЕ – МАРИЈА ЛОЈПУР И КАТАРИНА БУЛАТОВИЋ

ПРОМОЦИЈАМ ОНОГРАФИЈЕИИЗ ЛОЖБА ЂОРЂАИ ВАЧКОВИЋА

Сликарство и џез

Усв ечанојса ли Првек рагујевачке гимназијена јпрећ е битипр едстављена првак њига посвећенао вом уметнику,а на кон промоцију „Римином” галеријском просторуби ће свечаноо творена изложба Ивачковићевих слика

ЂОРЂЕИ ВАЧКОВИЋУ С ВОМА ТЕЉЕУ 1971.ГО ДИНЕ

Након више од две године истраживања, овога лета, из штампе је изашла обимна монографија посвећена животу и стваралаштву Ђорђа Ивачковића - једног од најзначајнијих сликара апстракције са ових простора. Крагујевачка галерија „Рима”, као издавач и руководилац овог подухвата, имала је жељу да најширој публици предочи значај Ивачковићевог опуса за српску, али и француску уметност 20. века, као и да стручну јавност коначно обрадује једном свеобухватном и озбиљном монографском студијом о овом уваженомсли кару.

У четвртак, 11. септембра, ова галерија приредиће целовечерњи програм посвећен сликару Ђорђу Ивачковићу (1930-2012). У свечаној сали Прве крагујевачке гимназије најпре ће бити представљено најновије издање ове галерије - прва књига посвећена овом уметнику, а након промоције у „Римином” галеријском простору, биће свечано отворена изложба Ивачковићевих слика. У питању је почетак великих изложбено-издавачких планова који се настављају београдском промоцијом монографије већ почетком октобра, а затим и Ивачковићевим изложбама у НовомС адуи Б еограду.

Изу метникове заоставштине

Монографија која озбиљно преиспитује Ивачковићеве позиције у контекстима ликовних сцена Београда и Париза, Србије односно Југославије и Француске, темељи се на богатом документарном и ликовном материјалу из уметникове заоставштине, али и на сарадњи са уметниковом породицом, Музејом савремене уметности у Београдуи бр ојнимк олекционарима.

Аутори централних текстова, Јеша Денегри и Невена Мартиновић разматрају генезу и развој Ивачковићевог опуса, пружајући мноштво, до сада, мало познатих података, али и дајући нове погледе на Ивачковићево стваралаштво. Денегри развија тезу Ивачковићевог активног праћења промена на свеобухватној ликовној сцени, пре свега Париза и Европе, те преиспитивања могућности нових тенденција у сликарству у оквирима његовог „чистог” сликарства, због чега се његово дело кроз деценије стваралаштва с правом могло назватиса временим.

Невена Мартиновић пролази кроз хронологију Ивачковићеве успешне сликарске каријере, пратећи трајну везу између уметникове љубави према сликарству и џезу. Читаоцима ће свакако бити драгоцено да се упознају са Ивачковићем „лично” кроз пет најважнијих интервјуа које је за живота дао на српском и француском језику, а који су сакупљени и заједно објављени у књизи. Посебно објективну димензију читавој књизи дају ре-објављени и на српски преведени текстови, које су еминентни француски ликовни критичари посветили Ивачковићу (Будај, Шалимо,Г отје,К абан).

На близу четиристотине страна, монографија садржи преко двеста репродукција Ивачковићевих слика и радова на папиру, али и изузетнов еликиб рој окументарних фотографија. Како је Ивачковић своју уметничку каријеру изградио у Француској и највеће професионалне успехе постигао у Паризу, монографија је у целости преведена на француски језик и већ је пронашла свој пут до париских културнихк ругова.

На промоцији у Крагујевцу, поред аутора, говориће и Ирина Суботић као један од рецензенатак њиге.

Сликев еликих формата

На изложби Ивачковићевих слика, која ће бити приређена поводом издавања монографије, публика ће имати прилику да види слике великих формата које су настале у периоду између 1963-1972. године, када је Ивачковић постизао прве успехе у Паризу, али и почео да се појављује на југословенској ликовној сцени. Слике из 1963. године дају јасан увид у Ивачковићева полазишта - снажни тамни графизам, наглашена гестуалност и физички однос према слици, који је преузео од својих узора попут Матјеа, Сулажа,Х артунга,К лајна...

У поставку ће бити укључена слика са његове друге самосталне изложбе приређене 1967. године, у париској галерији „Симез Бонапарте”, данас угледној галерији „Даниел Темплон”. Куриозитет изложбе су три ремек-дела великог формата (170ц160цм), настала у истом дану, која ће дати најбољи увид у уметников процес рада. Период настанка ових слика снажно је повезан са Ивачковићевим интересовањем за џез музику и учешћима на париским изложбама инспирисаним џезом, о чему у каталогу изложбе пише аутор предговора, Невена Мартиновић. Свечано отварање је заказано за 19.30 часова, а изложба ће трајати до 6. октобра.

МОНОГРАФИЈАС АДРЖИП РЕКОД ВЕСТАРЕ ПРОДУКЦИЈА ИВАЧКОВИЋЕВИХС ЛИКАИР АДОВАНА П АПИРУ,К АОИВ ЕЛИКИБ РОЈ ДОКУМЕНТАРНИХФО ТОГРАФИЈА

ПРЕВЕДЕНА ЈЕ НА ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК И ВЕЋ ЈЕ ПРОНАШЛА СВОЈ ПУТ ДО ПАРИСКИХК УЛТУРНИХК РУГОВА

Рођен у Хоргошу (1930.), Ивачковић је завршио Мешовиту гимназију у Новом Саду и Архитектонски факултет у Београду. Од детињства је свирао клавир и био музички образован, а током студија његово интересовање у сфери музике окреће се ка џезу, који ће читавог живота остати његова велика љубав. Поред музике, Ивачковић је показивао склоност ка ликовним уметностима, а сусрет са апстрактним француским и америчким сликарством на изложбама у Београду током педесетих година 20. века, пресудно ће утицати на његово уметничко опредељење. Након завршетка студија и одслужења војног рока, одлучује да се посвети сликарству као свом животном позиву, а путујући по Европи упознаје се са савременим тенденцијама у ликовним уметностима (Италија 1957, Немачка 1959.). Крајем 1961. године из Београда се трајно сели у Париз, где ће настати његов готово целокупан стваралачкио пус.

Јавно представљање свог сликарства Ивачковић започиње у Француској 1962. године, а већ наредне приређује своју прву самосталну изложбу у Паризу. Учешће на четвртом Међународном бијеналу младих уметника у Паризу (1965.) доноси му широко признање у француској средини, као и први сусрет југословенске стручне јавности са његовим сликарством. Од 1967. године почиње да излаже у Југославији, а своју прву самосталну изложбу у родној земљи приређује 1971. године у Београду. Током седамдесетих година прошлога века, паралелно са излагачком активношћу у Француској, Ивачковић учествује на најзначајнијим ликовним смотрама у Југославији, његове слике улазе у збирку Музеја савремене уметности у Београду и постају део путујућих изложби којима се Југославија представља у свету. Осма и девета деценија 20. века су период Ивачковићеве стваралачке зрелости када највише слика, излаже на француским салонима и сарађује са приватним париским галеријама које га заступају и на ФИАЦ-у. О њему пишу угледни француски ликовни критичари попут Будаја, Поле Готје, Кабана, Шалимоа, Тасеа и других.

Од средине деведесетих година Ивачковић све ређе излаже и мање слика. Последњу самосталну изложбу у Паризу одржао је 1997. године, а услед општих неповољних околности које су задесиле Србију након распада Југославије у родној земљи неће излагати све до 2009. године. Последњу самосталну изложбу приредио је управо у галерији „Рима”, у Крагујевцу 2011. године. Преминуо је у Паризу 13. јула 2012.

ИВАЧКОВИЋЕВО СТВАРАЛАШТВО

Тачнов ремеи нспирације

Ивачковићево сликарство од самог почетка ослањало се на његова искуства свирања џеза. Са једне стране крајње практично - најпре кроз начин на који је учио о сликарству подражавањем и репродуковањем дела својих ликовних узора, а потом и кроз самчи нсл икања.

У каталогу изложбе Невена Мартиновић наводи да, док је боравио у атељеу, Ивачковић је своје папире или платна полагао на патос, затим гласно пуштао џез са великих звучника и све време сликања кретао се око сликарске подлоге и надвијен над њом стварао слику за сликом, без престанка, све док стваралачкиз аносне п рестане.

- Зато су чести случајеви да његове слике носе исти датум настанка будући да је у данима посебно снажне инспирације знао да изведе и до десет слика за редом, објашњава ова историчарка уметности.

Није неважно истаћи да његове слике немају наслове, као и да уметник, готово увек, у боју угребе тачан датум настанка слике. Непостојање наслова јасно указује на одсуство било каквог несликарског садржаја, док датум уводи временску одредницу у слику.

- Прецизно бележећи дан настанка слике Ивачковић жели да сачува сећање на тачно време инспирације, које је резултирало конкретном сликом. Уводећи временски фактор у слику, он гради једну јединствену просторно-временску симбиозу између сликарства и музике. Сваку његову слику можемо посматрати као једну џез импровизацију насталу у том забележеном тренутку, али сачувану у просторусл ике,на водиН евенаМ артиновић.

УЉЕ,П ЕСАК,П АПИР,26. ФЕ БРУАР1965. ГО ДИНЕ, (180Х160 ЦМ)

Тиме би свеукупно Ивачковићево дело било један вишедеценијски џем-сешн, састављен из непромењиве базе (чисто, апстрактно сликарство) и више стотина импровизација (слика) чији карактер се мењао кроз судар уметникове личности и његовог времена.

ПРВИФЕ СТИВАЛД УОДРАМЕУ ТО ПОЛИ

Кадс ек оцкицесло же

Поштосу го стовања позоришнихтр упаи театрау То поли ретка,ма дапу блике увек има и за добре представетр ажис еи картав ише,С нежана Маринковићи Л идија Видмар дошле су на идејуд аор ганизују фестивалд уодраме, какаву С рбијине постоји

СНЕЖАНАМ АРИНКОВИЋИ ЛИДИЈАВ ИДМАРО СМИСЛИЛЕ ИО РГАНИЗОВАЛЕП РВИ ФЕСТИВАЛД УОДРАМЕ УТО ПОЛИ

Општина Топола позната је по Опленцу, виноградима и туристичкој понуди, а од скора ова варошица нада се и да ће постати важан културни центар. Од прошле године одржава се манифестација „Тополско лето", а од овог лета и првиф естивалд уодраме.

На идеју да Тополцима, Шумадинцима, али и осталима које пут нанесе у ову шумадијску варош понуде нове културне догађаје нису дошли ни, како то обично бива млади, ни разне невладине организације, нити прекаљени „културњаци",в ећд вепен зионерке.

Наиме, идејни творци ове манифестације су Снежана Маринковић и Лидија Видмар, а како саме кажу разлог је једноставан. Биле су активне током свог радног века, па не жале труда ни времена, ни сада кадасу у пен зији.

- Од недавно смо у пензији, али ваљда не можемо да мирујемо. Топола је „гладна" културних дешавања, па смо, тако, осмислиле једну занимљиву манифестацију, повезале одређене људе, добиле подршку општине, а онда и овдашњег Културног центра, објашњава Снежана Маринковић, координаторка фестивала.

Према њеним речима, гостовања позоришних трупа и театара у Тополи су ретка, а публике увек има. За добре представе тражи се и карта више, а то је било управо оно што је подстакло ове две даме дана правеј еданф естивал.

Дуго су размишљале какву би форму могао да има фестивал и ко би све помогао. На крају су се одлучиле за фестивал дуодраме, пошто у Србији сличан фестивал не постоји. У помоћ су одмах позвале нашег познатог глумца Игора Ђорђевића, иначе рођеног Тополца, који се радо одазвао, а помогла је и Драгана Бошковић, па су се коцкицебр зосло жиле.

РЕПЕРТОАРФЕ СТИВАЛА

Снежана Маринковић истиче да је већина учесника првог фестивала дуодраме у Тополи изашла у сусрет тражећи само дневнице и путне трошкове, што је у многоме помогло да до фестивала уопште и дође. Ипак, ту се, како каже, неће зауставити.

- Наша намера је да фестивал прерасте у међународну манифестацију, па је тако ове године у жирију, поред Драгане Бошковић, драматуршкиње и председнице жирија, Мирко Бабић, глумац и Гјоргију Јолевски, редитељ из Скопља, селектор Охридског фестивала. Надамо се да ћемо добрим гласом стићи и до региона, па ће бити лакше и да се организује овај фестивал. Намера је да то буде фестивал са представама из региона нана мар азумљивимј езицима.

Организатор фестивала је Културни центар, уз подршку општине Топола и Удружења драмских уметника Србије. До 12. септембра тамошњој публици представиће се шест представа, а селектор Игор Ђорђевић, првак Драме Народног позоришта одабрао је дуодраме из Београда, Крагујевца, Новог Сада,У жицаи Ш апца.

Прва на репертоару била је представа Београдског драмског позоришта „Савршен крој", а главне улоге су тумачили Драган Петровић Пеле и Слободан Бода Нинковић.

Потом се публици представио новоосновани „Театар на Пивари" из Крагујевца, комадом „Магнети" у режији Драгана Јаковљевића. Реч је о трагикомичном приказу нашег менталитета, нарави, али и поремећених и искривљених вредносних судова, којим се описује и уједно критикује стање српског друштва данас. У комаду играју чланови ансамбла Књажевско- српског театра Иван Видосављевић и ЗдравкоМ алетић.

Након ове представе публика је могла да види и дуодраме „Мушке ствари", „Крај викенда" и „Краљицусм еха".

Фестивал ће затворити дуодрама позоришта „Славија" – „Догодине у исто време", по тексту Бернарда Слејда, а у режији Божидара Ђуровића. У представи играју Нела Михаиловић и Милан Лане Гутовић.

Иначе, Награду за најбољу представу фестивала „Карађорђев печат" доделиће публика својим гласовима, а жири ће одлучивати о две награде, за најбољу глумицу и глумца.

М. ЧЕР

ОДЈЕКМ ОКРАНЧЕВИХД АНА

Концерт Првог београдског певачког друштва

У години обележавања 100 година од смрти Стевана Мокрањца у сали Прве крагујевачке гиманазије наступиће хор којим је овај велики српски композитор дириговао од 1887. године

У организацији Мокрањчеве задужбине и овдашњег Музичког центра, у оквиру турнеје под називом „Одјек Мокранчевих дана", у недељу, 14. септембра, од 20 часова, у сали Прве крагујевачке гимназије, наступиће Прво београдско певачко друштво под диригентском палицомС ветланеВ илић.

На програму ће се наћи дела Бортњанског, Маринковића, Станковића, Мокрањца, Балакиријева, Чајковског, Говедарице и Бајића. Ово је прилика да се у години обележавања 100 година од смрти Мокрањца чује хор којим је и он сам дириговао.

Прво београдско певачко друштво основано је 1853. године. Временом је прерасло у националну институцију, која чува и наставља српску музичку и духовну традицију. Изузетно богат историјат овог певачког друштва представља, уједно, и историју духовног и културног изграђивања наше земље. Овај најстарији хор у Србији је, у својству краљевског амбасадора културе Србије, наступао пред највећим владарима Европе. Као хор Краљевског Двора, учествовао је на церемонијама крунисања свих српских владара и интронизацијама патријарахаС рпскец ркве.

Диригенти и хоровође Друштва су били најзначајнији композитори и диригенти Србије: Стеван Мокрањац, Корнелије Станковић, Јосиф Маринковић, Даворин Јенко, Станислав Бинички, Стеван Христић, Милоје Милојевић, Дивна Љубојевић, Владимир Милосављевић.

Своје златно доба Друштво је доживело током тридесетогодишњег рада најчувенијег српског композитора, Стевана Стојановића Мокрањца, у својству уметничког руководиоца и диригента. Европске новине писале су, у прошлом веку, о Друштву као о једном од најбољих хоровасв етат огв ремена.

Од јануара 2004. године, у својству диригента и уметничког руководиоца хора је Светлана Вилић, а Друштво са великим успехом одржава турнеје и концертеу з емљии с вету.

„ВУЛКАНИЗ ДАВАШТВО"НА ГРАЂУЈЕ

Опсесивнис трах

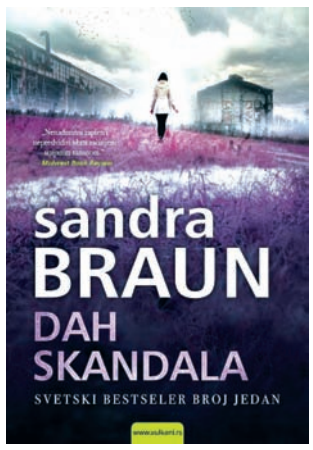

Два најбржа читаоца „Крагујевачких" биће и овог петка у прилици да својој библиотеци додају занимљив наслов „Вулкан издаваштва". Реч је о књизи Сандре Браун „Дах скандала".

Облаци су плакали због ње. Магла, која се местимично спуштала читавог дана, претворила се у жалосну кишу. Могла је да буде мртва, исто као што је сада жива. Али не, то није била баш цела истина. Једина њена опсесија сада је бекство, а жеља за светом постала је јача од воље да преживи.

У кишној, топлој ноћи негде на југу, Џејд Спери је окусила најгори кошмар који може задесити један млади живот. Отргнута од безбрижних младалачких идеала и женских снова, успела је да побегне што даље од успомена. Али никада није заборавила далеки, успавани град у којем је владао закон једне богате породице. Као ни њиховог размаженог сина, који је у друштву два пријатеља променио њен живот заувек. Годинама након што је преживела брутални напад, Џејд још покушава да се ослободи опсесивног страха. Једног дана, вратиће се да наплати сваку проливену сузу, али и да открије вео ледених емоција испод којих и даље куца људско срце, спремнопо повод ав оли.

Сандра Браун једна је од 50 најчитанијих аутора по мишљењу Њујорк тајмса, што потврђује податак да је преко 70 милиона њених књига преведено и штампано широм света. Пре него што је почела да пише, радила је као манекенка и ТВ водитељка. Удата је и живи у Тексасу.

Потребно је да у петак, 12. септембра, позовете 034 333 116, после 10 часова и добићете ову књигу. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Вулкан", која се налазиу Тр жномц ентру„П лаза".

ФРАНЦУСКИФИЛ МСКИК АРАВАН

Циклус *Класици*

Јесењи део филмског програма СКЦ-а, циклуса филмова „Класици", у оквиру програма „Француски филмски караван" започео је остварењем „Црвени круг" Жан-Пјер Мелвила. „Црвени круг" несумњиво је један од најбољих филмова француског филм ноара, приказује судбине неколико ликова које покрећу различити мотиви, уз заједничку нит – усамљеност. Ово филмско остварење права је посластица за све филмофиле и поштоваоце француске кинематографије, али и прилика за све оне који би о њој желели да сазнају нешто више.

Караван филмова наставља се у понедељак, 15. септембра, када ће се на репертоару наћи филм „Хирошимо љубави моја" (1959), у режији Алена Ренеа. Главне улоге тумаче Емануел Рива, Еижи Окада, Бернар Фресон.

Први дугометражни филм Алена Ренеа, са Трифоовим „Четиристо удараца" и Годаровим остварењем „До последњег даха", чини култну трилогију француског

„Новог таласа". Реч је о драми која описује љубав између Францускиње која снима филм о Хирошими и јапанског архитекте. Они ће имати два дана за љубав, током којих се не зна да ли ће се она након тога вратити мужу и деци у Париз, на снимање новог филма, или ће остати у Јапану са својом јапанском љубави.

До краја септембра овдашњи филмофили моћи ће да погледају и филмове „Пепе ле Моко" Жилијен Дививије и „Жил и Џим" Франсоа Трифоа.

Сви филмови ће бити приказани у „Кутији Шибица", сваког понедељка у термину од 20.30 часова, а улаз је бесплатан.

Програм „Француски филмски караван" реализује се у сарадњи са Француским институтом у Београду, а овогодишњи програм подржала је компанија „Имлек".

УКРАТКО

Сазревање уД обрачи

Шеста манифестација Поетске кнежевине Гружанске, „Миленини извори", отворена је изложбом слика „Сећање" сликара Милена Милетића, рођеног у Лапову, којег су присвојили културни посленици из Горњег Милановца. Иначе, ову поставку отворила је Славица Ђукић Дејановић пред стотинак љубитеља ликовне уметности.

- Одазвао сам се позиву да излажемн у Добрачи, јер ме је привукла прича ове поетске манифестације, која се уклапа у децентрализацију културе. Добио сам много више него што сам очекивао, а пријатно ме је изненадила и госпођа Дејановић, познавањем мог дела, али и мог живота, рекао нам је после изложбе Милан Милетић, сликар посебног вида метафизичког фигуративног сликарства.

Манифестација „Миленини извори" у Добрачи, наставиће се у суботу, 13. септембра, од 18 часова, поетским дружењем и пројекцијом документарног филма о песнику Момиру Војводићу. О његовом песништву беседиће Слободан Машић и Добрива Ерић.

М. И.

Кућач уднихд уша

У четвртак, у „Кутији шибица", биће организована филмска пројекција и дискусија, а на репертоару ће бити филм „Кућа чудних душа". У овој драма главне улоге тумаче Мерил Стрип, Џереми Ајронс, Глен Клоуз, Антонио Бандерас, Винона Рајдер.

Радња се одиграва у Чилеу, 1973. године. Клара је необична девојчица, поседује способност видовитости и телекинезе, па мештани стално траже помоћ од ње. Током једне такве сеансе Клара предвиди смрт своје старије сестре, што се нажалост и обистини. Малена Клара се осећа кривом и после сестрине смрти престаје да прича. Од тада све своје доживљаје записује у дневник. Једног дана, ти дневници ће помоћи и њеној ћерки Бланки.

Пројекција почиње у 20 часова, а улаз је слободан.

Краљевачкага лерија

Удружење ликовних и примењених уметника Краљева, односно тамошња Градска галерија, расписала је конкурс за излагање у слободним терминима у тој галерији у наредној години.

Конкурс је отворен за ликовне, примењене и мултимедијалне уметнике – за самосталне и групне изложбе. Галерији треба доставити захтев за излагање, биографију, најмање три рада (сликарска, вајарска, цртачка, графичка, из области примењених уметности, проширених медија) или ЦД са фотографијама радова, описом технике и формата радова, - каталоге или пратећи материјал са претходних изложби и контакт телефон и адресу аутора.

Конкурс је отворен до 30. новембра.

ИЗЛОЖБАУ ГАЛЕРИЈИС КЦ-А

Камени р укопис

У галерији Студентског културног центра отворена је изложба мозаика Петар Вујошевић, под називом „Опис рукописа". Уметник на овој поставци комбинује камен и рукопис из фототипског издања Његошевог „Горскогв ијенца".

У каталогу изложбе Ноел Путник наводи да мозаици Петра Вујошевића плене дискретном једноставношћу форме, али није тако једноставнод опретид оњ их.

- Попут питијских пророчанстава, чине се лако досежним, готово надохват јасног разумевања, да би нам већ у следећем тренутку посматрања мирно и са хладноћом камена наговестили да се у њима ипак крије много тога неухватљивог и уму и речима. Опиру се сувопарној интелектуализацији и дозвољавају приступ само непосредном опажању, смиреном, изоштреном и ослобођеном сувишних представа и очекивања. Као и савремени мозаик уопште, Петрове радове је могуће тумачити у разним кључевима: са позиција ликовне критике, историје уметности, семиотике и симбологије, чак и археологије. Но, ако им се већ морају приписати некакве речи и тумачења, биће довољно осврнути се на неколико референтних тачака које, чини ми се, одређују оквир Петрових мозаика – како онај видљиви, тако и невидљиви, објашњава НоелП утник.

У целокупном опусу Петра Вујошевића камен је много више од пукогма теријала.

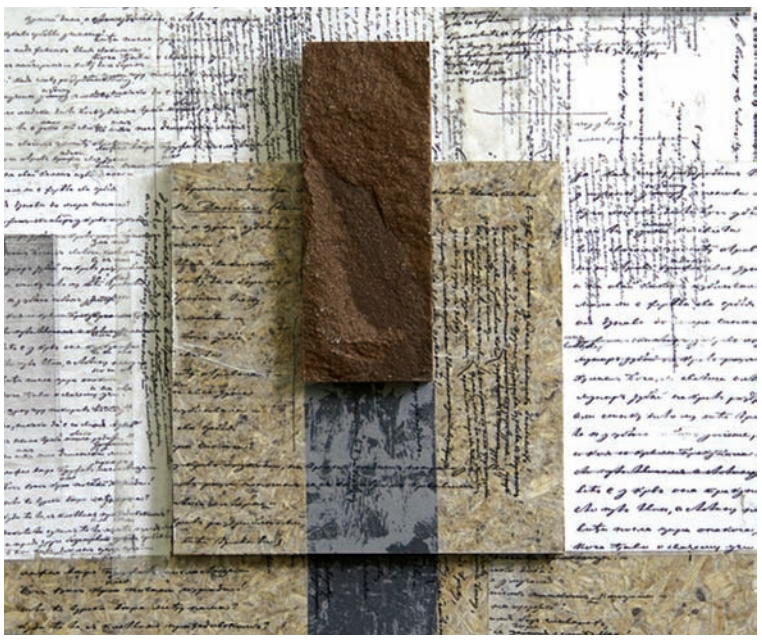

- Већ и својим именом предодређен за њега (петрос на грчком значи камен), поникао у стеновитом кршу безвремених црногорских пејзажа, уметник је од раних дана развио несвакидашњу присност с каменом. Његов однос према камену чудновато је непосредан: кад говори о њему, о његовим бојама и преливима у променљивој светлости, о грађи и текстури, стиче се утисак да говори о живом бићу. И заиста, камен је за овог уметника само привидно мртав, као што је то показао и Орфеј када је музиком покретао непомично стење, закључује Ноел.

Петар Вујошевић, рођен је у Никшићу, а живи и ради у Бару и Београду. Дипломирао је сликарство на Факултету ликовних уметности у Београду, где је магистрирао зидно сликарство. Дипломирао је и журналистику на Факултету политичкихн аукау Б еограду.

Члан је УЛУЦГ-а, УЛУПУДС-а, АИМЦ-а (Међународно удружење за модерни мозаик). Пре четрнаест година основао групу „Аметист" са још троје мозаичара. Самостално излагао у Бару, Београду, Будви, Подгорици, Панчеву, Зрењанину. На фестивалу „Барски љетопис" реализовао ауторске пројекте: „Један другисв ијет",

„Да, вода", „Легенда о гвожђу" и „Каменј ез намен".

Са групом „Аметист" реализовао је 33 изложбе кроз пројекте: „Сазвучје савременог, античког и рановизантијског мозаука", „Омаж Александру Томашевићу", „Савремени мозаик". Организовао је и водио многе радионице мозаика, а излагао је на преко стотину групнихи зложби.

(РЕ)КРЕАТИВНИК УРСГИ ТАРЕ

Брзои ј едноставноу чењесв ирања

УС тудентскомк ултурном центрупо чињен ови циклуспр ијављивањаз а „(Ре)Креативник урс гитаре",к ојиор ганизује „Гитара ртф естивал"у намерид ао собамасв их узрастао могућиб рзои једноставноу чењесв ирања гитаре.П ријављивање,у другом кругу, траје до 14. септембра

„(Ре)Креативни курс гитаре" замишљен је као пројекат који уводи у савремене технике акустичне и класичне гитаре. Заснован је на специфичном програму који се већ 15 година успешно користи на једној од најпрестижнијих музичких академија „Индиана Јуниврсти Џејкобс скул оф мјузик".

Овај течај гитаре садржи четири нивоа, односно курса, који омогућавају континуирано усавршавање и напредовање кроз продубљивање знања савремених техника и стилова акустичне и класичне гитаре. „(Ре)Креативни курс гитаре" конципиран је тако да сваки ниво траје један или два семестара. Обухвата 32 или 64 наставне јединице (часови се одржавају два пута недељно у трајању од 55 минута) и групну наставу (10-12 полазника у свакој групи). Подразумевају учење класичног, рок, џез и забавног изабраног репертоара. Сам курс се прати уз наставни материјал и специфичан уџбеник намењен полазницима, као и могућност изнајмљивања, коришћења сопствене или куповине нове акустичне или класичне гитаре по повољнијој цени.

Успех за сваког полазника је гарантован без обзира на узраст, таленат, слух и искуство, а како наводе организатори претходно музичкои скуствон ијеп отребно.

Као увод у нови круг овог курса, у недељу, 14. септембра, од 21 час, одржаће се концерт Данијела Маркеза, једног од најрепрезентативнијих бразилских гитариста, који својим стилом доноси карактеристичан звук Бразила са снажним ауторским изразом и аутентичним извођењем.

Његова музика се у великој мери ослања на перкусивне елементе и иновативну технику бас линије. Интензивно је свирао и снимао са чувеним бразилским уметницима инструменталне музике, а са оркестром „Фрево диабло", у 2010. години, освојио је најзначајнију бразилску награду за најбољи албум из области регионалне музике. Одржао је бројне радионице и предавања на престижним међународним институцијама. Наступио је у преко 40 европских земаља и на фестивалима као што су „Копенхаген џез", „Мир гитар фестивал", „Хапавеси фолк", а ове године је наступиои н а„Н ишвилу".

НОВОУ БИОСКОПУ

Мумину Њујорку

Од ове недеље на редовном репертоару биоскопа „Синеплекс" наћи ће се „Лове Хунтер: Приче из њујоршког таксија". Реч је о остварењу Немање и Бранислава Балеа, са Миланом Мумином у насловној улози.

Светска премијера овог филма била је на филмском фестивалу у Варшави, домаћа на новосадском фестивалу „Синема сити", а публика га је, на недавно завршеном фестивалу филмског сценарија у Врњачкој Бањи, наградилас пецијалномна градом.

„Лове Хунтер: Приче из њујоршког таксија" филм је о једној од највећих српских рокенрол звезда, Милану Мумину, фронтмену бенда „Лове Хунтерс", који је отишао у Њујорк са циљем да сними албум у Америци. Како би остварио свој циљ, возио је такси, а у исто време био у потрази за басистом. У његовом животу појављује се сјајан женски басиста, девојкак ојај ез аМ иланаб илав ишео дса мок олегиницеи зб енда.

Тек што су почеле пробе коначно окупљеног бенда, у Њујорк долази Муминова дугогодишња девојка из Србије која за њих двоје има потпунод ругачијепл анове.

Муминов смисао за хумор, његова истрајност да успе, доживљаји из таксија, галерија различитих ликова, улице Њујорка, само су неке од стварик ојеђ ео душевитип убликут окомф илма.

Филм је ауторски деби браће Бале, родом из Новог Сада, који већ дуги низ година живе и раде у Њурјорку. Поред Мумина у филму играју иЈе ленаС тупљанини Е ленорХ ачинс.

АНИМИРАНИФИЛ М

Храбриа утићПл оди

Филм о авантурама полицијске, Фолксвагенове „бубе", „Храбри аутић Плоди",п риказујесе у б иоскопу„С инеплекс".

Плоди је полицијски ауто, задужен да чува ред у свом граду. Сада ће добити задатак важнији од свих – да заштити нову атракцију парка природе, маму орла ретке врсте и њено јаје. Ствари се компликују када две шармантне жене лопови украду маму орла, а у једну од крадљивица се заљубип олицајацР ичард.

Плоди је шармантан ауто с којим је лако и дивно проводити време. Он је детињаст, импулсиван и све што ради, ради пуним срцем и труди се свим снагама да свој посао обави најбоље што уме. У исто време је храбар и воли да се игра, а онда када пронађе орлово јаје испод своје хаубе, заиста му је дозвољено да чини како мисли да је најбоље, јер није лакоб ринутио о рлићук ојио драстам ислећид ај еа уто.

Филм „Храбри аутић Плоди" заснован је на причи о омиљеном јунаку који је у Норвешкој био неизбежан део дечије културе скоро три деценије. Лик Плодија створио је полицајац Аге Магнусен средином осамдесетих, а ово остварење је заправо наставак филма из 2010. године. Радња је смештена на северу Норвешке, у региону који не само да је чувен по магичној северној светлости, већ и по невероватном заласку сунца и том веома посебном, топлом летњемсв етлу.

Филм „Храбри аутић Плоди" синхронизован је наср пскиј език.

ПРВА КРАГУЈЕВАЧКА ГИМНАЗИЈА У КУЛТУРНОМ И ДРУШТВЕНОМ ЖИВОТУ ГРАДА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА (26)

За псовку – трајно искључење из школе

Пише **Дејан Обрадовић**

Искључење на две, три и четири школске године представљало је врло тешку казну, од које је тежа могла да буде само трајно искључење из свих школа у месту и држави. Овако дуге временске казне биле су предвиђене за вишеструке кривце, фалсификате, тешке крађе... Примери које наводимо показују да се Наставнички савет није двоумио у заштити наставничког угледа, али и угледа својих ученика и саме школе.

Казна од две године примењена је према Богољубу Павловићу, 28. фебруара 1922. године пошто, када је професор Бранимир Вулић прекинуо час француског језика, није хтео да изађе напоље, већ је демонстративно сео на место. Пре тога је био слаб по успеху, поновац, па је зато казна била већа. Миладин Миладиновић је кажњен због фалсификовања једног дана боловања у болесничкој књизи.

Ученик Радосав Божић је крао по капутима ученика, а Векослав Кордеш је препродавао украдене рукавице, шалове и друго. Први је кажњен удаљавањем на две године из свих школа у месту, а други на годину дана. Због крађа, које су често деловале као одраз социјалног стања ученика, истом казном су кажњени Миодраг В. Симић (више пута поткрадао своју газдарицу), Трифун Божиновић (украо другу француску читанку) и Александар Милановић (украо слаткише из бифеа „Соколане“).

Није било допуштено да се вређају чланови породица ученика. Ђак трећег разреда Милан Лепчиновић је у октобру 1923. кажњен искључењем на две године због „писања анонимних срамних и циничних писама једном другу у којима му вређа млађу од њега сестрицу“.

За Драгослава Ивановића се 1939. године истицало да је раније кажњаван, дрзак у одговорима, али је посебно запажено да „показује склоности које не одговарају ни његовим годинама ни околини“. Једногласно је искључен на две године. Радомир Арсенијевић „због омаловажавања свештеника и крађе торбе са књигама свога друга“ добио је исту казну.

Казне без милости

Искључење на три школске године искусио је Миодраг Јовановић, 26. јуна 1928. „због дрског понашања према наставнику земљописа и фалсификовања ђачке књижице“, док је Илија Максимовић кажњен истом казном 20. јануара 1939. јер је физички напао другог ђака и отео му рукавице и марамице, које су нађене приликом претреса, а код њега су се нашли и „неки врло ружни цртежи“, за које се не наводи на шта су се односили. С обзиром да је већ био кажњаван, примењена је тако оштра мера.

Искључење на четири школске године се ретко примењивало. Разлози за ту казну су били везани за тешке речи на рачун наставника и лажне „хуманитарне акције“. Илустративна су два примера:

Ученици петог разреда Веселин Секулић, Русомир Бркић и Драгослав Петровић написали су писма свом другу из Алексиначке гимназије, које је на волшебан начин из Алексинца стигло на сто Наставничког савета. „У њима су нападани на врло ружан начин поједини наставници ове школе. Писма су пуна „шатровачких“ и „порнографских израза“. Бркић и Секулић су кажњени из свих школа у месту на четири године, а Петровић се провукао са укором Наставничког савета, јер се сматрало да је био под јаким утицајем прве двојице.

Ученик првог разреда Марјан Недељковић је са још једним искљученим учеником Грађанске школе обилазио радње и кафане по граду и прикупљао прилоге за сиромашне ученике, лажући да је то по одобрењу директора Лазара Ђурчића. Прикупљени новац сами су потрошили. Кажњен је пошто је признао кривицу.

Трајно искључење следило је за тешке прекршаје према наставницима (псовање, претње и физички напади) и због крађе. О таквим преступницима школа је обавештавана и од локалних судских и полицијских власти. Случајеви су пажљиво разматрани, а донета одлука слата је на одобрење Министарству просвете. Када је постајала извршна, објављивана је у „Просветном гласнику“.

ПРЕДРАТНИ ЦЕНТАР КРАГУЈЕВЦА

Суплент Александар Лазић је 24. фебруара 1922. известио Наставнички савет да му је писмом јављено да је Градски суд притворио ученика другог разреда Милутина Карановића. Истог дана је затражена информација од суда. После извештаја Градског суда да је овај ученик ухапшен због крађе и његовог признања кривице, искључен је „на свагда“ из свих средњих школа у Краљевини СХС. Крао је жито са кола, са још једним саучесником, и бежао из притвора, па није имао олакшавајућих околности. Министарство је 7. марта потврдило ову одлуку.

На седници 30. августа 1922. разматран је случај ученика шестог разреда, Владислава Радовића, који је учинио „једну од највећих ученичких кривица“, јер је на улици, пошто је пао на поправном испиту, претио и вређао наставника Драгослава Милојковића, псујући му сунце, матер, оца и др. Ученик се бранио да је то учинио у афекту и да је професор прво њега опсовао. Искључен је трајно из свих школа у Краљевини СХС, што је потврдило Министарство просвете.

Живота Ђукић, ученик петог разреда, због шест слабих оцена требало је да понови разред. Демонстративно је поцепао ђачку књижицу и при изласку опсовао Бога свим наставницима, претећи им. Кажњен је, по пријави наставника Драгослава Милојковића.

Ученик Педагошког одељења Живојин Миливојевић кажњен је трајним искључењем из школе јер је псовао мајку наставнику цртања који није хтео да му поправи оцену.

Биоскопи, пушење, корзо ...

Постојање неуједначених ставова и схватања о томе шта је преступ, жеља да се делује подстицајем, а не казном, природна благост или строгост, доводили су до неслагања у наставничком колективу, поготово када се расправљало о пороцима и приватном животу ученика и санкцијама које су се тицале посете биоскопима, шетњи корзоом или пушења. Тада су се одлуке доносиле тесном већином.

Наставнички савет је 2. фебруара 1923. забранио да се ученици „не смеју скупљати по угловима улица“ и, у складу са наредбом Министарства просвете од 2. децембра 1922., „не смеју походити биоскопе, забаве, концерте, позоришта и др. чак и са родитељима, без одобрења директора или разр. старешине“. И 14 година касније, 28. октобра 1937., одлучено је да се ученицима не дозволи посећивање сваке биоскопске представе. Формиран је одбор за преговор са власником биоскопа ради приређивања посебних представа за ученике, који су чинили Илија Павловић, Петар Лазаревић и Олга Рудски. Одлучено је 13. новембра 1937. да сваки филм претходно виде два наставника, које ће одредити директор. Власник биоскопа је престао да доставља свој репертоар. Проф. Р. Гордић је предложио да се приређују „чисто ђачке“ представе, као биоскопске, тако и позоришне. У дискусији учествује десетак наставника, без коначног и јасно уобличеног става, па је, на предлог В. Рајичића, одлучено 17. децембра 1937, да се привремено забрани посета биоскопских представа свим ученицима док се не реши ово питање. Ученик Милан Обрадовић је без дозволе посетио биоскоп и кажњен укором Наставничког савета. Има још тежих примера како родитељи, може бити и несвесно, чине својој деци оно што би били дужни да им забране и тиме ремете правилан ток васпитања и отежавају рад наставницима. Само још један пример да наведемо. Недавно смо имали овакав случај: на биоскопским објавама стоји „за младеж забрањено“, а у биоскопу седи отац са својим сином учеником и заједнички гледају забрањени филм!“

Док су постојале казне затвора пушење се кажњавало затвором од три дана. Касније се кренуло оштријим мерама у сузбијању пушења, што је довело да се, по пријави професора Александра Кузмановића, ученик Душан Пауновић 1939. године, због пушења и куповине цигарета, казни искључењем на годину дана. Тај случај је изазвао дискусију на седници Наставничког савета, у којој су се чула опречна мишљења. Професор Драгомир Димитријевић тражио је да се истом казном казне сви који пуше на јавном месту, да би се сачувао углед школе. Уз то, тражио је да се ученицима забрани шетање по корзоу. Сасвим је супротан био став Илије Павловића, који је био против строгих казни за пушење, „јер је то навика“. Лазар Пантелић је сматрао да пушачи кваре и осталу децу, а директор Ђурчић је тражио од наставника да саветују ученике да не пуше. Изгледа да је ова расправа донела промену и ублажавање става према пушачима, јер је, само пар месеци касније, ученик Мојсије Поповић за то дело кажњен укором Наставничког савета, што се усталило у наредном периоду.

Слаб успех и велики број искључених ученика свакако су утицали да се 1. марта 1939. забрани корзирање ученицима од првог до четвртог разреда, а наставници су упозорени да врше надзор над корзоом. Проф. Р. Гордић је предложио да се забрани шетање по корзоу, „јер се ученици на корзоу скупљају у гомиле, пуше, добацују пролазницима непристојне речи“. Директор Ђурчић је ову тему оставио за касније.

Наставиће се

ДОГОДИЛО СЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Приредила ***Лела Вујошевић***

делимично користећи податке из Лексикона Крагујевца

Пре 111 година: на Крстводан, 14. септембра 1903. године, основано је Шумадијско коло српских сестара, месец дана након великог митинга одржаног у Београду на којем се приступило реализацији идеје о оснивању београдског Кола српских сестара.

За оснивање Шумадијског кола најзаслужнија је била Јелисавета Дукић, учитељица у пензији, која је изабрана за председницу Управног одбора. Као и у другим градовима, чланице управе Кола биле су образоване жене и припаднице угледних породица, које су омогућиле новооснованом удружењу друштвену афирмацију. Од 1909. па све до смрти 1928. године, на челу Кола била је Драгиња - Драга Павловић-Бојацић, супруга власника првог млина у Крагујевцу. Она је била најистакнутија председница и најзаслужнија за успешан рад и углед Шумадијског кола српских сестара.

Захваљујући ентузијазму и труду чланица Кола, пре свега Драге Павловић-Бојацић, прикупљена су значајна финансијска средства која су Колу омогућила да купи зграду у Вишњићевој улици бр. 3, где је 1921. године отворена Женска занатска школа Кола српских сестара.

Током дуже од три деценије Коло је радило као женско национално удружење са хуманитарним и просветитељским програмом. Кола српских сестара у Србији укинута су 1942. године, а 1946. нова социјалистичка власт је потврдила забрану рада Кола, карактеришући га као буржујску и реакционарну организацију. Сва његова имовина широм Србије национализована је, а истоимена друштва обновила су рад почетком деведесетих година 20. века. Крагујевачко Коло је обновило рад 14. маја 1991. уз благослов владике Саве.

Пре 191 године: 16. (4) септембра 1823. родио се Михаило Обреновић, најмлађе дете кнеза Милоша и кнегиње Љубице. Био је кнез Србије од 1839. до 1842. и од 1860. до 1868. године.

Детињство је провео у Крагујевцу, у Шареном конаку, и након доласка на власт радо је посећивао родни град. У непосредној близини Шареног конака саградио је за оно доба велику и масивну зграду која се по њему назва Михаилов конак. У Крагујевцу су установбранитељи, предвођени Томом Вучићем Перишићем, свргнули с власти кнеза Михаила, 1842. и изабрали новог кнеза Александра Карађорђевића. И током друге владавине (1860-1868) кнез Михаило је често боравио у Крагујевцу и на крагујевачкој Преображењској скупштини 1861. донесено је више важних закона уставног карактера.

Кнез Михаило је погинуо у Кошутњаку 10. јуна 1868. као жртва завере коју су организовали карађорђевци. Сахрањен је у гробници поред свог оца у Саборној цркви у Београду. Некадашњој улици ЈНА у Крагујевцу дат је назив Кнеза Михаила.

ШУМАДИЈСКЕ ПРИЧЕ

Владимир Јагличић

Ноћна исповест

СПАВАЧ је беспомоћан, али поседује надмоћ равнодушности. Поглед туђинца узнемирује: увек смо на процени, као стока пред клање. Такав сам поглед осетио на себи и пожурио да га отресем, као дозрелу красту.

То није било могуће. Могао сам једино да се загледам у лице које се унело у моју беспомоћност. Угледао сам два крупна ока чије су јабучице мрежене црвеним поточићима попуцалих капилара. Зато ми се тај поглед чинио крвавим. Али то није била крв, колико непојмљива брига. Схватио сам да човек који седи на столици, нагнут нада мном, као да се спрема да ме поједе - спава веома мало. Можда је овде преседео читаву ноћ. Та помисао ме ужасну. Можда сам пред њим бунцао, знојио се и превртао, изговарао неприличности. Схватио сам, упаничен, да зна све о мени, и то од тренутка кад сам зачет, до овог трена, кад се, пред њим, у постељини, увијам као црв. Преда мном је била снага коју човек не може имати, боље рећи на коју нема право.

- Треба да те браним - рече он, не гледајући не у мене, већ у зид. - А не знам како.

Полако се скупих у згрчку. Налактих се на јастук, полупридигут, привукох ноге, због чега се постељина набра као мала јорганска планина. Нисам могао да опростим себи то што сам затечен у тако јадном стању, кад ниједан одбрамбени рефлекс не помаже. Био сам скоро го пред овим човеком. Поглед на пиштољ, остао на столу, само појача осећај беспомоћности. Не би помогло ни да ми је под јастуком, али сам ту недохватност, сада, јаче осетио - као сопствени непоправљиви немар.

- Ја сам само возач - промуцах.

- Да - рече он. - Ти си само возач.

Рекао је то као се само од себе подразумева да сам превозио његову смрт. Да, ја сам само возач. Али, шта и кога сам возио? Како сам успео себе да доведем овамо, и довде? Сетих се детињства и одједном се забринух: таква сећања изроне пред кончину. Нисам био рођен да бих завршио живот овде, али је све указивало на то да су ми минути одбројани.

ПОГЛЕД ми паде на његову униформу. Био је то здепаст човек, али и поред стомака који му је клобучио униформу, нешто је говорило да је у одличној форми. Вероватно свакога дана диже тегове или трчи, или се рекреативно бави неким спортом, иако више није у годинама кад може да шутне фудбал или потрчи без плашње да ће уганути, или, чак, сломити чланак. Учинило ми се да овај човек сигурно трчкара, или брзо хода, или ради чучњеве и склекове, по полигонима, између рупа од бомби (таквих људи је, уосталом, било и у мојој матичној јединици: поподне га могу убити, али он ће јутрос да одради својих петнаест склекова, за разгибавање).

Широк врат је ваљано штитио облу главу на којој је мишје ошишана коса извиривала из мишићевске шапке која му је, зачудо, тако добро стајала. Тај човек био је одлучност сама. Она која не премишља и увек учини најбољи могући избор, не за себе, него за прилике у којима је себе затекао, или је сам себе у њих довео. Одједном ме прође, као дрхтавица, свест о томе да смо нас двојица, овде, на граници једне погибељне могућности коју је представљао свет који смо оставили напољу. Изван времена, у простору који није наш, и који се морао освојити. Био сам надомак предаје и преклињања да ме поштеди.

- Одакле си?

Покушавао сам да се сетим одакле сам.

- Из тог краја су...

Ређао је позната имена из отаџбинске историје, из културе. Та имена овде су стицала телесност, већу него што је била моја. Можда и његова. У сваком случају, ти давно мртви људи били су живљи од мене. И читавог овог, на смрт осуђеног шиптарског градића.

Почеше сузити прозори. Ако је нешто било добро, онда то: киша је једина милост коју сам могао да очекујем. Он је говорио шапатом, онако како понекад зашуми киша. Нисам могао да схватим о чему, то је личило на испрекидану исповест. Хватао сам само поједине њене делове, а они су ми личили на бунцање.

- Јер... разумеш... жива сила... дете... река...

Уопште није било речи о томе. Веровао сам да ми се суди, и то на живот и на смрт. Речима је одгађао, на неко време, доношење коначне пресуде.

ГОВОРИО је о некаквим облогама, о живом телу, обложеном масом коже и масти, који су привид нашег живота и залога непостојеће лепоте, непостојеће јер је изнутра крвава и говњава. Ми смо крв и говна и душа која бежи на нос од нас оваквих какви смо. А побегла би и да смо друкчији, њено је да бежи, наше да је узалуд ловимо. Говорио је о свом школовању, да никада није прихватио да је рат његов занат, него да се из тог привидног хаоса, а заправо потпуно уређеног света у којем смрт доминира и заводи сопствен ред, мора пробудити виша људскост и покушај заштите укаљане невиности која постоји у свакоме човеку. То није невиност детета, већ невиност новог бића у које сваки човек мора да се претвори, ако не жели да пропадне. То је претварање у нешто више него што човек може да поднесе. То је једновремено смрт и превазилажење смрти, преко ње саме, немоћне и подчињене служавке. То је, заправо, варакање смрти - човек не умире одиста, већ живи стално на њеном рубу, да би је боље упознао и да би је искористио, како она једино и заслужује. Парадоксално, тамо, на том рубу, човек је најзаштићенији.

Помислих да је у праву, помислих да је, можда, тако, јер тамо, на рубу, човек пази на сваки свој корак. Тамо живи пробуђена душа, у борби која јој даје право на дубље и битније постојање. Тада се може и одвојити, јер је пронашла довољно понижавајужих отисака у пролазном телу, и на земљи која је није задовољила. На неки начин, и она је преварена, онако како се варкају два принципа - један подземни, и други надземни, а све у корист јадног, јадно лукавог, човека. Одузети му то право могу једино далеко горе, опасније, далеко утварније и стравније силе, чији је извор демонски и које делају кроз нижа бића.

Готово да није ни важно за шта или против чега се боримо, али је борба неопходна као принцип самоостварења. Он је овде у име слободе која човеку не припада, и која је неопходна, као што је неопходна вода за пиће и ваздух за удисање. Ни они нам не припадају, али смо без њих мртва љуштура. Помислих - да то он мене не мами на некакву удицу у коју ћу се упецати као глупава мала рибица? Зашто ми све ово прича?

Говорио је о праву на потпуност које је потпуно супротно нашој цивилизацији у распаду чији се делови тела просипају на нас као разнети уд оног античког бога из којег настају све мањи и све гори светови. Схватио сам да он жели да од себе начини биће које је, на известан начин, веће од једне земље, положаја у држави, континенту, или чак васељени, јер упркос своје свести прима некакве резонансе из других светова. То су, разуме се, слушне халуцинације, али тиме нису мање стварне и убојите. Он им се подчинио и сада се понаша искључиво према њиховим правилима, водећи рачуна да не увреди велике богове оностраности који би својим утицајем могли да спасу, ако то она завреди, читаву људску расу.

Истовремено, поверовао сам да је то човек који не жели да изгуби ниједну малу утакмицу: као што се борио готово сам у свемиру, он, верујем, није допуштао да га победите у шаху, доминама, или на мале голиће: јер су то само схеме универзума у којима његов допринос мора бити учињен видљивим. Иначе, рашта живи?

ГОВОРИО је о томе да се његово здравље одавно урушило, али да је, како је рекао, већ раситнио шездесету годину и да много не мари због те урушености. Да не постоји човек од преко педесет година који не болује од неке озбиљне болести, и да је он, у том смислу, имао и среће. Надувена простата, пробадања у крстима, ноге које трне, висок притисак, закрчење на десној страни срца, повремене ноћне задуве - ствари су које се дају трпети.

ФРАНЦИСКО ГОЈА: САТУРН ЈЕДЕ СВОЈУ ДЕЦУ

Боравак на високим надморским висинама одувек га је челичио и помагао му да истраје, пододово ноћу, јер више нема ноћних задува, а некада су га притискале и мориле, по читав сат би покушавао да удахне дубоко, и не би успевао, оставши поред толико околног ваздуха, жељних а незадовољених плућа. То је било због килаже, а сада је ослабио. Питао ме је јесам ли жењен и када сам рекао да нисам, поче да се жали, најпре на жену, а затим и на своје родитеље. То су били људи старог кова који за децу нису марили; некада су деца увек била на последњем месту, рађаш их, рађаш, па које преживи, и то се задржало све до смрти родитеља. Иако их је из роднога крша превео у богату и плодну Војводину, иако су добили бивше немачко имање на којем су гајили свиње, овце и краве, и обрађивали земљиште, све што су радили радили су лењо и рђаво, жалећи за кршом у којем никада нису ништа вредно стекли, верујући да им је тамо са младошћу и здрављем остала и срећа. Овде су могли да живе богато, али шта ће им све то када више нису млади. То је, уосталом, схватљиво, говорио је, али ни према унуцима нису осећали нарочиту блискост.

Ја бих, вели, довео лети код њих свог сина и кћи на ферије, али они су једва чекали да деца оду и не сметају им у њиховим вечитим брачним свађама и надгорњавањима. Дешавало би се да не проговоре једно с другим читаве зиме, или лета, због некакве бесмислице на коју су и сами заборавили. Мати никада није успевала да опере, очисти и среди кућу, а отац никада да обради новодобијену земљу. Једва би успевао да прехрани говеда и свиње. Увек бих, говорио је, преко зиме, доносио месо на сушење и остављао, што њима, што мојој деци.

А он, иако је држао неколико крмача, пре би дозволио да поцркају од старости или неке свињске болести, но што би се сетио да закоље брава и осуши га за унучад. Исто је и с мајком: она је сваке зиме правила џемове и слатка, имала би и до двеста тегли разног укусног воћа, од дивљих јагода до боровница и шљива, али да пошаље теглу слатка унуцима никада се не би сетила сама - само ако је дете замоли и затражи, па и тад невољко, и стављајући до знања да је пљачкају.

Ни са супругом није прошао боље. И пре кћерине смрти било је с њом тешко, нарочито с јутра, када би устала и одмах почела да богорада зато што мора на свакодневни посао - као да он у касарну не мора, због тога што имају летње и зимске теренске обуке на којома се проводе, као и сви официри, док она остаје код куће да чува мусаву децу која стално кењкају, пишке и серу у пелене, у гаће и постељину. Она кува ручкове и одлази на посао у команду, док се он проводи са кафанским певачицама, јер она добро зна да на крају сваке вежбе војска позове неку певаљку у минићу коју добро плати и напије, а она се на крају скида гола и игра по столовима. Што је, уосталом, како је додао, било у потпуности тачно.

НЕКО време супруга је занемиравала и дом и децу, алкохолисала се, закашњавала с посла кући; напијали су је на послу, наравно, они који су га мрзели, да би му се осветили, јер је био најбољи у свему што је радио; на сваком такмичењу његовои војници су били први, на сваком такмичењу официра он је био првак; увек најбољи у региону, у области, у републици. Али, то не значи да неки фићфирић нема право да твојој жени понуди флакче ракије у заједничком друштву. Најпре у друштву, а после ће покушати и насамо...А зна се, од пијане жене - нема боље. Таква на све пристаје...

Трајало је то добрих годину или две. Напокон је почео по ћошковима ормана, и њеним ташнама, да налази пластичне флаше пива и ракијске унучиће... Трајало је, па се и то свршило. Али, коначни раскид означио је оно што су урадили његовом детету... Гледао сам га док је говорио о судбини своје кћери и схватио да пред собом имам старца који окончава и мој и свој живот. Рекли су да је самоубиство, али сви су знали да су његову ћерку убили муџахедини... Он и супруга више нису имали разлог за заједнички живот. Поготово супруга, јер син је био - његов син, у свему налик на њега, а кћи - њена кћи, слика и прилика. Од тада, он и жена живе као два острва, свако за себе, у свом делу куће... Све је требало да буде друкчије, али није, и једини лек је сан, кад се учини да се све вратило унатраг и да ће све испасти другачије.

Није, нити ће. Овде су заробљени у простору који никоме није дом, осим овим шугавим Шиптарима, а и они су заробљеници свог дома, јер им је забрањено да га напусте. Радо би га они напустили, али би онда читав град остао мета непријатељским авионима: док год су овде, свима је загарантована извесна безбедност. И тако, сви смо заробљени, говорио је: заробљеници су наши војници, заробљеници су Шиптари, заробљеници су твоји пратиоци који су овамо дошли да ме убију, заробљеник си ти који си се тек пробудио - једини који је овде слободан сам ја, иако никуда одавде не могу ни да се мрднем. Моја слобода је мој пиштољ који у сваком тренутку могу да уперим у своје чело. То није рекао, није то рекао, али сам помислио да таква слобода укључује уједно немар за сопствени живот и тврдоглаву жељу да се он одживи до свог биолошког краја: слобода је укључивала и забрану да се било ко петља у његове одлуке. Уздрхтах, сетивши се Васића и Милисављевића. Њихови лежајеви били су празни, уредно намештени, војнички сложени "на коцку", а њих двојице није било у соби.

ОДВАЛЕ

МИЛОРАД ДОДИК, председник РепубликеС рпске:

- Важним људима који су стварали Републику Српску и завршили у Хашком трибуналу ми ћемо посветити имена тргова, улица и институција, укључујући Караџића и Младића.

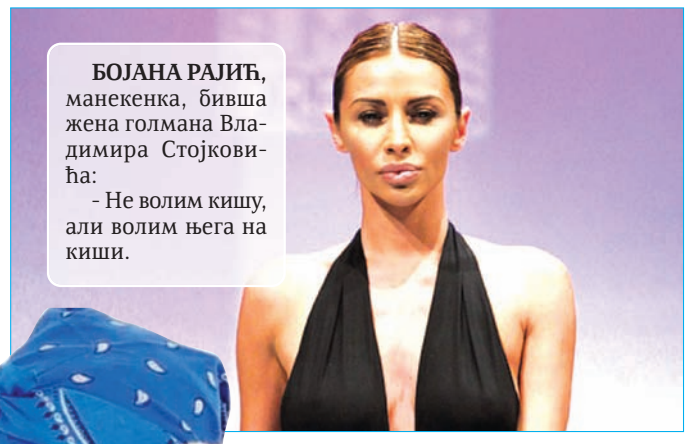

БОЈАНА РАЈИЋ, манекенка, бивша жена голмана Владимира Стојковића:

- Не волим кишу, али волим њега на киши.

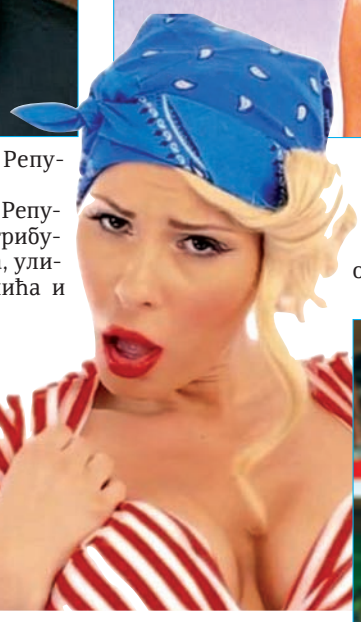

МИА БОРИСАВЉЕВИЋ, певачица:

- Све могу сама да постигнем, све осимв одоинсталатерскихр адова.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ, министарб езпор тфеља:

- Ми смо министарство које има буџет од шеснаест милиона динара, значи ја сам министарб езнов чаника.

СРЂАН ВЕРБИЋ, министарпр освете:

- Школа је врло слична игрицама, само што не добијатепо ене,не гоо цене.

ДАВИД АЛБАХАРИ, писац:

- Људе је изузетно лако дресирати, поготово кад пристану да живеу чо пору.

ИСИДОРАБ ЈЕЛИЦА, списатељица:

- У Србији је теже нађисм исаон его посао.

КРИСТИЈАН ГОЛУБОВИЋ, београдски „жестоким омак”:

- Нека нико не покушава да ме прави новим Арканом, јер сам изашао из криминала и чекамд етеи по родицу.

МОАМЕР ЗУКОРЛИЋ, муфтија Исламскеза једнице:

- Оџачари, пекари, лекари имају своје униформе, а само у случају Бошњака то је проблем. Сваки народ или заједница имају право на своје симболе, а ако желе и -у ниформе.

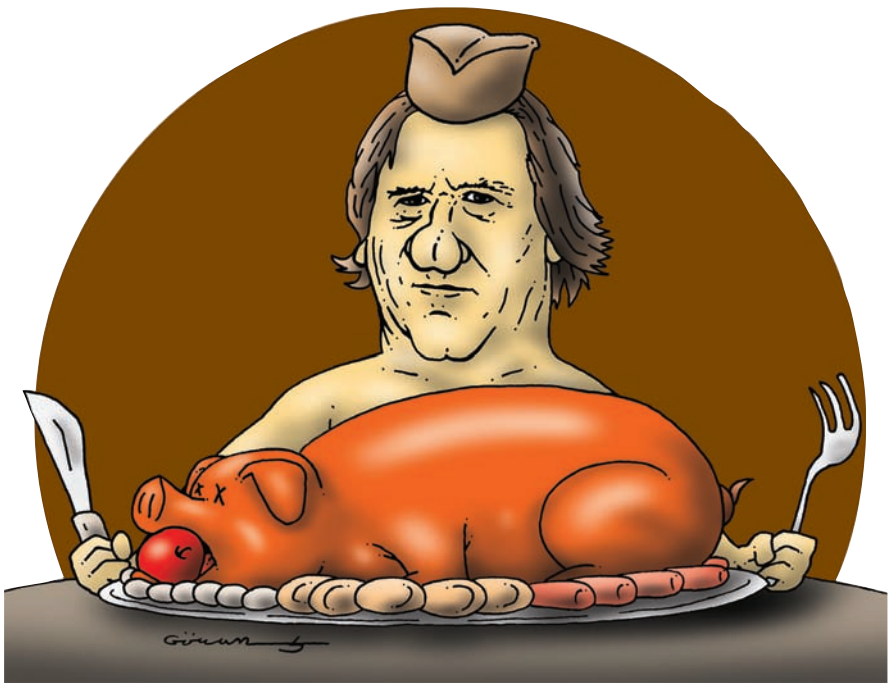

Карикатура Горан МИЛЕНКОВИЋ

ВИЦОТЕКА

Будућност

Пита учитељица ђаке шта ће битик адп орасту.

- Ја ћу бити лекар – каже Јовица.

- Ја хоћу да будем пилот – кажеС тевица.

- Ја ћу да будем мама – кажеМ илица.

Учитељица се онда обрати Перици.

- Знаш ли ти шта ћеш да будеш?

- Знам, учитељице, ја ћу помоћи Милици да буде мама.

Тоалет

Дошао сељак у хотел са пет звездица, али притерало га и он почне да тражи тоалет. Коначно, види на једним вратима мушку ципелу, на другој женску, али он обави нужду поред тоалета. Наиђе портир и поче да виче:

- Будало једна, што се ту унереди, што не уђеш у тоалет?

На то ће сељак:

- Господине, ја гледам – на једним вратима мушка ципела, на другим женска, а ја у опанцима.

Квиз

Учествује Лала у квизу „Милионер” и добија питање за рекорднун аграду:

- Да ли је ваша Соса међу ногамао бријана?

- Размишља Лала, није сигуран, па се обрати водитељу:

- Дајте ми помоћ пријатеља.

Шампон

Долази плавуша у продавници козметике и жали се продавцу:

- Јуче сте ми продали овај шампон, а на њему пише да је засу вук осу!

- Јесте, па шта није у реду – питап родавац.

- Ја кад перем косу, она ми јем окра.

Тапете

Долази комшија код Пирођанца и затиче га како скида тапетеса з идова.

- Је ли, комшо, стављаш ги новета пете– п итаг а.

- Јок, бре, селим се.

Сусрет

На Ускрс иде свештеник улицом, сретне Земунца и поздравиг а:

- Христос васкрсе, младићу!

Земунацм уо дговара:

- Чуо сам, брате, звучи страшно.

Јурњава

Прилази клинац полицајцу и питаг а:

-Ч ико,к оликој еса ти?

- Једанаест – каже полицајац.

- Е, кад буде дванаест, ти ћеш да ме пољубиш у задњицу –к ажек линац.

Полицајац се разбесни, почне да јури клинца, никако да га стигне, кад налети на колегу.

- Где јурцаш, шта се догодило – пита га овај?

- Види оно дериште, рекло ми да кад буде дванаест сати да гап ољубиму з адњицу!

Други полицајац погледа у сат и умирујућим тоном обратисе к олеги:

- Полако, бре, тек је пола дванаест.

ЦАНЕ

Горан Миленковић

На основу Одлуке Скупштине
Предузећа за путеве Крагујевац д.о.о. бр. 02-230,
оглашава се

ПРОДАЈА РАСХОДОВАНИХ ОСНОВНИХ СРЕДСТАВА

методом јавног надметања

1. Предмет продаје су следећа расходована основна средства:

Р.бр.	Назив средства	Интерни бр.	Година произ-водње	Стање средства
1	Дизел генератор TORPEDO		1971	Није у функцији
2	Мобилни дизел компресор Atlas Copco XA40J	0170303	1989	Није у функцији
3	Утоваривач на точковима L – 500	0020301	1967	Није у функцији
4	Утоваривач на точковима VEPER	0020310	2002	Није у функцији
5	Хидраулични багер RD600B	0030301	1991	Није у функцији
6	Хидраулични багер RD600B	0030303	1991	Није у функцији
7	Хидраулични багер RD600B	0030304	1991	Није у функцији
8	Мотор гредер STT G110	0070301	1977	Није у функцији
9	Ваљак BOMAG BW76	0080304	1987	Није у функцији
10	Ваљак BOMAG BW76	0080305	1987	Није у функцији
11	Ваљак BOMAG BW90	0080315	1996	Није у функцији
12	Ваљак BOMAG BW90	0080316	1996	Није у функцији
13	Камион кипер FAP 1414	0540303	1989	Није у функцији
14	Камион кипер FAP-Mercedes 1417	0540304	1991	Није у функцији
15	Камион кипер FAP 1921	0550301	1990	Није у функцији
16	Доставно возило ОМ 35.8	0770302	1986	Није у функцији
17	Путничко возило AUDI 80	0710303	1990	Није у функцији
18	Вучени посипач	0510316	2003	Није у функцији
19	Хидраулични чекић OiK H310S	0120301	1997	Није у функцији
20	Разни метални отпад			

2. Термин разгледања предмета продаје врши се радним данима у пословном кругу предузећа, на адреси Индустријска бб, Илићево, Крагујевац у периоду од 09^{00} до 14^{00} часова, све до 30.09.2014. године;
3. Јавно надметање ће се обавити дана 03.10.2014. године са почетком у 10^{00} часова у пословном кругу, на адреси Индустријска бб, Илићево, Крагујевац;
4. Право куповине имају сва правна и физичка лица;
5. Расходована средства се продају у виђеном стању и неће се примати никакве накнадне рекламације које се односе на квалитет и остале карактеристике средстава;
6. Право на куповину расходованих основних средства остварује лице које понуди највишу цену по средству, а за куповину отпадног гвожђа лице које понуди највишу цену по килограму;
7. Купац је дужан да у року од 3 (три) радна дана од дана потписивања Записника о избору најповољније понуде закључи Уговор о купопродаји и изврши уплату на текући рачун предузећа, а расходовано основно средство преузме у року од 2 (два) дана од дана уплате;
8. Сва потребна обавештења се могу добити од руководиоца РЈ Механизација и Ремонт, Миливоја Вукићевића на бр. телефона 064/89-58-525.

ЈАВНО СТАМБЕНО ПРЕДУЗЕЋЕ „КРАГУЈЕВАЦ"
ОБЈАВЉУЈЕ

ОГЛАС

О ДАВАЊУ У ЗАКУП ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА
на одређено време до 3 године

Николе Пашића бр. 2 канцеларија 8, приземље, површина 14,00 м2 - цена по м2 износи 935,00 дин.
- У цену није урачунат ПДВ.

Закупац сноси и трошкове осигурања и ПДВ.

Понуде се достављају у затвореној коверти са назнаком „Понуда за закуп пословног простора„ и то искључиво поштом на адресу ЈСП „Крагујевац", Николе Пашића бр. 2.

Понуда треба да садржи:
- име и презиме односно назив фирме,
- адресу,
- број телефона за контакт,
- податак о занимању, делатност,
- висина закупнине по м2
- број закупнина које се нуде унапред

Изабрани понуђач је дужан да пре закључивања уговора о закупу уплати закупнину за број месеци који је навео у понуди а најмање за два месеца унапред.

Пословни простор који се оглашава користе закупци и биће усељиви по њиховом исељењу.

Рок за подношење пријава је 8 дана од дана објављивања.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ
И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

на основу члана 29. став 1. и став 2. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 36/09) даје следеће

ОБАВЕШТЕЊЕ

да је овај орган донео Решење да није потребна израда Студије о процени утицаја на животну средину Пројекта складиштења електричног и електронског отпада на кп 1/7 КО Крагујевац 2, носиоца пројекта, РЕЦ-ЕЕ-О Београд, Томе Буше 14, 11000 Београд.

Заинтересована јавност може да изврши увид у донето Решење сваког радног дана од 10-13 часова у просторијама Министарства пољопривреде и заштите животне средине у Београду, Омладинских бригада 1, соба 426 и www.eko.minpolj.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/и достави своје мишљење у року од 10 дана од дана објављивања овог обавештења.

Заинтересована јавност може уложити жалбу на донето Решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења.

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине, Одељење за просторно планирање,на основу члана 63. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС" бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10- Одлука УС , 24/11 , 121/12 ,42/13 -одлука УС, 50/13 - Одлука УС, 54/13 и 98/13- Одлука УС)

ОБЈАВЉУЈЕ

Јавну презентацију Урбанистичких пројеката

1. Урбанистички пројекат за изградњу пословног објекта на кп. бр. 5899 КО Крагујевац 1
2. Урбанистички пројекат за кп. бр. 5372/1 КО Крагујевац 1, у улици Стојана Протића бр. 25
3. Урбанистички пројекат за доградњу породичног стамбеног објекта на кп. бр. 10612 КО Крагујевац 4
4. Урбанистички пројекат за изградњу вишепородичног стамбено-пословног комплекса на кп.бр. 10779, 10781 и 10783 КО Крагујевац 4, у улици Светозара Марковића бр. 102 и Боривоја Дробњаковића бр.2 у Крагујевцу

Јавна презентација се организује у периоду од 18.09.2014. до 24.09.2014. године у просторијама Града Крагујевца, Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине, Одељење за просторно планирање у периоду од 09-14 часова.

Позивају се сва заинтересована физичка и правна лица да изврше увид у урбанистички пројекат, као и да у току трајања јавне презентације доставе своје примедбе и сугестије у писаном облику Градској управи за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријату за грађевинарство,урбанизам и заштиту животне средине, Одељењу за просторно планирање, Трг Слободе 3. 34000 Крагујевац.

Заинтересованим физичким и правним лицима која врше увид у изложени урбанистички пројекат, Томислав Спасенић, начелник Одељења за просторно планирање, пружиће потребне информације и обавештења о садржају јавне презентације.

Мали огласи

ПРОДАЈЕМ кућу од 80квм у Трновчу код Велике Плане. У склопу куће је локал од 20 квадрата и земљу 1,60 хектар поред Мораве (може да се испарцелише). Може и замена за стан у Крагујевцу. Тел: 064-197-7972.

ПРОДАЈЕМ њиву од два хектара, дељива на плацеве, Мајинић, поред пута, 500 м удаљен од градског превоза. Тел: 561-112, 061-255-0153.

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године. Тел: 034-360-202, 063-77-11-002, Arsi}.harsich@gmail.com

ИЗДАЈЕМ халу од 220 квадрата у Маршићу иосам ари плаца (паркинг, вода, струја, мокри чвор, телефон, поред главног пута). Тел: 0633554296, 0033 148697049.

ОГЛАШАВАМ НЕВАЖЕЋОМ годишњу аутобуску карту на име Нешковић Светислав.

ОГЛАШАВАМ НЕВАЖЕЋОМ годишњу аутобуску карту број 073490, на име Комненовић Радојка.

ОГЛАШАВАМ неважећом годишњу аутобуску карту, на име Матић Милорад.

ОГЛАШАВАМ неважећим сведочанства ОШ „Ђура Јакшић", на име Тамара Станковић.

ОГЛАШАВАМ неважећом годишњу карту за превоз бр. 080194, на име Поповић Половина Јока.

ОГЛАШАВАМ неважећом годишњу карту за превоз бр. 077053, на име Јеремић Милијана.

Дана 17. септембра 2014. године навршава се годинаод к адај епр еминуо

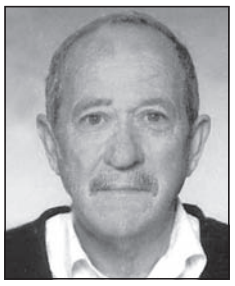

ЉубишаМ иленковић

дипл.и нжењерг еодезије

С поносом и љубављу чуваћемо те вечно у нашим срцима.

Твоји:
супругаЛ ола,си нНе бојшаи ћ еркаНа таша
сапо родицама

Четрдесетодневнипо мен

МиланТр ивић

1926 – 2014.

Сљ убављуи по штовањем.

Породица

СЕЋАЊЕ

РајкоР оган

13. 9. 2001 – 13. 9. 2014.

Твојина јмилији

У среду, 17. септембра 2014. године навршава се 40 дана како није са нама

Млинар
ЉубицаР ођа

1934 – 2014.

Позивамо рођаке, пријатеље и комшије да у 11 сатипр исуствујупо менуна В арошкомг робљу.
С љубављу и поносом чувећу успомену на тебе и увек ћеш бити у мом срцу.

Твојабр атаницаД рагана
сапо родицом

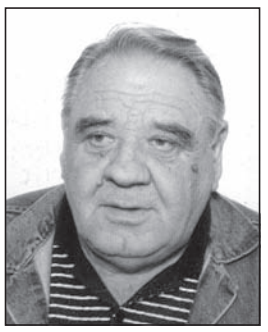

СаваФ илиповић

2006 – 2014.

С поносом и поштовањем чувамо успомену на тебе, твоју доброту, љубав, разумевање и подршку којуси на мне себичнопр ужао.

ПородицаФ илиповић

Са жаљењем обавештавамо пријатеље да је у Паризу преминуо

ЉубодрагМ урузовић
Буби

1956 – 2014.

Одил, Лека, Ула и Јованка, Горанче, Века, Бане и Милица, Срба, Вељко, Стефан, Марина, Дарко Гужва, Лаза Француз, Гоца Италијанка, Сава Страва, Сиц, Неца и Шаре

Дана28. а вгуста2014. г одинео тишаој ен аш

ВелиборМ иловановић
Веља

Вечити сањар и младић у души, упркос својим годинама волео је и славио живот, волео је све људе и био вољен. На вечни пут је испраћен 30. августа 2014. године, на Палилулском гробљу у Крагујевцу, уз најдражу песму и сузе његових најмилијих и многих пријатеља.

Из свег срца се захваљујемо свима који су увек били уз њега, па и тада кад је одлазио.

Увек ће га волети: супруга Мирјана, ћерке Маријана и Јелена, унуци Лазар и Реља, унуке Ана и Оливера, праунук Вања, зетови Мића, Иван и Немања, сестра Љиља, браћаЖ ицко,М ићаи Д асаса по родицама

СКАНДИНАВКА

248	ВАРОШИЦА У ШУМАДИЈИ СА СЛИКЕ	ИЗЛОЖБЕНИ ПРЕДМЕТИ	"ТРЕМОЛО"	ИМЕ ФИЛОЗОФА И МАТЕМАТИЧАРА ДЕКАРТА	БЕЗВУЧАН	БОЛЕСНИК ОД ПАРАЛИЗЕ	АЊА ОДМИЛА	ИНДИЈСКО ПОЛУОСТРВО
АМБАЛАЖА ЗА МЛЕЧНЕ ПРОИЗВОДЕ								
ОБРТАЊА								
"ПОСТ СКРИПТУМ"			ГРАД У ЕНГЛЕСКОЈ / СТРАСТ ЗА ПИСАЊЕМ					
БРДО ИЗНАД ВАРОШИЦЕ СА СЛИКЕ								НАША ГЛУМИЦА (ЖИКИНА ДИНАСТИЈА)
"ЛЕТЊЕ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ"				СТАРА ЕТИОПСКА ВАЛУТА / ИМЕ ГЛУМИЦЕ ПАПАС				
АНТИЛСКА ОСТРВА КРАЂЕ							"АЛТ" / ОДРЕДИТИ ЦАРИНСКУ ТАКСУ	
	УРЕЂАЈ ЗА ОБОГАЋИВ. ВОДЕ КИСЕОНИКОМ / СЕЋАЊЕ							
ЗЕЉАСТА БИЉКА ИЗ ПОРОДИЦЕ ГЛАВОЧИКА								
ГРАД У ШВАЈЦАРСКОЈ					МОРСКА РИБА, НЕБОГЛЕД / СЕВЕРНИ СУСЕД САД			
"ПОНД"		МАШИНА ЗА ЗАБИЈАЊЕ СТУБОВА У ЗЕМЉУ / ПОТКРОВЉЕ						
ОТИЛИЈА КРАЂЕ				РАДИКАЛ АРОМАТ. ЈЕДИЊЕЊА / МЕСТО КОД САРАЈЕВА				
ОПЕРА ЖИЛА МАСНЕА						ОДРЕЧНА РЕЧ / ИМЕ ПЕВАЧА ЏЕГЕРА		
ЈЕДАН ВИТАМИН								
НАЉУТИТИ								
НАША ГЛУМИЦА (СЕЛО ГОРИ, А БАБА СЕ ЧЕШЉА)								

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							

ВОДОРАВНО: **1.** Ранија руска тенисерка Наталија (0), **2.** Индустријска биљка - Вртлог (1), **3.** Глумац Фред - Мега (скр.) (1), **4.** Народно женско име (0), **5.** Име шахисткиње Гаприндашвили - Рачун (скр.) (1), **6.** Име француске глумице Жирардо - Грчко слово (1), **7.** Со млечне киселине (1), **8.** Округло слово - Мамак, вабило (1), **9.** Приповетка - Исток (1), **10.** Врста магматске стене (0), **11.** Симбол сребра - Шпанско мушко име (1).
УСПРАВНО: **1.** Признање које се додељује најбољем фудбалеру света (0), **2.** Космос - Израштај на глави неких животиња (1), **3.** Ранији амерички филмски глумац (1), **4.** Реомир (озн.) - Грчка богиња усуда - Прецизан (2), **5.** Фудбалер, Патрис - Јеврејска тајна наука (1), **6.** Лична замени-ца - Род, сорта - Чест завршетак наших презимена (2), **7.** Модни креатор, Ђорђо- Главни град Еквадора (1).

ОСМОСМЕРКА

Попис садржи имена држава. Када их све пронађете, преостаће десет слова која дају коначно решење осмосмерке, име једне азијске државе.

И	В	А	Л	А	М	И	Н
Р	Е	Г	И	Н	Н	Е	А
А	Ј	И	Б	М	А	З	Р
К	А	Н	А	Д	А	И	И
Ч	У	Ф	Н	К	Ж	Л	К
Р	Д	В	И	Л	Е	Е	И
Г	А	Н	А	Ц	Р	Б	Р
Р	А	Т	О	Ј	И	А	И
У	Ј	Н	А	Н	Т	Х	Б
Б	Е	И	А	К	Р	Р	А
М	Р	М	Т	П	Е	Е	Т
Е	О	У	А	И	Ј	И	И
С	К	Л	Н	Р	А	Н	О
К	А	В	Е	Е	О	Х	Г
У	Н	М	А	С	Ј	К	Н
Л	Ж	Н	О	Д	О	Е	О
К	У	Б	А	А	О	Т	К
З	Ј	И	Ј	Ч	А	Р	О

АЛЖИР - БАХРЕИН - БЕЛИЗЕ - БРУНЕЈ - ГАНА - ГРЧКА - ЕКВАДОР - ЕРИТРЕЈА - ЗАМБИЈА - ИРАК - ИРАН - ЈУЖНА КОРЕЈА - КАНАДА - КАТАР - КИНА - КИРИБАТИ - КОНГО - КУБА - КУВАЈТ - ЛЕСОТО - ЛИБАН - ЛУКСЕМБУРГ - МАЛАВИ - МАЛИ - МАРОКО - НИГЕР - ОМАН - ПАЛАУ - САМОА - ФИЏИ - ХАИТИ - ЧАД

МАГИЧНИ ШТИТ

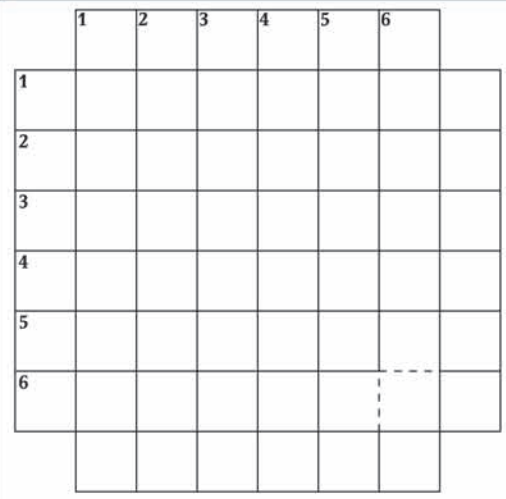

СЛОГОВИ: ВЕ, ВЛА, ДАН, ДИ, КО, ЛЕЈ, МИР, НИ, О, ПЕ, ПРА, РА, РЕ, СЕ, ТА, ТВА, ТИ, ТИ, ТО, ТРО, ШЕ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:
1. Уље за осветљење,
2. Вршити отварање,
3. Истинољубив, правичан,
4. Прилог: потпуно, из корена,
5. Име фудбалског голмана Стојковића,
6. Бити у шетњи.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: ●●○○

	3			4		7		
		8		9			5	6
		2			6	1	3	
2			8					5
1			3	7	2			4
3					9			7
	5	3	1			8		
8	2			3		6		
		1		2			4	

6	4	9			3			1
	7							
		3	7				4	5
1	3			8				
			2	3	9			
				7			2	6
9	5				4	2		
							5	
8			9			4	7	3

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: ксп, ипр, пре, рус, ида, ј, х, арн, наутилус, уста, оно, титаник, ив, јегор, макарена, уранат, т, набацати, ичији, ок, з, нејака, ателана, цата, отк, иб, чолић, јуначине, аис, асар.
РЕБУС: а тома лако скакуће.
БЕЛА УКРШТЕНИЦА: великан, епопеја, нипон, п, чланица, аер, јик, нп, ицко, итали, с, линг, ат, ич, нађи, сателит, тритани.
САЋЕ: стеван, отоман, литава, вердер, кронин, итисон, едамер, наопак, милано, еминем погони, иглица, кестен, кносос, атласи, сердар, сомбор, малтер, радови, обично регали, сивило, чаплин, аморал. **АНАГРАМ:** марија шарапова.
СУДОКУ: а) 326-479-518, 584-162-397, 791-358-642, 967-581-423, 845-237-961, 132-694-875, 619-825-734, 453-716-289, 278-943-156.
б) 896-243-715, 132-576-948, 457-819-326, 571-924-863, 624-387-159, 389-651-472, 763-192-584, 948-765-231, 215-438-697.

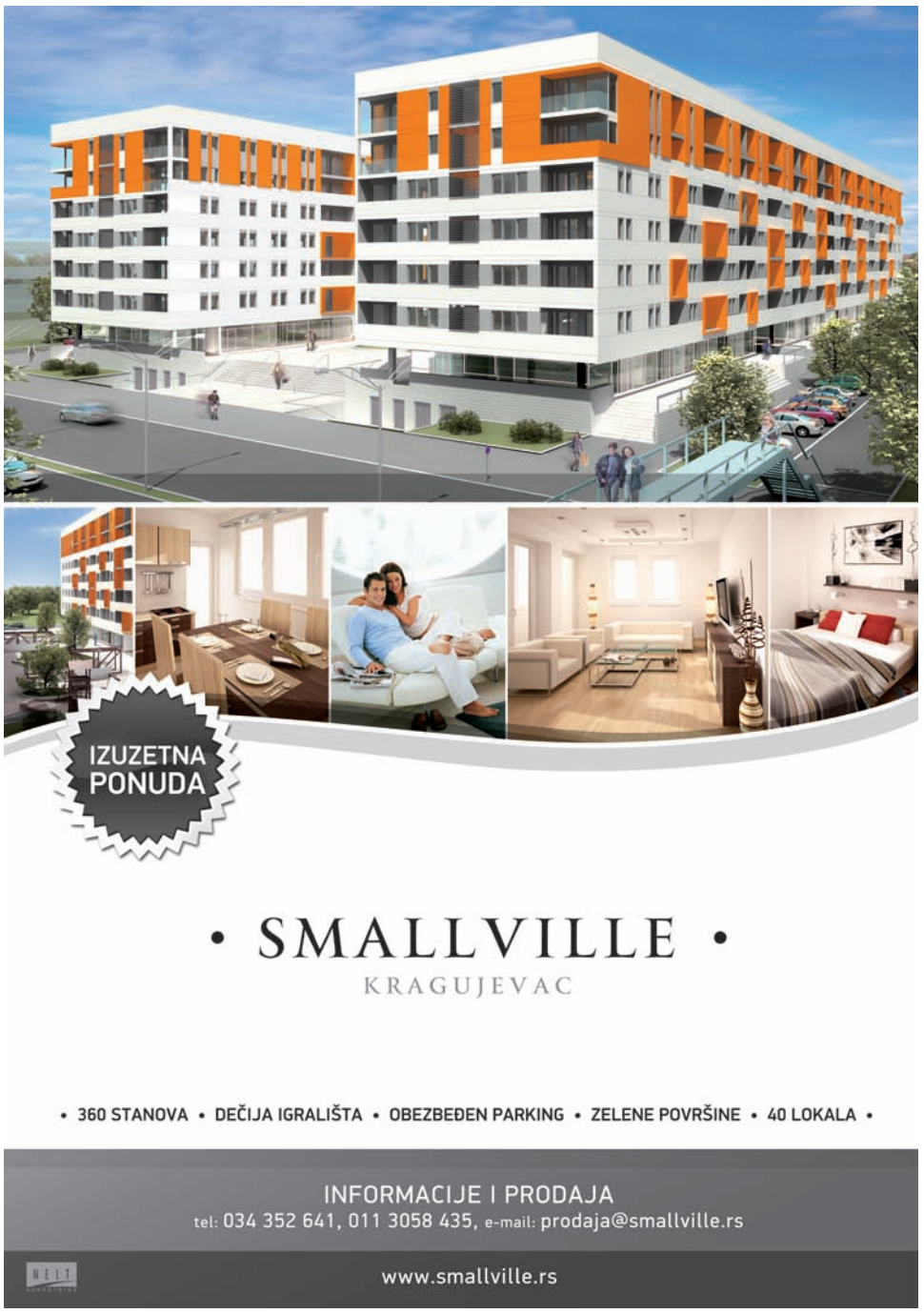

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

ТВ ПРОГРАМ
од 11. до 17. септембра

Четвртак 11. септембар

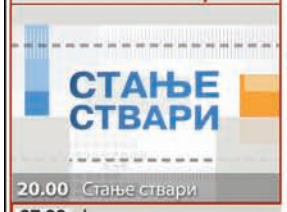

20.00 Стање ствари
07.00 Јутарњи програм
08.30 Цртани филм р.
09.00 Вести
09.05 Музички програм
10.00 *Серија р.* ▭
11.00 Документарни програм
12.00 Вести
12.05 Кухињица
12.35 Кућица у цвећу р.
13.00 Музички програм
14.00 Комунални сервис р.
15.00 Цртани филм р.
15.30 Вино и виноградарство р.
16.00 Вести
16.05 *Излог страсти р.* ▭
16.35 Меридијанима р.
17.00 Мозаик
18.00 Раскршћа
18.50 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Стање ствари
21.00 *Излог страсти* ▭
21.30 Меридијанима р.
22.00 Хроника 2
22.30 *Серија* ▭
23.30 Атлас
00.00 Вести
00.05 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Петак 12. септембар

20.00 Здравији живот
07.00 Јутарњи програм
08.30 Цртани филм р.
09.00 Вести
09.05 Музички програм
10.00 *Серија р.* ▭
11.00 Документарни програм
12.00 Вести
12.05 Кухињица
12.35 АБС шоу р.
13.05 Музички програм
14.00 Стање ствари р.
15.00 Цртани филм
15.30 Атлас р.
16.00 Вести
16.05 *Серија* р. ▭
17.00 Моја Шумадија
18.00 Вино и виноградарство
18.45 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Здравији живот
21.00 *Излог страсти* ▭
21.30 Меридијанима
22.00 Хроника 2
22.30 *Серија* ▭
23.30 Megafon Music
00.00 Вести
00.35 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Субота 13. септембар

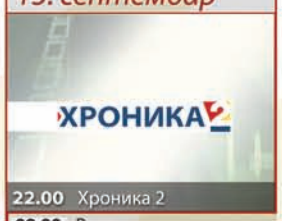

22.00 Хроника 2
09.00 Вести
09.05 Цртани филм
10.00 Megafon Music
11.00 Путујуће приче р.
12.00 Вести
12.05 Шумадијски праг р.
13.00 Кућица у цвећу
13.30 Fashion files
14.00 Shopping avantura
15.00 Документарни програм
16.00 Вести
16.05 *Дивљи и жестоки* 🎥
18.00 Здравији живот р.
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Лек из природе
20.30 Илузиониста
21.00 Концерт
22.00 Хроника 2
22.30 АБС шоу
23.00 *Секс и Луција* 🎥
00.00 Вести
01.15 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Недеља 14. септембар

18.00 Путевима југа
09.00 Вести
09.05 Цртани филм
09.35 Све о животињама р.
10.00 Документарни програм
11.00 Кућица у цвећу
11.30 Лек из природе р.
12.00 Вести
12.05 Шумадијски праг
13.00 Агродневник
13.30 Кућица у цвећу
14.00 Документарни програм
15.00 Спортска галаксија
16.00 Вести
16.05 *Прича о две сестре* 🎥
18.00 Путевима југа
18.50 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Стаклено звоно
20.30 Све о животињама
21.00 Концерт
22.00 Хроника 2
22.30 Култура
23.00 *Више од псеће љубави* 🎥
00.00 Вести
01.00 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Понедељак 15. септембар

17.00 Мозаик
07.00 Јутарњи програм
08.30 Цртани филм
09.00 Вести
09.05 Музички програм
10.00 *Серија р.*
11.00 Документарни програм
12.00 Вести
12.05 Кухињица
12.35 Стаклено звоно р.
13.00 Музички програм
14.00 Shopping avantura р.
15.00 Цртани филм р.
15.30 G.E.T. Report
16.00 Вести
16.05 *Излог страсти р.* ▭
17.00 Мозаик
18.00 АБС
18.50 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Фудбал: Вождовац - Раднички
22:00 Хроника 2
22:30 *Серија* ▭
23:30 Нокаут
00:00 Вести
00:05 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Уторак 16. септембар

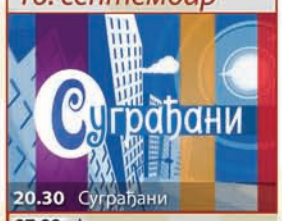

20.30 Суграђани
07.00 Јутарњи програм
08.30 Цртани филм
09.00 Вести
09.05 Музички програм р.
10.00 *Серија р.* ▭
11.00 Документарни програм
12.00 Вести
12.05 Кухињица
12.35 Агродневник р.
13.00 Музички програм
14.00 Фудбал: Вождовац - Раднички р.
16.00 Вести
16.05 *Излог страсти р.* ▭
16.35 Меридијанима
17.00 Мозаик
18.00 Улови трофеј
18.50 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Здравље је лек
20.30 Суграђани
21.00 *Излог страсти* ▭
21.30 Меридијанима
22.00 Хроника 2
22.30 *Серија* ▭
23.30 Документарни програм
00.00 Вести
00.35 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

Среда 17. септембар

20.00 Комунални сервис
07.00 Јутарњи програм
08.30 Цртани филм
09.00 Вести
09.05 Музички програм р.
10.00 *Серија р.* ▭
11.00 Документарни програм
12.00 Вести
12.05 Кухињица
12.35 Култура р.
13.00 Музички програм
14.00 Здравље је лек р.
14.30 Суграђани р.
15.00 Цртани филм р.
15.30 Fashion files р.
16.00 Вести
16.05 *Излог страсти р.* ▭
16.35 Меридијанима
17.00 Мозаик
18.00 Спортски програм
18.50 Хит дана
19.00 Хроника 1
19.30 Цртани филм
20.00 Комунални сервис
21.00 *Излог страсти* ▭
21.30 Меридијанима
22.00 Хроника 2
22.30 *Серија* ▭
23.30 Вино и виноградарство
00.00 Вести
00.05 Хит дана

наставак програма ТВ Крагујевац

🎥 *филм* ▭ *серија*

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs

КУГЛАЊЕ

ОД ПРЕДСТОЈЕЋЕГ ВИКЕНДА

Крећу лигашка надметања

ОВОГ викенда стартују првенствена такмичења у свим куглашкимли гама.

Крагујевачки Водовод у првом колу Супер лиге Србије, у недељу од 11 сати, у куглани Друге гимназије угостиће београдски Партизан. Дан раније, али од 14 сати, наступа и Пак промет, који ће на старту Прве лиге Србије, групе Центар, дочекати крушевачки ЦарЛ азар.

Љубитељи куглања, иначе, имаће прилике да присуствују и још по једном мечу у оба лигашка такмичења. У недељу Смедерево ће, као домаћин, угостити Технохемију (Прва лига Србије), док у суботу од 11 сати, мегдан на крагујевачкој куглани деле горњомилановачки Металац (домаћин) и Црвеназв ездаи зБ еограда.

МЕМОРИЈАЛ "ИВАНА МАРКОВИЋ"

У част саиграчице и другарице

НА куглани Друге крагујевачке гимназије, одржан је други "Меморијал Иване Марковић", у част на ову прерано преминулу куглашицу Шумарица.

ПАНТИЋ У ДОБРОЈ ФОРМИ

Прва три места у мушкој конкуренцији освојили су куглаши Водовода. Милован Пантић је победио са 578 оборених чуњева, један мање имао је Влада Ђорђевић, а трећи је био Драгослав Вуксановић са 569 "убијених" дрва. Код рекреативаца, најбоља је била Драгана Росић, некадашња успешна такмичарка, која је наступила у тиму крагујевачке Енергетике, док је члан исте екипе, али међу мушкарцима, Срђан Ђокић освојиотр ећеме сто.

Треба напоменути да су у код куглашица победничко постоље заузеле три Београђанке из екипе Победника.

С. М. С.

Фото: kkradnicki.rs

КОШАРКА

ПРЕПУЦАВАЊЕК КР АДНИЧКИИГ РАДАК РАГУЈЕВЦА

Ко год да је одговоран, новца нема

ОДУСТАЈАЊЕ КК Раднички од учешћа у регионалној лиги повукло је препуцавање саопштењима у којима обе стране, клуб и Град Крагујевац, пребацују кривицу једни на друге. Најпре је Иван Грујин изјавио да је Раднички у оваквој ситуацији јер има много већа потраживања која није у стању да наплати, него дуговања, алудирајући вероватно на Скупштину града.

- Најкоректнији према клубу били су људи из АБА лиге, који су до последњег тренутка чекали спасоносно решење за клуб. Више су се они интересовали за нашу ситуацију, него било ко у Србији, па и сам град Крагујевац. Покушали смо и у другим градовима, али нигде нисмо успели - рекао је председник ККР аднички.

На такве коментаре Град Крагујевац је, на својој интернет презентацији, издао следеће саопштење.

- Град Крагујевац је, као и у пет претходних година, у оквиру својих могућности, понудио клубу на потписивање уговор којим се обавезује да на годишњем нивоу обезбеди између 500 и 600.000 евра. Имајући у виду тешку економску ситуацију у земљи, осим Фијата, изостала је подршка других спонзора, који би требало да обезбеде остатак неопходних средстава за учешће у АБА лиги, а реч је о скоро милион и по евра. На то већ није могла да утиче локална самоуправа, јер обезбеђивање спонзорани јеу њ еноји нгеренцији.

Град Крагујевац је био спреман да и убудуће испуњава своје обавезе према клубу, тако да, ради објективног информисања јавности, осећамо обавезу да демантујемо образложење да КК Раднички испада из АБА лиге зато што Град није стао иза њих - каже се на крајуса општења.

Међутим, дан после тога стиже одговори зк луба,

- Кључни проблем на релацији Град Крагујевац - КК Раднички није у пројекцији будућности клуба и средствима која тек треба да се издвоје за кошаркашки спорт, већ у прошлости, односно нагомилавању неизмирених обавеза Градапр емак лубу.

Град је 5. септембра саопштио да је понудио на потписивање годишњи уговор КК Раднички, наводећи некакав износ од 500-600.000 евра. Зарад објективног информисања јавности, то није тачно - никакав предлог није стигаон ан ашуа дресу.

За новим уговором не постоји потреба, јер су две стране већ закључиле уговор о пословно-техничкој сарадњи 24. септембра 2009. године, а у међувремену оверилe и пратеће анексе. Још увек актуелним уговором, важећим по основу анекса до 2020. године, поред осталог јасно су дефинисане финансијске обавезе града према клубу. Клуб запада у проблеме од тренутка када Град престаје да поштује уговорене обавезе и рокове. За разлику од Града, сви спонзори суи споштовалиу говоре.

Уз то, јавност подсећамо да је Град именовао директора клуба, који је овлашћено лице за располагање новчаним средсвима на основу уговора. Он је био све време упознат са финансијским стањем у клубу, о чему је редовно обавештавао градску самоуправу, баш као и Скупштину клуба. Град је у сваком тренутку знао колике су му обавезе, али ништа није предузео да их измири и омогући клубу наставак такмичења. Клуб је уредно, пред сваку сезону, достављао предлоге буџета, на које Град није имао примедби.

Прекид измиривања финансијских обавеза Града пратио је и престанак комуникације, па је тако клуб у протекла четири месеца увек остајао без одговора на упућене дописе, чак су одбијани сви предлози да се договоре састанци за решавање нагомиланих проблема. Кулминација таквог односа догодила се када је „Шумадија сајам", предузеће под ингеренцијом Града, блокирало рачун клуба и то за обавезе из 2010. године, које је Град био дужан да измири. Такав чин код нас изазива сумњу у наводно жаљење и спремност за испуњавање обавеза које Град истичеу св омса општењу.

Управа КК Раднички не жели да убудуће Град буде „саговорник" преко медија и саопштења, већ позива одговорне у локалној самоуправи да се врате извору проблема - измирењу финансијских обавеза на основу уговора и пратећих анекса који то јасно дефинишу- р еакцијај еК КР аднички.

Како стоје ствари, рат саопштењима ће се вероватно наставити, али када је већ све готово и када АБА лиге, бар у „Језеру", неће бити. Ко је крив за насталу ситуацију можда више није ни важно, јер нешто што се вештачки инфилтрирало у нашу средину, није могло ни да заврши на другачији начин. Питање је било само докле ће трајати и како ће се одразити на крагујевачку кошарку. Сада будућност никако није светла. Напротив.

М. М.

РАДНИЧКИВ АНА БА ЛИГЕ

Омрсили се Ваљевци

На исти начин на који је прошлеī одинед ошаод оА БА лиīе,о дуСтајањем новосадске Војводинез боīб еСпарице, ККР адничкиј ео веи зīубио „јадранске"ī озиције.

Послем ноīом укаи најављенихн аводнихс елидбии з Краīујевца,љ удии з руководСтвак лубаī ризналис у себи, īраду и борду АБА лиīе да нисуу с īањуд аи сīунео бавезе иī аранцијез аш есīус езонуу реīионалномī акмичењу. РуководСтвол иīеī осīуīилој е брзо и мудро. Квоīа која је враћена,н ајвишез боī реīуларносīиī акмичења īонуђенај ес рīскомк лубуи īо о īеīоīласираноми зн ашеС уīер лиīе.

Тако је КК МеīалаЦ из Ваљева,ī ослен изан еусīешних īокушајак розī акмичење, иīаку сīео,н а администраīивнин ачин,д а „изађен аЈ адран".Т имес у уīишанеа мбицијеХ елиосаи Рабоīничкоīи з адовољена срīскас īрана.

ФУТСАЛ

"МУНГОСУ"М ИЛОЗ АД РАГО

Земунци *к'о деца*

ИГРАЧИ Економца одиграли су још једну контролну утакмицу у оквиру припрема за предстојећу сезону, у којој их очекује борба на три фронта - домаће првенство,К упи Л игаша мпиона.

Противник је био поново Мунгос из Земуна, новајлија у овом рангу такмичења, тим који предводи савезни селектор Александар Ковачевић. Иако су недавно са "студентима" на свом терену одиграли доста добро уз егал скор - 1:1, овог пута доживели су прави дебакл у Крагујевцу. Домаћин је био исувише убедљив - 10:2, али је ово била и својеврсна "пацка", како би могло да се назове, тек колико да се подсети противник ко је ко у Србији што се малог фудбала тиче.

Првенство почиње следеће недеље, 19. септембра, када ће Економац на свом теренуу ха ли"Је зеро"у гоститино вајлију,е кипуФон танеи зЧ ачка.

С. М. С.

У ЕКОНОМЦУ, ИЗГЛЕДА, СВЕ ШТИМА

НИЖЕЛ ИГЕ

Реми у локалном дербију

Српска лига „Запад“, *4. коло: Лозница - Карађорђе 3:0, Звижд - Јасеница 1911 2:0, Рудар (К) - Полет (Љ) 3:1, Будућност Крушик - Слога (П) 2:1, Победа Белошевац - Шумадија 1903 1:1, Јединство (Уб) - Бане 2:0, Семендриа 1924 - Јошаница 2:0, Шумадија (А) - Железничар 1:0.*

Табела: Будућност Крушик 12, Лозница 12, Јединство (Уб) 8, Победа Белошевац 7, Полет (Љ) 7, Рудар (К) 7, Звижд 5, Шумадија 1903 5, Шумадија (А) 5, Слога (П) 4, Семендриа 1924 4, Железничар 3, Бане 3, Јасеница 1911 3, Карађорђе (Т) 2, Јошаница 1 бод.

5. коло: Шумадија 1903 - Јединство Уб (недеља, 11.00), Слога (П) – Победа Белошевац (недеља, 16.00), Железничар - Лозница, Јошаница - Шумадија (А), Бане - Семендриа 1924, Полет (Љ) - Будућност Крушик, Јасеница 1911 - Рудар (К), Карађорђе (Т) - Звижд.

Зона „Морава“, *4. коло: Таково - Трепча 1:0, Рудар (Бр) - Драгачево 0:2, Славија - Браћа Вуковић 2:1, Мокра Гора - Рудар (Б) 3:0, Партизан (Ц) - Слобода (Ч) 0:1, Омладинац - Водојажа 2:0, Тутин - Полет (Т) 3:0, Металац - Орловац 0:3.*

Табела: Трепча 9, Тутин 9, Славија 8, Мокра Гора 7, Омладинац 7, Орловац 7, Слобода (Ч) 7, Полет (Љ) 7, Таково 6, Рудар (Бр) 4, Браћа Вуковић 4, Водојажа 4, Металац 4, Драгачево 3, Партизан (Ц) 2, Рудар (Б) 1 бод.

5. коло: Водојажа - Тутин, Рудар (Б) - Партизан (Ц), Драгачево - Славија (недеља, 16.00), Орловац - Таково, Полет (Т) - Металац, Слобода (Ч) - Омладинац, Браћа Вуковић - Мокра Гора, Трепча - Рудар (Бр).

Прва градска лига, *3. коло: Јадран - Арсенал 2:3, Младост - Сушица 2:0, Виногради ДБ - Сељак (МП) 2:2, Будућност - Маршић 2:0, Ћава - Шумадинац 5:2, Слога (Д) - Колонија 0:0, Јединство (П) - Борац (Д) 0:3,С лобода(Г)-К орићани0:0.*

Табела: Арсенал 9, Будућност 7, Младост 7, Јадран 6, Корићани 4, Слога (Д) 4, Колонија 4, Виногради ДБ 4, Маршић 4, Борац (Д) 3, Ћава 3, Јединство (П) 3, Шумадинац 1, Сељак (МП) 1, Слобода (Г) 1, СушицаОбо дова.

4. коло: Борац (Д) - Слобода (Г), Јадран - Младост (субота, 16.30), Арсенал - Корићани, Колонија - Јединство (П), Шумадинац - Слога (Д), Маршић - Ћава, Сељак (МП) - Будућност, Сушица - Виногради ДБ(не деља,16.30) .

Друга градска лига, *3. коло: Застава - Багремар 2:0, Србија - Шумадија 1934 3:0, Младост Теферич - Слога (Л) 1:3, Кошутњак - Жежељ 2:0, Сељак (Ц) - Азбест 4:1, Кутлово - Ботуње 8:0, 21. октобар - Кременац 1:1, Шумарице 2008 - Хајдук 2:1.*

Табела: Сељак (Ц) 9, Србија 9, Застава 9, Кутлово 6, Азбест 6, 21. октобар 5, Кременац 4, Багремар 4, Жежељ 3, Слога (Л) 3, Кошутњак 3, Шумарице 2008 3, Хајдук 1, Шумадија 1934 1, Ботуње 0, МладостТ еферичОбо дова.

4. коло (недеља, 16.30): Багремар - Хајдук, Кременац - Шумарице 2008, Ботуње - 21. октобар, Азбест - Кутлово, Жежељ - Сељак (Ц), Слога (Л) - Кошутњак, Шумадија 1934 - Младост Теферич, Застава-С рбија.

ФУДБАЛ

СУПЕРЛ ИГА:П ЕТОК ОЛОУ С УБОТУ

На Вождовац по који бод

ДВОНЕДЕЉНУ паузу у првенству фудбалери Радничког 1923 искористили су да одиграју пријатељску утакмицу у Јагодини са тамошњим суперлигашем. Голови “црвених” су, сада већ по навици, изостали, али срећом ни домаћин се није прославио у офанзиви,тој ед уело кончанр езултатом0:0.

За Крагујевчане су у овом сусрету наступали: Трифуновић, Крнета, Осеи Бонсу, Јашић, Рнић, Ћулум, Перовић, Сотировић, Пољанец и Арсић, а током меча у игру су ушли још и: Весић, Терзић, Јовић, Росић, Видовић, Живковић, Стевић, Видић, Тиодоровић и Јанковић.

Ипак, с обзиром на приказану бољу игру него што је то био случај у прва четири кола, али и чињеницу да у наредном лигашком сусрету, ове суботе, гостује екипи Вождовца, која нема ни бод на свом конту, Раднички може да се нада да ће у дербију зачеља остати макарн епоражен.

Остале парове петог кола Супер лиге чине: Нови Пазар - Младост, Доњи Срем - Рад, Напредак - Црвена звезда, Партизан - Чукарички, Спартак - Јагодина, Војводина - Раднички (Н) и Борац - ОФК Београд.

В. У. К.

КУПГР АДА

Славија изненадила Шумадију

НАЈИНТЕРЕСАНТНИЈУ утакмицу трећег кола Купа на територији Крагујевца одиграли су Славија и Шумадија 1903. Домаћин је приредио изненађење и елиминисао на папиру јачу екипу резултатом1:0.

На осталим мечевима постигнути су следећи резултати: Маршић - Шумадинац 3:0, Кошутњак - Слога (Д) 5:4 пеналима, Водојажа - Јадран 7:5 пеналима, Арсенал - Сушица 4:1, Борац (Д) - Јединство (П) 6:2 и Партизан (Ц) - Колонија 2:1. Слободна је била ПобедаБ елошевац.

Парови и термини мечева четвртог кола биће одређени накнадно.

М. М.

ПРВА ЛИГА - Ж

ИЗ везда боља

ПОПУТ претходне четири утакмице, и у петом колу Суперлиге фудбалерке крагујевачког Тријумфа доживеле су пораз. На терену у Бадњевцу, сада је од њих била бољаЦ рвеназ везда2: 3.

Иако су домаће повеле голом Милосављевићеве у 6. минуту, до полувремена Београђанке су преокренуле резултат са три узастопна поготка. Тек у самом финишу, у 89. минуту, Крагујевчанке су преко Стојмировићеве успеле да ублаже пораз, али времена да се стигне макар до бода више није било.

Следи двонедељна пауза, па гостовање Трујумфа суботичком Спартаку, водећем тиму шампионата.

В. У. К.

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

ОТПАО “БАЛКАН БОЛ”

Словенци отказали

УТАКМИЦЕ три селекције Србије и Словеније, под називом Балкан Бол, отказали су ривали наше репрезентације две недеље пре заказаног термина, 20. овог месеца. Аргумент је био немогућност да окупе довољно квалитетних играча, те су, уз извињење, упутили такав допис у канцеларију Српске асоцијацијеа меричкогф удбала.

Тако су, између осталих, пет девојака из Дивљих Мачака и 15 чланова Дивљих Вепрова, остали без прилике да се опробају у репрезентативном дресу.

Ипак, српски савез није одустао од најављених припрема, па ће покушати да нађе замену за Словенце.

М. М.

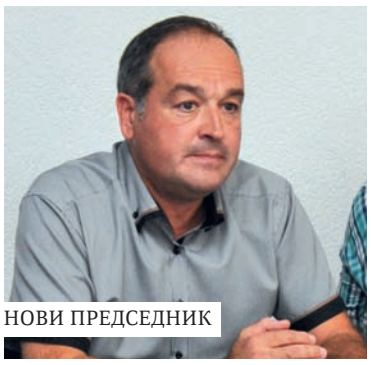

НОВИ ПРЕДСЕДНИК

ОДБОЈКА

ИЗБОРНА СКУПШТИНА ОК РАДНИЧКИ

Раонић на место Ћетковића

УТОРАК је био дан када је у Одбојкашком клубу Раднички, после неколико „мирних“ година, опет дошло до значајних кадровских померања. Наиме, у сали 105 Скупштине града одржана је Изборна скупштина, на којој је досадашњи председник „црвених“, иначе директор „Водовода“ Обрен Ћетковић, писаним путем поднео оставку, усвојену без гласа против, а на ту функцију изгласан је Дејан Раонић, директор „Чистоће“.

Званични разлог оставке Ћетковића је уобичајен за овакве прилике, презаузетост другим обавезама, али није никаква тајна да је клуб остављен у тешкој материјалној ситуацији, са уполовваченим играчким кадром.

То је управо онај задатак који сада стоји пред новом управом крагујевачког суперлигаша. Некако стабилизовати финансије, не дозволити да клуб посрне на такмичарском плану, а уједно одредити се према будућим амбицијама.

Главну улогу у томе, свакако, имаће председник Дејан Раонић, у чему би требало да му помогну остали новоизабрани чланови Управног одбора - Душан Жупљанић, Иван Павловић, Радашин Костић, Драган Пејчиновић, Јелена Томашевић и Дејан Матић.

У разговору са градоначелником, који је председавао седницом, чланови Скупштине могли су да сазнају да ће Град бити уз њих, те да ће финансијска помоћ стићи, посебно сада када су умањени издаци за кошарку.

- То је наш клуб, крагујевачки, и једноставно се мора помоћи. Тренутно је циљ да останемо на овом такмичарском нивоу, а када, надам се, од Нове године доведемо у ред финансијско стање клуба, можемо да размишљамо шта и како даље - закључио је Раонић.

В. У. К.

ОДБОЈКАШИЦЕ КРАГУЈА КРЕНУЛЕ СА КОНТРОЛНИМ УТАКМИЦАМА

Прва провера и победа

ПОСЛЕ месец дана припрема, одбојкашице новог суперлигаша почеле су са одигравањем припремних мечева. Прво на реду било је гостовање прволигашу Економцу у Краљеву, у коме су наше девојке биле врло убедљиве. Утакмица је одиграна у пет сетова и сви су припали Крагују.

Наставак серије требало би да уследи данас гостовањем ОК Београд, а наставља се за викенд учешћем на турниру у Параћину.

М. М.

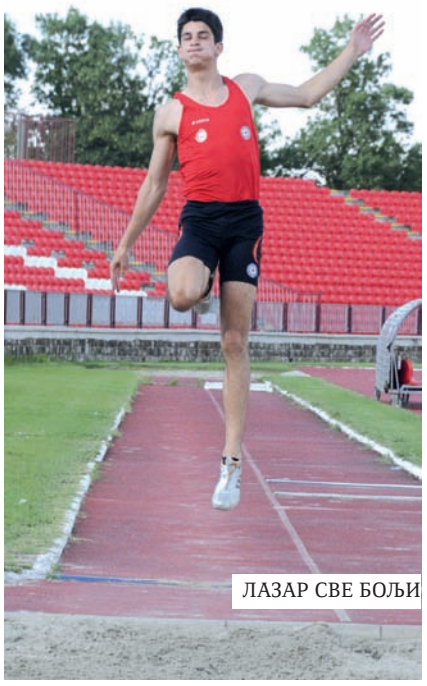

ЛАЗАР СВЕ БОЉИ

АТЛЕТИКА

У ЗАГРЕБУ И ПРИЈЕПОЉУ

Анићск акао за десетку

НА два последња митинга на којима је учествовао, скакач удаљ Радничког Лазар Анић показао је завидну форму. Најпре је у Загребу, на Ханжековићевом меморијал, освојио треће место доскочивши до 7.35 метра, да би потом у Пријепољу, са девет сантиметара краћим скоком, тријумфовао на првом Интернационалном митингу.

У Пријепољу се још двоје атлетичара “црвених” домогло победничког постоља. Марији Милутиновић припало је сребрно у скоку удаљ, са 5,47 мештра, док је Милош Симовић у трци на 400 метара заузео треће место (50,23 секунде).

Без одличја остали су, такође у скоку удаљ, петопласирана Љубица Симовић (5,15) и за место слабији члан АК “Парк” Милан Младеновић(6.37).

В. У. К.

СТРЕЉАШТВО

Милутин осветлао образ

НАЈБОЉЕ пласирани српски стрелац првог дана Светског првенства у Гранади, био је Крагујевчанин Милутин Стефановић. У дисциплини ваздушна пушка остварио је резултат од 625,3 круга, чиме је заузео 12. позицију и тако за круг, захваљујући лошем старту, остао без финала.

Знатно испод нашао се други члан “Чика Мате”, Стеван Плетикосић, који је погодио 622,3 круга и пласирао се на 34. место, а још слабији био је Миленко Себић (45. - 621,1). Србија је са таквим учинком у екипном збиру на крају била шеста.

Иначе, Кинези су са чак тројицом стрелаца у финалу лако тријумфовали, други су Руси, док је бронзана постала селекција Белорусије. Код појединаца редослед је био истоветан - победио је Хао Ран Јанг из Кине, иза њега се нашао Рус Назар Логинец, иза кога следи Виталиј Бубнович из Белорусије.

В. У. К.

ШАХ

НА ПАЛИЋУ ОКОНЧАНО ЕКИПНО ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ

Титула, напокон, у Крагујевцу

ПОСЛЕ неколико година у којима су крагујевачки клубови, Раднички и нарочито Водовод, раздвојено покушавали да се домогну титуле екипног првака Србије, то им је пошло за руком тек када су се пред овогодишњи шампионатф узионисалиу ј еданти м-Р аднички Водовод.

Наиме, прекјуче је окончано првенство државе на Палићу, где су шахисти нашег клуба надмоћно тријумфовали у конкуренцији још 11 екипа. У понедељак (када је писан овај текст), после десет кола играних по бергеровом систему без слободног дана, сви ривали су били савладани, тако да је последње коло у уторак, када су се састали са сада већ бившим шампионом Новосадским ШК, по крагујевачки састав представљало само формалност.

Учинак Крагујевчана је следећи: Јелица (Горачићи) 5:1, Металац (Г. Милановац) 4.5:1.5, Бачка (Пачир) 5.5:0.5, Црвена звезда (Београд) 3.5:2.5, Итака (Београд) 4.5:1.5, Спартак (Суботица) 3.5:2.5, Југовић (Кађ) 3.5:2.5, Словен (Рума) 4:2, Јасеница (Смедеревска Паланка) 5:1, Ласта (Београд) 4.5:1.5.

На табели је пред завршно коло стање било следеће: Раднички Водовод 30 бодова, Јелица 22, Словен 20, Југовић 17, Новосадски ШК 14, Металац 12, Црвена звезда 11, Ласта 10, Бачка 9, Спартак и Јасеница 8, Иката 5.

Мора се истаћи да је ове године Раднички Водовод имао тим који су чинили све сами велемајстори са изузетним рејтингом: Мађар Ричард Рапорт (2704), Иван Иванишевић (2613), Милош Перуновић (2602), Бранко Дамљановић (2539), Бобан Богосављевић (2515), Мирослав Миљковић (2485) и Драган Барлов (2439).

В. У. К.

СИВО-НАРАНЏАСТА, ДОБИТНА КОМБИНАЦИЈА КРАГУЈЕВАЧКОГ САСТАВА

ВАТЕРПОЛО

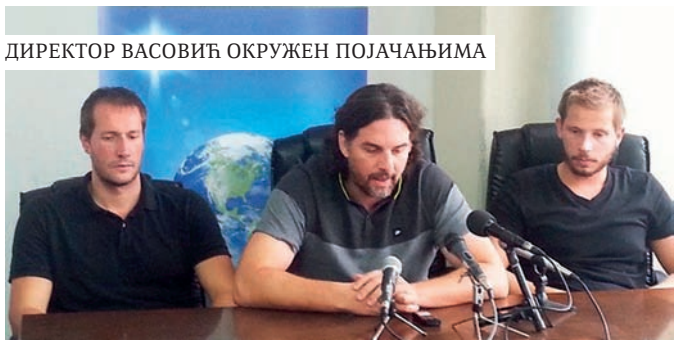
ДИРЕКТОР ВАСОВИЋ ОКРУЖЕН ПОЈАЧАЊИМА

ТРАЈКОВИЋИД ЕДОВИЋ

Новиа дутиу редовима *црвених*

У НЕДОСТАТКУ ведета које су летос напустиле клуб, Раднички Кон Тики из Крагујевца са последња два појачања комплетирао је састав за наредну сезону. Наиме, у редове "црвених" пристигли су бек/центар Филип Трајковић и играч десне стране Никола Дедовић.

Када је реч о Трајковићу, он је некадашњи репрезентативац Црне Горе, који је каријеру започео у Јадрану из Херцег Новог, да би се затим обрео у Будванској Ривијери, па Приморцу из Котора, италијанском Канотијери Наполију, Сан Џулијену са Малте, те Ал Итихаду из Саудијске Арабије.

Повремени репрезентативац Дедовић (22 године) изданак је Партизанове школе, где је прошао све селекције и већ неколико сезонау спешнона ступаоз апр вити м.

Спортски директор Радничког, Југослав Васовић, приликом представљања ових играча рекао је да је њиховим доласком за наш клуб окончан прелазни рок и додао:

- Јако смо задовољни одрађеним послом и саставом екипе. Сада се ради мало више на физичкој спреми, а следеће недеље крећемо са првим утакмицама, нату рнируу С арајеву.

Циљ ове сезоне је свакако бар један трофеј и мислим да имамо екипу која је кадра да то оствари. Имаћемо много утакмица и желим да позовем све пријатеље Радничког и спорта да дођу и позитивном енергијомп омогнуд ао ствариможе љенер езултате.

ТРИГЛАВРЕ ГИОНАЛНАЛ ИГА

Прве утакмице 4.ок тобра

У ОКВИРУ новоформиране Триглав регионалне ватерполо лиге, која стартује 4. октобра, одређено је да ће Раднички Кон Тики наступати у А групи, где ће му ривали бити: београдски Партизан, Приморје из Ријеке, загребачка Младост, црногорска Будва, Браник из Марибора и сплитским ПОШК и Јадраном. Тачан распоред утакмица биће одређен следеће недеље.

Тако су у другој групи остали: Црвена звезда, Војводина, дубровачки Југ, Јадран Херцег Нови, Морнар из Сплита, которски Приморац, загребачки Медвешчак и Опатија.

Систем такмичења је такав да ће, после двокружног бод система, по четири првопласирана тима из сваке групе формирати нову групу, где ће се наставити са игром по истом систему, али једино са екипама са којима се није играло у првој фази. Потом следи фајналфор за титулу, 3. и 4. априла, чији ће организатор бити најбоља екипаи зл игашкогд ела.

Догодине, Триглав лига би требало да буде подељена на Прву и Другу. У Првој би играло 10 најбољих тимова из ове сезоне, а у Другој преосталих шест и још који од заинтересованихк лубова.

В. У. К.

"НАЂЕН"Л ЕВИБ ЕК

ИзБ ордоа

ПОСЛЕДЊЕ дане пред наступ у СЕХА лиги, Раднички је решио и питање левог бека. У Крагујевац је, наиме, стигао Слободан Ервађанин, који је протекле четири сезонепр овеоу е кипиБ ордоа.

Овај кршни 26-годишњак (194 цм, 92 кг), рукометом је почео да се бави у панчевачкој Младости, а раније је био и члан млађих репрезентативнихсе лекцијаС рбије.

ЖРКР АДНИЧКИ

ИК њазне моћан

ПОПУТ новосадске Минакве, рукометашице Радничког, у новом контролном сусрету на свом терену, савладале су још једног суперлигаша убедљиво, аранђеловачки Књаз Милош - 31:16 (17:7).

Опет је тренер домаћих имао прилику да разигра целу поставу пред наступ у квалификацијама за Лигу шампиона, који следи за десетак дана у Крагујевцу, те су се, сем голманског пара Пријовић-Тошовић, све играчице актуелног шампионау писалеу с трелце.

РУКОМЕТ

СЛОБОДАН ЕРВАЂАНИН

СЕХА ЛИГА У ФОКУСУ

Премијерау Крагујевцу

ДЕБИ у СЕХА лиги рукометаши Радничког имали су јуче, када су у хали "Језеро" дочекали другог српског представника, новосадску Војводину. Већ у суботу следи им сусрет другог кола и прво гостовање,ск опскомМ еталургу.

Иначе, регионалну лигу чини 10 клубова. Поред поменутих ривала "црвених" у прва два кола, ту су и: представник БиХ - Борац (Бања Лука), македонски Вардар (Скопље), Нексе (Нашице) и Загреб из Хрватске, словачки Татран Прешов, Мешков Брест из Белорусије,тема ђарскиВ еспрем.

Прва утакмица премијерног кола одиграна је још 31. августа, а последња је планирана за 21. март 2015. После тога следи фајналфор за титулу, где ће се наступити четири најбоље пласирана тима изл игашкогд ела.

В. У. К.

СЕХА ЛИГА

1. КОЛО: Мешков - Борац 31:27, Татран - Веспрем 29:32, Нексе - Загреб 19:35, Вардар - Металург 27:21, **Раднички - Војводина (јуче)**.

Веспрем	3	3	0	0	97:77	9
Вардар	2	2	0	0	53:42	6
Загреб	1	1	0	0	35:19	3
Мешков	1	1	0	0	31:27	3
Металург	2	1	0	1	55:55	3
Раднички	**0**	**0**	**0**	**0**	**00:00**	**0**
Борац	2	0	0	2	56:64	0
Татран	2	0	0	2	57:66	0
Нексе	1	0	0	1	19:35	0
Војводина	2	0	0	2	40:58	0

2. КОЛО: **Металург - Раднички**, Мешков - Нексе, Борац - Вардар, Загреб - Татран, Војводина - Веспрем 19:32 (раније одиграно).

РУКОМЕТАШИО БЕЛЕЖИЛИЈУ БИЛЕЈ

Прођепо лав ека

ПРИЈАТЕЉСКОМ утакмицом са београдским Партизаном, односно генералном пробом за премијеру у регионалном надметању, Раднички јео бележиои п едесетуг одишњицуп остојања.

Пред свега 200 гледалаца, подмлађени Београђани успели су да ремизирају са слављеником - 28:28, за кога су наступили: Арсић, Радосављевић 1, Пралица 1, Јанићијевић, Гуглета 3, Медурић 5, Продановић 3, Ервађанин, Петровић, Спасић 5, Милинчић, Босић, Томић, Шмигић 2,Р ајичевић4и Г рбовић4.